

ආණ්ඩුවේ දෙවසරක් : ආණ්ඩුක්‍රම
ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණයේ,
ආණ්ඩුකරණයේ හා සංක්‍රාන්තික
යුක්තියේ කාච තුළින් 2015 දෙන
ලද පොරොන්දු පිළිබඳ

හව්‍යාන ආරක්ෂක, ලිපි ගනුදෙනු සහ හැරවීමේ ධනියෙල්
විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය

CENTRE FOR POLICY ALTERNATIVES
විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය
மாற்றுக் கொள்கைகளுக்கான நிறுவனம்

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය යනු ස්වාධීන දේශපාලන පක්ෂවාදීත්වයෙන් තොර සංවිධානයක් වන අතර එය මූලික වශයෙන් රාජ්‍යකරණය සහ ගැටුම් නිරාකරණය හා සබැඳි ගැටලු කෙරෙහි සිය අවධානය යොමු කරයි. 1996 දී විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය පිහිටවනු ලැබූයේ මහජන ප්‍රතිපත්තීන් පිළිබඳව වූ කතිකාවත සඳහා සිවිල් සමාජයේ සජීවී දායකත්වය අත්‍යවශ්‍ය වන බවට හා එය ශක්තිමත් කළ යුතුව පවතින බවට වන දැඩි විශ්වාසය පෙරදැරි කොටගෙන ය. මහජන ප්‍රතිපත්තීන් විවේචනාත්මක විමර්ශනයට භාජන කරන, විකල්පයන් හඳුනා ගන්නා හා ඒවා ව්‍යාප්ත කරන පර්යේෂණ හා බලපෑම්කිරීමේ වැඩසටහන් වෙනුවෙන් විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය කැපවී සිටී.

6/5, ලෙයාර්ඩ්ස් පාර, කොළඹ 5, ශ්‍රී ලංකාව
දුරකථන: +9411 2081384, + 9411 2081385 +94112081386
ෆැක්ස් : +9411 2081388,
ඊමේල්: info@cpalanka.org
වෙබ්: www.cpalanka.org
ෆේස්බුක්: www.facebook.com/cpasl
ට්විටර්: @cpasl

වාර්තාව ලියන ලද්දේ ක්‍රීඩා සිවකුමාර් හා ගෙරිට් කර්ට්ස්ගේ සහය ඇතිව හවුනි ෆොන්සේකා, ලුවී ගනේෂදාසන් හා ෂැලෝම් ඩැනියෙල් විසිනි. ආචාර්ය පී. සරවනමුත්තු හා ආචාර්ය අසංග වැලිකල යන අය පර්යේෂණ කාලය තුළ සිය දායකත්වයන් ද මෙම වාර්තාවේ විවිධ කෙටුම්පත් පිළිබඳව හරවත් විවරණ ද ලබා දුන්හ. වාර්තාවේ හැඩතල සැකසුම කරන ලද්දේ අමලිනී ද සේරා විසිනි. බොහෝ සාකච්ඡාවලට සහභාගිවෙමින් සිය වටිනා කාලය කැප කරමින් මෙම වාර්තාව සුපෝෂණය කිරීමෙහිලා සහාය වූ සියලු දෙනාටම සිය ස්තූතිය පුද කරන්නට විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය කැමති ය.

මෙම වාර්තාව පදනම් වන්නේ මාස තුනක් පුරා කරන ලද පර්යේෂණයන් හා ක්‍රියාකාරී අංශයන් පරාසයක් සමග කරන ලද සම්මුඛ සාකච්ඡා මත ය. පර්යේෂණය හා සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වන ලද්දේ 2015 ජනවාරියෙහි ආණ්ඩුව වෙනස් වීමේ පටන් මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විස්තීරණ තේමාව යටතේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය, ආණ්ඩුකරණය හා සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳ ක්ෂේත්‍රවල ශ්‍රී ලංකාව අත්කර ගෙන තිබෙන ප්‍රගතිය තක්සේරුකර ගැනීමට ය. එසේම පර්යේෂණය මෙම ක්ෂේත්‍රවල මුහුණ දෙන ලද අභියෝග පිළිබඳව හා එළඹෙන වසර සඳහා වන ප්‍රක්ෂේපණ කෙරෙහි ද අවධානය යොමු කරයි. පවත් වන ලද ප්‍රාරම්භක කාර්යාල පර්යේෂණයකින් අනතුරුව හඳුනාගත් ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රවල ප්‍රගතිය, අභියෝග හා ප්‍රක්ෂේපණ පිළිබඳ ප්‍රායෝගික දැක්මක් ලබා ගැනීම පිණිස ආණ්ඩුවේ, දේශපාලන පක්ෂවල, සිවිල් සමාජයේ, වින්දිත කණ්ඩායම්වල, වෘත්තිකයන්ගේ හා තවත් අය වශයෙන් වන විවිධ පංගු පාර්ශවකරුවන් සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා පවත්වනු ලැබිණ.

පටුන

1. ප්‍රස්තාවනාව.....	5
2. දේශපාලන සන්දර්භය.....	6
3. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය	16
4. දූෂණ විරෝධය හා අදාළ ගැටළු	30
5. සංක්‍රාන්ති යුක්තිය.....	36
6. සමාජිකය.....	48

1. ප්‍රස්තාවනාව

2015 ජනවාරි දේශපාලන පරිවර්තනය අධි අභිලාෂී ප්‍රතිසංස්කරණ¹ පොරොන්දු වූ අතර ඒ අනුව වූ බලාපොරොත්තු ඉහළ නවනු ලැබිණි. අවුරුදු දෙකකින් පසු ජාතික සමගි ආණ්ඩුවේ² ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධව බරපතල සාංකාවන් මතුව එයි.

අධි අපේක්ෂා සහිත යෝජනා ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ බොහෝ ශ්‍රී ලාංකිකයන් වෙනසක් සඳහා මහත් අපේක්ෂාවකින් සිටි කාලයක පාලනය කරා ආපසු පැමිණීමකට අපේක්ෂිත ආණ්ඩුවක් බලයට පත්වීමේ අවස්ථාව අල්ලා ගනු ලැබීමට ය. 2014 එකට එකතු වූ සභාගයේ මූලික අරමුණ වූයේ හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මහතාගේ ආණ්ඩුව පරාජය කර දේශපාලන ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතිකරලීම ය. බලාපොරොත්තු අත්‍යන්තයෙන්ම ඉහළ වූ අතර පොරොන්දු වූ ප්‍රතිසංස්කරණවල පරිමාණය හා ස්වභාවය සලකා බැලීමේ දී බලාපොරොත්තු බිඳවැටීමට නියමිතව තිබිණ. ඇතැම් සාර්ථකත්වයන් තිබිය දී ම ප්‍රතිසංස්කරණවල මන්දගාමීත්වයක් පිළිබඳ වත්මන් මහජන සංජානනය ඔවුන්ගේ ඉහළ නැගුණු කලකිරීම හා බලාපොරොත්තු කඩවීම තුළ ද එලදායී අන්දමින් පාලනය ගෙන යාමෙහිලා ජාතික සමගි ආණ්ඩුවේ හැකියාව පිළිබඳ මතුකර ඇති ප්‍රශ්න තුළ ද පිළිබිඹු වී ඇත. මෙම මනෝභාවයන් දෙන ලද පොරොන්දු හා විස්තීරණ සන්නිවේදන ක්‍රමෝපායක් හරහා බලාපොරොත්තු කළමනාකරණය කිරීමට ඇති නොහැකියාව හෝ අකැමැත්ත ප්‍රකාරව සාධාරණය කෙරේ.

මෙම වාර්තාව මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විස්තීරණ තේමාව ඇතුළත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණයේ, ආණ්ඩුකරණයේ හා සංක්‍රාන්තික යුක්තියේ කාව තුළින් ආණ්ඩුවේ පොරොන්දු ගවේෂණය කරන අතර අත්කර ගෙන තිබෙන ප්‍රගතිය, අභියෝග හා පරාජයන් විමර්ශනය කරයි. මෙම වාර්තාව ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය ඇතුළත තිබෙන සියලු ක්ෂේත්‍රවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීමට උත්සාහ නොකරන අතර සංක්‍රාන්තිය සඳහා තීරණාත්මකවන පුළුල් ක්ෂේත්‍ර තුන කෙරෙහි විශේෂිත අවධානය යොමු කරයි. විමර්ශනය කරනු ලබන මෙම ක්ෂේත්‍ර යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණය තුළ එන, සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාවට නැංවුවහොත් ශ්‍රී ලංකාවේ හා ශ්‍රී ලාංකිකයින්ගේ අනන්‍යතාවය කෙරෙහි, රාජ්‍යයේ ස්වභාවය, ආණ්ඩුවේ හා ආණ්ඩුකරණයේ ආකාරය, සංහිදියාව හා දණ්ඩන මුක්ති සංස්කෘතිය කෙරෙහි සැලකිය යුතු ලෙස බලපෑමක් කරනු ඇත.

¹ මෙහිපාල සිරිසේන මහතාගේ දින 100 කාර්ය වැඩසටහන; සවිස්තරාත්මක දින සටහන් විස්තරය (කලම්බු ටෙලිග්‍රෆ්, 2015 දෙසැම්බර් 20) <https://www.colombotelegraph.com/index.php/maithripala-sirisenas-100-day-work-programme- detailed-diary-description/> 2017 ජනවාරි 30; 'ජනාධිපතිවරණ ප්‍රකාශනය: මෙහි පාලනයක් ස්ථාවර රටක්' <http://groundviews.org/wpcontent/uploads/2014/12/MS-2015.pdf> 2017 ජනවාරි 30

² අගෝස්තුවල පාර්ලිමේන්තු මහ මැතිවරණයෙන් පසු එක්සත් ජාතික පක්ෂය (එජාප) හා ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය (ශ්‍රීලනිප) අතර සභාග ආණ්ඩුව හැඳින්වීමට "ජාතික ආණ්ඩුව" යන පදය භාවිතා කෙරේ.

2. දේශපාලන සන්දර්භය

ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතාගේ ජනාධිපතිවරණ ජයග්‍රහණයට ආධාර කළ සභාගය විශේෂයෙන් ජනවාර්ගික ගැටළුව හා ආර්ථිකය පිළිබඳ සැලකිය යුතු වෙනස් මත සහිත දේශපාලන පක්ෂවල හා සිවිල් සමාජ සංවිධානවල³ පුළුල්වම සන්ධානයකින් සමන්විත විය. කෙටි කාල පරිච්ඡේදයක් ඇතුළත ගොඩ නැගුණු⁴ මෙම විවිධත්වයෙන් යුතු වූ සභාගය එහි එක්සත්භාවය අවදානමට ලක් කළ හැකි ගැටළු සම්බන්ධයෙන් ගනුදෙනු කිරීම කල් දැමීම හෝ මග හැරීම ස්වාභාවික විය. සභාගය ගොඩනැගුවා සේම දින 100 වැඩසටහන එළිදැක්වීම ද කලබලයේ සිදු කෙරුණේ මැතිවරණ ව්‍යාපාර වේදිකාවෙන් පිටත ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති ආස්තනයන් පිළිබඳව ජනාධිපතිවරණ ඡන්දය සඳහා මෙහෙයවුණු සීමිත කතිකාවක් සමග ය. කෙසේ වුව ද දේශපාලන අනිවාර්යයක් ලෙස ජනාධිපති රාජපක්ෂ රෙජිමය පැරදවීම පිළිබඳව හා 'යහ පාලනය' හඹා යාම මත ඔවුන් එක්සත් වූණි. රෙජිමය වෙනස් කිරීමේ හදිසි අරමුණ සඳහා මෙය අවශ්‍ය වූයේ වුව ද ඒ අතරම ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය ප්‍රකාරව මෙය ප්‍රමාණවත් නොවන බව සනාථකර තිබේ.

2016 ජනවාරි මහ මැතිවරණයෙන් පසු ආ දේශපාලන ගතිකයන් සැලකිල්ලට ගත යුතු ඒවා ය. ජනාධිපති සිරිසේන මහතා ජනාධිපතිවරණය ඉකුත් වූ වහාම ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂයේ (ශ්‍රී ලනිප) නායකයා බවට පත් වූ අතර එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ (එජනිස) නායකයා බවට ද පත් විය. මේ දෙකම ඒ වන තෙක් ඔහුට එරෙහිව තියුණු ලෙස තරග වැදුණු මැතිවරණ සටනක නියැලී තිබුණි.⁵ ජනාධිපතිවරණය පරාජය වී තිබියදීත් ශ්‍රී ලනිපයේ හා එජනිසයේ නායකත්වයට අභියෝග කිරීමට හැකියාව ලබා දෙමින් හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා පක්ෂ යාන්ත්‍රණයේ හා ඡන්ද පදනමේ විශාල කොටසක සහාය දිගටම බුක්ති විදීමට සමත් විය. පක්ෂය තුළ හා රටේ රාජපක්ෂ මහතාට තිබුණ සහයෝගය සමස්තයක් වශයෙන් සිය පූර්වගාමියාට නාම යෝජනා ලබා දීමේ ජනාධිපති සිරිසේන මහතාගේ තීරණයට දායකත්වය සැපයීය. මෙම පියවර ඇතැම් අය විසින් විවේචනයට ලක් කරන ලද්දේ රාජපක්ෂ කඳවුරට දේශපාලන දිවි යොතක් සැපයීමක් හා ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ගොඩ නැගීම

³ පූජ්‍ය මාදුළුවාවේ සෝහිත හිමි, හිටපු ජනාධිපතිනි වන්දිකා බණ්ඩාරනායක කුමාරතුංග, දේශපාලන පක්ෂ, සිවිල් සමාජය හා අනෙකුත් අය විසින් වැදගත් භූමිකාවක් රඟපානු ලැබිණ.

⁴ කැබිනට් ප්‍රකාශකයා 2014 ඔක්තෝබරයේ දී නියමිත කාලයට කලින් මැතිවරණයක් පැවැත්වෙන බව සඳහන් කළේ ය: 'ශ්‍රී ලංකාව නියමිත කාලයට කලින් ජනාධිපතිවරණය කැඳවයි' (බිබීසී ප්‍රවෘත්ති, 2014 ඔක්තෝබර් 20) <<http://www.bbc.com/news/world-asia-29693336>> 2017 ජනවාරි 30; මැතිවරණය 2014 නොවැම්බරයේ දී නිල වශයෙන් ප්‍රකාශයට පත් කෙරිණ: 'ශ්‍රී ලංකා ජනාධිපතිවරණය ජනාධිපතිවරණය කලින් කැඳවයි' (අල්ජසීරා 2014 නොවැම්බර් 20)<<http://www.aljazeera.com/news/asia/2014/11/sri-lanka-president-calls-early-election-20141120132039968850.html>> 2017 ජනවාරි 30;

⁵ INFORM, 'Repression of Dissent in Sri Lanka: 22 Nov 2014- 31 January 2015 Presidential Election Coverage', February 2015; 'Dummy Sirisena Swallows Rs. 2 Million Public Money' [Asian Mirror, 1 February 2015] <<http://www.asianmirror.lk/keyhole/item/6778-dummy-sirisena-swallows-rs-2-million-public-money>> accessed 30 January 2017; Lahiru Fernando, 'Abducted child used to defame presidential candidate- alleges mother' [News 1st, 2 January 2015]

<<http://newsfirst.lk/english/2015/01/abducted-child-used-defame-presidential-candidate-alleges-mother-watch-report/70489>> accessed 30 January 2017

තීරණාත්මක ලෙස පහසුකරණය කිරීමක් ලෙසට ය. මහ මැතිවරණය කාර්යයන් ගණනාවකට සේවය කළේ ය: එය ජනවාරි ජනාධිපතිවරණයේ දී දෙන ලද වරම තහවුරු කළේ ය, ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක එකිනෙක මත රඳා පවතින බව සහතික කළේ ය, සිංහල ඡන්ද දායකයා අතර හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ දේශපාලන වශයෙන් අදාළ බවට පත් කරමින් ඔහුගේ ජනප්‍රියභාවය තහවුරු කළ ද ප්‍රමුඛතර නොවන බව තහවුරු කළේ ය. හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ නැවත බලයට ඒමේ අවකාරය මෙලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන භූ දර්ශනයේ තීරණාත්මක ලක්ෂණයක් බවට පත් වෙයි.

මෙලෙස ජාතික සමගි ආණ්ඩුව එහි මුල් මාස කිහිපය තුළ ආණ්ඩුව, සභාගය හා ශ්‍රීලනිපය තුළ ඔහුගේ ග්‍රහණය මෙන්ම ඔහුගේ ජනප්‍රියතාව, සුජාතභාවය හා විභව්‍ය උරුමය ඇතුළු බොහෝ පෙරමුණුවල නව ජනාධිපතිවරයා පරීක්ෂාවට ලක් කරමින් විශේෂ පාක්ෂික ඵලප්‍රයෝජන හා දේශපාලනය පහසුකරණය කරමින් බොහෝ අභ්‍යන්තර හා පක්ෂ ඇතුළත සංග්‍රාමවල යෙදුනේ ය.

සභාග දෙකෙන් එකක්වත් තමන්ගේම ආණ්ඩුවක් ඇතිකර ගැනීමට සමත් වූයේ නැත.⁶ එක්සත් ජාතික පක්ෂය (එක්සත් ජාතික පෙරමුණේ ප්‍රධාන පක්ෂය) හා ශ්‍රීලනිපය (එක්සත් ජනතා නිදහස් සන්ධානයේ ප්‍රධාන පක්ෂය) අවුරුදු දෙකක කාල පරිච්ඡේදයක් සඳහා ජාතික සමගි ආණ්ඩුවක් ගොඩ නැගීමට අවබෝධතා ගිවිසුමකට අත්සන් කළේ ය.⁷ මෙම ඓතිහාසික පියවර ශ්‍රීලනිපය හා එජාපය ආණ්ඩුවක් පිහිටුවීමට සභාගයකට එළඹී පළමු අවස්ථාව වූයේ⁸ වී නමුදු එය ශ්‍රීලනිප/එජනිස කොටසකගේ විරෝධයට ලක් වූ අතර එම කොටස දිගටම විපක්ෂයේ (ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ලෙස විස්තර කළ) රැදී සිටියේ ය. මෙම කණ්ඩායම හිටපු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මහතාගේ නායකත්වය ඇතිව ආධ්‍යානයේ ආධිපත්‍ය දැරීම සාර්ථක ලෙස කළමනාකරණය කර ගෙන තිබෙන අතර ප්‍රතිසංස්කරණ මන්දගාමී කිරීමට හා අඛණ්ඩවම ශ්‍රීලනිපය මත ජනාධිපති සිරිසේන මහතාගේ ග්‍රහණයට අභියෝග කරයි. අඛණ්ඩව එල්ලවන අභියෝග තිබියදීත් ආණ්ඩුව ප්‍රති ක්‍රමෝපායක් සුක්‍රමක කර ගැනීමට අසමත් වී ඇති අතර සභාගයේ කැඩී බිඳී යන සුළභාවය නිරාවරණය කරමින් සිටී.

උතුරු පළාතේ හා නැගෙනහිර පළාතේ කොටස්වල මැතිවරණ දේශපාලනයෙහි අධිපතිත්වය ලබා තිබෙන දමිළ ජාතික සන්ධානය (TNA) ජනාධිපති සිරිසේන මහතාගේ මැතිවරණ ජයග්‍රහණයට⁹ හා එජාප-ශ්‍රීලනිප දේශපාලන බැඳීමට ආධාර කළේ ය. සත්තකිත්ම ජනාධිපතිවරයා, අගමැතිවරයා හා විපක්ෂ නායකවරයා අතර පෙර නොවූ විරූ මෙම සම්බන්ධතාවය ශ්‍රී ලංකාවට එහි විවාදපන්න ජනවර්ගික ගැටළුවට මුහුණ දෙන්නට හා විසඳා ගන්නට විශිෂ්ට අවස්ථාවක් ලබා දෙයි. මීට සන්සන්දනාත්මකව වෙනස් ලෙස ආණ්ඩුව අඛණ්ඩව ඉදිරිපත්වන අභියෝගයන්ට මුහුණ දීම හා ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා දක්මක් හා තර්කණයක් ඇති කර ගන්නා ක්‍රමෝපායික සන්නිවේදන ව්‍යාපාරයක් හරහා දේශපාලන වේග ශක්තියක් ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීමේ හදිසි අවශ්‍යතාවක් තිබේ. මෙහිලා

⁶ එජාප ආසන 106, එජනිස ආසන 95, ඉතාදක ආසන 16, ජවිපෙ ආසන 6, මුස්ලිම් කොංග්‍රසය ආසන 1, ඊපීඩීපී ආසන 1 යි. බලන්න, 2015 මහ මැතිවරණයේ අවසන් ප්‍රතිඵල [Adaderana.lk] <<http://www.adaderana.lk/general-election-2015/index.php>> accessed 30 January 2017.
⁷ තරුණන් ප්‍රනාන්දු: 'එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය වසර දෙකක ගිවිසුමකට පිවිසෙයි' 'UNP and SLFP reach a two-year agreement' [News 1st, 21 August 2015] <<http://newsfirst.lk/english/2015/08/unp-and-slfp-reach-a-two-year-agreement/107750>> accessed 30 January 2017.
⁸ මෙම පක්ෂ දෙක අවුරුදු 60 කට අධික කාලයක් සම්ප්‍රදායික ප්‍රතිවාදීත්ව සිටි අතර ඔවුන් ආණ්ඩුව වෙත ප්‍රවේශවන ආකාරයෙහි සැලකිය යුතු වෙනස්කම් තිබේ.
⁹ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්ට භාජනය කරන ලද අය අතර ජනාධිපති සිරිසේන, අගමැති හා විපක්ෂ නායක අතර විශාල ප්‍රමාණයක අන්‍යෝන්‍ය ගරුත්වයක් තිබෙන බවට පුළුල් එකඟතාවක් තිබේ.

අසාර්ථකත්වය ආණ්ඩුවක් මහජනතාව සමග සන්නිවේදනයට අසමත්වීම හා වඩා අධිපති හා තීරණාත්මක පාලකයෙකුට පක්ෂපාති ජනබලයක් හිමි වීමේ හා අධිකාරවාදය කරා නොවැලක්විය හැකි සේ ලිස්සා යාමේ විභවයෙන් යුත් සියලුම දේශපාලකයෝ සමානය යන වඩා දුෂ්ට මානයක් යන හදිසි හා වඩා පුළුල් ප්‍රතිවිපාක දෙකම ඇති කරයි.

2.1 දෙවසරක ප්‍රධාන ප්‍රවණතා හා අභියෝග

ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයේ ප්‍රගතිය අර්ථ නිරූපණය කිරීම ප්‍රකාරව පහතින් එන ක්ෂේත්‍ර අදාළ වේ.

අතීතයෙන් කැඩීමක්: පවතින තත්වය පිළිබඳව විවේචන තිබුණ ද 2015 මැතිවරණ දෙක දියුණු ප්‍රජාතන්ත්‍රීය අවකාශයකට සැලකිය යුතු අන්දමින් දායකවෙමින් ශ්‍රී ලංකාවේ දේශපාලන ගමන් පථය තුළ වෙනසකට මග පෑදී ය.¹⁰ එසේම 2015 සිට ප්‍රවේශයෙහි වෙනස්කම් දක්නට තිබේ. එසේම විශේෂයෙන්ම සාකච්ඡා වට ගණනාවක් ඔස්සේ ගමන් කළ 19 වන සංශෝධනය වටා එකඟතාව හා සාකච්ඡා ගොඩ නැගීම සඳහා වූ ජනාධිපතිවරයාගේ මනාපයෙන් ද විවිධ වෙනස්කම් ප්‍රකට විය.¹¹ මෙය 2016 දී නව ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා නව ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයක් පිහිටුවීමට එකඟතා යෝජනාවකට ජනාධිපතිවරයා මනාප වූ විට ක්‍රියාවලිය හා ඒකාබද්ධ විපක්ෂය හා ශ්‍රීලනිපයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ නායකත්වය ඇතුළු ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකයන් සමග සාකච්ඡා ඇදී යමින් මෙය නැවතත් සිදු විය.¹² එකඟතා ආණ්ඩුවක් සඳහා වූ මෙම ළැදිකම ශ්‍රී ලංකාවෙහි කලින් සිදුව තිබෙන සැලකිය යුතු දේශපාලන හා සමාජ ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවල දී සිදු වූ ආකාරයට ප්‍රතිපක්ෂව යයි.¹³ මෙම ප්‍රවේශය දුර්වල ආණ්ඩුවක් හා විධායකයක් පිළිබඳ යම් මහජන සංජානනයක්

¹⁰ රතුපස්වල හා නිදහස් වෙළෙඳ කලාපයේ විරෝධතා වැනි සිද්ධිවල දී මෙන් දැකිය හැකි පරිදි විරෝධතාකරුවන් හිංසනයට මුහුණ දෙනු නොලබන්නේය යන්න ඉකුත් ආණ්ඩුවෙන් වෙනස් වන සැලකිය යුතු වෙනසකි. කෙසේ වුව ද විරෝධතා හා පෙලපාලි පාලනය කිරීමට විරෝධතා වැළක්වීමේ අධිකරණ නියෝග ලබා ගැනීම හා ආණ්ඩුව විරෝධතා පැවැත්විය හැකි ප්‍රදේශ සීමා කිරීම වැනි අනෙකුත් උපක්‍රම යොදා ගන්නා බව දක්නට තිබේ.

¹¹ එසේම මෙය පාර්ලිමේන්තුවේ දේශපාලන රූපාකාරය හා එහි යෝජනා සම්මතකර ගැනීම පිණිස සහයෝගය ගොඩ නගා ගැනීමට ආණ්ඩුවට අවශ්‍යය යන කරුණ ද නිසා විය හැකි ය.

¹² 2016 සැප්තැම්බර් 11 ද නින්දු පුවත් පතේ පළවූ ‘Sri Lanka’s Historic opportunity’ ලිපිය <http://www.thehindu.com/opinion/editorial/Sri-Lanka%E2%80%99s-historic-opportunity/article13992154.ece> accessed 30 January 2017; හා 2016 මාර්තු 9 ද නින්දු පුවත් පතේ පළ වූ ‘The Resolution Passed to convert Sri Lankan Parliament to Constitutional Assembly’ ලිපිය <http://www.thehindu.com/news/international/Resolution-passed-to-convert-Sri-Lankan-Parliament-into-Constitutional-Assembly/article14145596.ece> accessed 30 January 2017.

¹³ 1970 ගණන්වල හා 1980 ගණන්වල ප්‍රධාන ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ සමයෙහි මූලික වශයෙන් සිදු වූයේ බලයේ ඉන්නා ආණ්ඩුවේ දක්මට අනුව ය. තව ද 1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වෙනි හා 18 වෙනි සංශෝධනයන් හැර සියලුම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ සම්මත කරන ලද්දේ පාර්ලිමේන්තුවේ තනි පක්ෂයක හෝ සභාගයක 2/3 බහුතරයක් ඇති විට ය.

කළමනාකරණයකර ගැනීම අවශ්‍ය වූයේ වුව ද දෙපාර්ශවයම පිළිගන්නා හා සමස්තයක් ලෙස ධනාත්මක වෙනසක් විය.¹⁴

ප්‍රශ්නවලින් හා ආස්ථානයන්ගෙන් අපසරණය වීම: ඉකුත් වසර දෙක ජාතික සමගි ආණ්ඩුව එහි ආස්ථානයන් හා ප්‍රශ්න ප්‍රමුඛතාකරණය පිළිබඳව පරීක්ෂණයට භාජනය වූ අවස්ථා රාශියකින් සලකුණු විය. 2015 දී පුළුල් එකඟතාවක් තිබියදීත් ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්ෂේත්‍රයෙහි විධායක ජනාධිපති ධුරය අහෝසි කිරීම සම්බන්ධයෙන් වැඩෙන අපසාරිතාවක් දක්නට තිබේ. එසේම වෙනස් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ මාදිලි සභාගය ඇතුළත ආතතීන්ට සාක්ෂි දරන්නක් වේ.¹⁵ ජ්‍යෙෂ්ඨ අමාත්‍යවරුන් තීරණ හා ආස්ථානයන් සමග තරක් කිරීම හා අභියෝග කිරීම සමග ඇතුළත ආතතීන් මෝරා යයි.¹⁶

මහජන සහයෝගයේ හා විශ්වාසයේ බාදනය: වර්තමානයෙහි පුළුල්ව පැතුරුණු සංජානනයක් වන්නේ පසුගිය වසරවල ලබාගෙන තිබෙන්නේ සීමාසහිත ප්‍රගතියක් ය යන්න ය. සිදුවන අරගලකාරී ප්‍රගමනය තුළ දූෂණයට ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ කේන්ද්‍රීයතාවය සැලකිල්ලට ගත් කල මූල්‍ය අපරාධ පිළිබඳ සිද්ධි සම්බන්ධයෙන් කරන විමර්ශනවල හා නීති කෘත්‍යයන්වල මන්දගාමී වේගය ආණ්ඩුවේ අක්‍රීයතාවයට එරෙහිව පැතිර පවත්නා විවේචනයට හේතු වී ඇති අතර මැදිහත්වීම හා දුශ් සන්ධානයන් පිළිබඳ සංජානනයන් තීව්‍ර කර තිබේ.¹⁷

පොරොන්දු වූ ප්‍රතිසංස්කරණ ඉටු කිරීම සඳහා කාලයක් ගතවනු ඇති බව සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී

¹⁴ නිදසුනක් ලෙස ඇතැම් වැරදි සම්බන්ධයෙන් දඩ වැඩි කිරීමට අදාළව ජනාධිපතිවරයා පෞද්ගලික බස් ධාවනකරුවන් සමග සාවිජා කිරීමට තීරණය කළ විට ආණ්ඩුව පීඩනය තුළ කොටු වූ බවට සමාජ මාධ්‍ය පණිවිඩ පුළුල්ව පැතුර ගියේ ය. ඊට ජනාධිපතිවරයාගේ පියවර සිංගප්පූරු ගුවන් නියමු වැඩ වර්ජනය සමයේ සිංගප්පූරුවේ හිටපු අගමැතිවරයාගේ ප්‍රතිචාරයට සමාන කිරීමේ පණිවිඩ ද ඇතුළත් විය.

¹⁵ ජාතික ආණ්ඩුව ඇතුළත, සීමාසහිත එකඟතාවක් තිබෙන බව පෙන්නුම් කරන මෙම ක්ෂේත්‍ර කෙරෙහි එජාපය නායකත්වය ගෙන ඇත්තේ ය යන කරුණ පක්ෂ දෙකේ හා වෙනස් දේශපාලන කඳවුරු දෙකේ ක්‍රියාකාරකයන් අතර අපසාරිතාවන් හා වෙනස් ප්‍රමුඛතා විදහා දක්වයි.

¹⁶ සංක්‍රාන්තික යුක්තිය ආශ්‍රිත ඉතාමත්ම මතභේදාත්මක පැතිවලින් එකක්ව ඇත්තේ 2015 සැප්තැම්බර්වල එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ දී එකඟතා යෝජනාවෙහි වගවීමේ යාන්ත්‍රණයක් තුළ විදේශ විනිසුරුවරුන් සම්බන්ධ ආණ්ඩුවේ එකඟතාවය ය. මෙය විදේශ අමාත්‍යවරයා විසින් මූලිකව සාකච්ඡාකර එකඟතාවට එළඹියේ හා අගමැතිවරයා විසින් අවසාන වශයෙන් අනුමත කරන ලද්දේ වුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ විනිසුරුවන් වැඩ කිරීමට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය තහනමක් තරයේ ඉල්ලා සිටින අධිකරණ අමාත්‍යවරයා විසින් ප්‍රකාශ කරනු ලබන මතචලට පරස්පර විය. ජනාධිපතිවරයා පොරයට අවතීර්ණ වීම සමග මෙම ආතතිය අනතුරුව ආ මාස කිහිපය පුරා ශේෂව පැවතිණ. අයවැය, මහ බැංකු බැඳුම්කර අපවාරය හා ප්‍රශ්නය පිළිබඳ කෝප් වාර්තාව, කොළඹ වරාය නගරය හා හම්බන්තොට කාර්මික උද්‍යානය හා වෙනත් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති වැනි වෙනත් අවස්ථාවන්හිදී ද ප්‍රකට විය.

¹⁷ මූල්‍ය අපරාධ පිළිබඳව විමර්ශනවල යෙදී සිටින පුද්ගලයින් එක රැයකින් විසඳිය නොහැකි එවැනි සංකීර්ණ ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් කාලය හා ප්‍රවේශම අවශ්‍ය කෙරෙන බව ප්‍රකාශ කරන අතර කිසිවක් කරන්නේ නැති බවට හා විමර්ශන කරගෙන යාම නතර කිරීමට දිගටම මැදිහත් වන්නේ ය යන සංජානනය සමග ජනතාව එන්ට එන්ටම බලවත්සේ අසන්තෘෂ්ටියට පත් කරන සන්නිවේදනයේ හිඬැසක් තිබේ.

බලාපොරොත්තු ඉහළ වූ අතර ඇතැම් විට එසේ බලාපොරොත්තු වීම අසාධාරණ ය. කලින් කල බලයට පැමිණි ආණ්ඩු අධිකාරිවාදී පාලනයට හා දූෂණයට දායක වී තිබේ. මෙම ක්ෂේත්‍රවල ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය ය. එසේම ශ්‍රී ලංකාව දශක ගණනාවක් පුරා ජනවාර්ගික ගැටුමකට මුහුණ දී තිබේ. ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ සම්බන්ධ ප්‍රමාදයන් නොතකා ආණ්ඩුව මෙම වාර්තාවෙහි විස්තරාත්මකව සාකච්ඡාකර ඇති පරිදි විශ්වාසය ගොඩ නැගීමේ පියවර¹⁸ කෙරෙහි සැලකිය යුතු තරම් දුර යාමට අසමත්ව තිබේ.

එසේම ආර්ථික පුනර්ජීවනය පිළිබඳව දෙන ලද පොරොන්දු ද සමාජයේ හරස් කඩක තියුණු විවේචනයට ලක්ව තිබේ. පොරොන්දු වූ ආර්ථික පුනර්ජීවනය ජනතාව උදෙසා දැනෙන ප්‍රතිලාභ බවට පත්වීම තවමත් සිදුවිය යුතුව තිබේ. ඊට වෙනස් හා එරෙහිලෙස ජීවන වියදම හා අප්‍රමාණවත් රැකියා නිර්මාණය පිළිබඳව මැද පංතිය හා පහළ මැද පංතිය පුරා වර්ධනය වන විවේචනය දක්නට තිබේ. සංගත ප්‍රතිපත්තියේ අඩුව සමග අතින්ගත් ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයින් අතර වන ප්‍රසිද්ධ නොඑකඟතා අස්ථායීතාවය පිළිබඳව වූ වැඩෙන හැඟීමකට මග පාදා තිබේ.¹⁹ එසේම ඊට අමතරව මාධ්‍ය වාර්තා සංවර්ධන කලාප ගණනාවක් නිර්මාණය කර තිබෙන බව²⁰ දැක් වුව ද රැකියා නිර්මාණය හා ජීවන වියදම අඩු කිරීම වැනි වැදගත් ක්ෂේත්‍ර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීම ඇතුළුව සාමාන්‍ය පුරවැසියාට ඒවා ප්‍රතිලාභ ලබා දෙන්නේ කෙසේ ද යන්නට අදාළව පොදු විෂය පථය තුළ ලබාගත හැක්කේ සීමිත තොරතුරු ප්‍රමාණයකි.

පළාත් පාලන මැතිවරණය පැවත්වීමට අසමත්වීම සම්බන්ධයෙන් ආණ්ඩුව ගැන විවේචනයක් තිබේ. එසේ වුව ද නිලවශයෙන් ප්‍රමාදය පිළිබඳ දෝෂාරෝපණය එල්ල කරන්නේ සීමා නිර්ණ වාර්තාව

¹⁸ හමුදාකරණය හා ඉඩම් මුදා හැරීම පිළිබඳ කාරණයේ දී උතුරේ හා නැගෙනහිර බොහෝ දෙනා වෙනසක් අපේක්ෂාවෙන් සිටි අතර 2015 මැතිවරණ දෙකේ දීම සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවන්ගෙන් ඡන්දය පාවිච්චි කළහ. වත්මන් ආණ්ඩුවේ වසර දෙක තුළ උතුරේ හා නැගෙනහිර නැවත පදිංචි කිරීම සිදු කරමින් නීත්‍යානුකූල හිමිකරුවන්ට ඇතැම් ඉඩම් මුදා හැර තිබෙන නමුදු අක්කර දහස් ගණනක් තවමත් දිගටම හමුදාව හා වෙනත් අය විසින් අත්පත් කර ගනු ලැබ පවතී. එපරිද්දෙන්ම එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ යෝජනාව ඇතුළත යාන්ත්‍රණයන් පිහිටු වීමේ හා නීති හඳුන්වා දීමේ ආණ්ඩුවේ පෙරොන්දු තිබියදීත් 2015 සැප්තැම්බර් සිට සිදු කරනු ලැබ තිබෙන්නේ සීමිත ප්‍රගතියකි. නිදසුන් ලෙස අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය (OMP) පිළිබඳ නීතිය 2016 අගෝස්තු මාසයෙහි සීමාසහිත අදහස් විමසීමකින් යුතුව කඩිමුඩියේ පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ ද අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය (OMP) සැබවින්ම පිහිටුවීමට තවමත් කිසිදු උත්සාහයක් දරා නැත. එපරිද්දෙන්ම අතුරුදහන් වීම් පිළිබඳ සම්මුතියට අනුව දේශීය නීති පැනවීමට දුන් ආණ්ඩුවේ පොරොන්දු නොතකා මෙම ක්ෂේත්‍රයේ පැහැදිලිව පෙනෙන ප්‍රගතියක් දක්වන කිසිවක් ප්‍රසිද්ධියේ ලබා ගැනීමට නැත.

¹⁹ නිදසුන් ලෙස වැටි යෝජනා ක්‍රමය හකුලා ගැනීම සහ 2016 අයවැය ගෙනෙන ලද බොහෝ සංශෝධන. 'Govt's policy inconsistency irks Ceylon Chamber' [Daily FT, 10 May 2016] <<http://www.ft.lk/article/541095/Govt-s-policy-inconsistency-irks-CeylonChamber>> accessed 30 January 2017; 'Ceylon Chamber's Mixed View on Budget' [the Sunday times, 20 November 2016] <<http://www.sundaytimes.lk/161120/business-times/ceylon-chambers-mixed-view-on-the-budget-217136.html>> accessed 30 January 2017.

²⁰ බටහිර කලාප මෙහා පොලිස්, රුහුණු සංවර්ධන කලාපය හා ත්‍රිකුණාමල හා යාපන දිස්ත්‍රික්කවල නිර්මාණය කිරීමට නියමිත බව පෙනෙන අනෙකුත් කර්මාන්ත කලාප, 2017 ජනවාරි 17 විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රයේ සම්මුඛ සාකච්ඡාව

ප්‍රමාදවීම ගැන ය. ප්‍රධාන පක්ෂ දෙක ඒවායේ ජනප්‍රියතාවය හා ඡන්ද පදනම පිළිබඳව සැලකිලිමත් වීම හා මැතිවරණය ශීලනීපය ඇතුළත බෙදීමකට මග පෑදිය හැකි නිසා ප්‍රමාදයන් පිළිබඳ නැගෙන සැකය දේශපාලනයට සම්බන්ධ කෙරෙමින් තිබේ. මෙම මැතිවරණය පැවැත්වීමේ ප්‍රමාදයන් ආණ්ඩුවේ විශ්වසනීය භාවයට බලපාන අතර දේශපාලන ජනප්‍රියභාවය හා එහි ප්‍රධාන පාර්ශවීය සමාජකයින්ගේ පැවැත්ම පිළිබඳ බිය හේතු කොට ගෙන ආණ්ඩුව නියෝජිත ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය අනතුරට පත් කරමින් සිටින්නේය යන ඒකාබද්ධ විපක්ෂයේ කතාන්තරය බල ගන්වනු ලැබ තිබේ.

තව ද ශ්‍රී ලංකාව සිසාරා නීතිපතාම වාගේ සිදුවන විරෝධතා හා පෙළපාලි සංඛ්‍යාව අසන්තෘෂ්ටිය පෙන්වුම් කරනු ලබයි. ඇතැම් ඒවා දේශපාලන වශයෙන් පොළඹවනු ලබන ඒවා වුව ද විරෝධතා බොහොමයක් 2015 දෙන ලද පොරොන්දු පිළිබඳ දූතෙන ප්‍රගතියක් නොමැති වීම හා සමාජයේ සැලකිය යුතු කොටස්වලට තවමත් වෙනසක් සිදු වී නොතිබීම සම්බන්ධ කලකිරීම ප්‍රකාශයට පත් කිරීමේ මාර්ගයක් වේ.

එහි ප්‍රතිපත්ති දිශානතිය සංගත හා සිතට කාවදින ආකාරයකින් සන්නිවේදනය කිරීමට ආණ්ඩුවට නොහැකිවීම තුළ විපක්ෂය හා විවේචකයින් විසින් ඉදිරිපත් කරන කතන්දරයට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේ ආකෂක ස්ථාවරයක් ප්‍රකට කරයි. ආණ්ඩුවට ඇති සහයෝගය බාදනය කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරන හා එහි විශ්වසනීයභාවය ප්‍රශ්න කරන මෙම තීරණාත්මක අසාර්ථකත්වය, දුර්වලතාවය ආණ්ඩුව සම්බන්ධ නොමග යවන තොරතුරු හා ප්‍රතිවිරෝධතා සම්ප්‍රේෂණය කරන අමාත්‍යවරුන් මෙන්ම මුදුන්පත් කිරීම් මතුකර දැක්වීමේ ඔවුන්ගේ අසාර්ථකත්වයත් සමග අඩුවක් නැතිව දිගටම සිදු වෙයි.²¹ ආණ්ඩුව විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන විස්තීරණ සන්නිවේදන ක්‍රමෝපායයක් නොමැතිකම තුළ සිවිල් සමාජය හා මාධ්‍ය ආයතන ඇතුළු රාජ්‍ය නොවන ක්‍රියාකාරකයින්ට ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා අවශ්‍යතාව පැහැදිලිකර දෙන්නට ඉදිරියට ඒමට සිදුව ඇති නමුත් වගකීම පවතින්නේ ආණ්ඩුව වෙත ය. කලකිරීම වැඩිවන හා ආණ්ඩුව කෙරෙහි විශ්වාසය පහළ මට්ටමක පවතින කාලයක මෙය තීරණාත්මක ය.

දේශපාලන අධිෂ්ඨානය: 2016 තුළ නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් කෙටුම්පත් කිරීම සඳහා වූ සූදානම් කිරීමේ වැඩ අඛණ්ඩව කෙරීගෙන ගිය ද ඇතැම් ක්‍රියාකාරී කොටස් විසින් දුරදිග යන ප්‍රතිසංස්කරණ කර ගෙන යාමේ දේශපාලන අධිෂ්ඨානය තිබෙනවා ද යන්න ප්‍රාණ ඇපයට ගනු ලබමින් තිබෙන බවට වැඩෙන සාංකාවක් තිබේ.²² හඳුන්වා දීමට තිබෙන යම් ප්‍රතිසංස්කරණ තිබේ නම් ඊළඟ මාස කිහිපය

²¹ ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය හා සන්නිවේදනය ප්‍රකාරව සැලකිය යුතු කණස්සලට කාරණයක් වන්නේ දැනට කර ගෙන යමින් පවතින ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව විශේෂිත කවයන්ගෙන් පිටත ඇති අවබෝධය හා දැනුවත් භාවයෙහි සීමිත බවයි. 2016 දී දීප ව්‍යාප්ත මත විමසුම් පවත්වා හා ජනාධිපතිවරයා හා අනෙකුත් අය විසින් කරන ලද ප්‍රකාශ තිබියදීත් ප්‍රතිසංස්කරණ සම්බන්ධ මෙම තීරණාත්මක ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව සැලකිය යුතු තරම් විශාල වූ පිරිසක් දිගටම නොදැනුවත්ව සිටී. එපරිද්දෙන්ම අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලයේ සත්‍ය සෙවීමේ වරම පවරා දීමේ හා ශ්‍රී ලංකාව පුරා අතුරුදහන් වූ හා නැති වූ දස දහස් ගණන් දෙනෙකු සම්බන්ධ සන්දර්භය තුළ එවැනි ආයතනයක් අවශ්‍ය වන්නේ මන්ද යන්න පැහැදිලිකර දීමේ ආණ්ඩුවේ නොහැකියාව ද කණස්සලට කාරණයක් වේ. එවැනි ආයතනයක මානුෂික කාර්යභාරය හුදෙක් පැහැදිලි කිරීමේ අසමත් බව නීතිය පැන වූ කාලයේ පටන් අද දක්වා අඛණ්ඩව සිදුවන බොහෝ සාවද්‍ය සංකල්පයන් බිහි කරමින් අසත්‍ය රාශිභූත කරන්නට හා පතුරුවන්නට විවේචකයින්ට අවස්ථාව උදා කර තිබේ.

²² ආණ්ඩුවේ ඇතුළත හා පිටත සිටිනවුන්ට එරෙහිව ප්‍රතිසංස්කරණවල සැර බාල කිරීමට ප්‍රයත්න දරණ බවට චෝදනා කරනු ලැබේ.

තුළ ඒවායේ වපසරිය දක්නට ලැබෙනු ඇති අතර ජාතික සමගි ආණ්ඩුව එහි ඉතාමත්ම දුරදිග යන පොරොන්දුවලින් එකක් ඉටු කිරීමට සමත් වේ ද යන්න දැකිය හැකි වනු ඇත. ක්‍රියාවලිය ඉදිරියට යනු ඇත්තේ කෙසේ ද යන්න පිළිබඳව අදහසක් පළ කිරීමට සැබවින්ම තවමත් කල් වැඩි වන නමුත් සමස්ත ප්‍රතිඵලය පිළිබඳ අනාවැකිය අඳුරැපැහැගනීමින් පවත්නා අතර ආණ්ඩුව ඇතුළත බෙදීම් පිළිබඳ සාංකාවන් වැඩෙමින් තිබේ.²³

ඇතමෙක් දක්වන්නේ ජනමත විචාරණයක් සඳහා කර තිබෙන වැඩ ප්‍රමාණවත් නොමැති බවත් පරාජයක දී මුහුණ දෙනවාට වඩා ප්‍රවර්ධනය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණයේ මාවත ගැනීම දේශපාලන වශයෙන් දුරදර්ශීවන බවත් ය.²⁴ ජනමත විචාරණයක දී විය හැකි පරාජයක් සිදුවීම පාලනය කරන්නට ආණ්ඩුව සමත් වනු ඇති ද යන මනෝභාවයන් මගින් මෙයට පිටු බලය දෙනු ලැබේ.

සංක්‍රාන්තික යුක්තියට අදාළව ආණ්ඩුව 2015 දෙන ලද පොරොන්දුවලින් මග හැර යමින් සිටින බවට බොහෝ දෙනෙකු බියට පත්ව ඇත.²⁵ අසාර්ථක වීම් රාශියක් තිබියදීත් ආණ්ඩුව මාර්තු වේ දී එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 34 වන සැසියට වාර්තා කිරීමට හා ජීඑස්පී + අයදුම්පත පිළිබඳව සාකච්ඡා කිරීමට නියමිතව තිබෙන හෙයින් යම් ප්‍රගතියක් ඇති වීමට ඉඩ තිබේ. එසේ වුව ද මේවා සංක්‍රමණීය යුක්තිය ප්‍රධාන ඡන්දදායක ප්‍රජාවේ කෝපය ඇවිස්සීමට ඉඩ තිබෙනවාය යන වරදවාගත් මතය අඛණ්ඩව සිතේ දරාගෙන සිටින දේශපාලන නායකත්වයේ අවංක එකඟ වීමකට වඩා අන්තර් ජාතික මතය හා කාල නිර්ණ සතුටු කිරීම සඳහා වන්නා වූ පියවර වේ.²⁶ මෙය මෙම වාර්තාවෙහි තවදුරටත් විස්තරාත්මකව විග්‍රහ කෙරේ.

එසේම මූල්‍ය අපරාධ හා මහත් අවධානයක් ඇදගන්නා ඝාතන හා අතුරුදහන් කිරීම් සම්බන්ධ සිද්ධි පිළිබඳ විමර්ශන හා නීති කෘත්‍යයන් දේශපාලන බලපෑම් හා කාර්යක්ෂමව කරගෙන යාමේ ආණ්ඩුවේ නොහැකියාව හේතු කොට ගෙන අත්‍යයන්තයෙන්ම මන්දගාමී ලෙස සිදුවන බවට පුළුල්ව දරන මතයක් තිබේ. කිසිදු සැලකිය යුතු නෛතික දඬුවම් පැමිණවීමක් නොමැති තත්ත්වයක් තුළ ඊට අනුකූලව

²³ පසුගිය වසර දෙක තුළ ජනාධිපතිවරයා අගමැතිවරයා නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක අවශ්‍යතාව පිළිබඳව ස්ථීරසාරව කතා කර තිබෙන අතර පක්ෂ දෙකේම වෙනත් සමහරු හුදෙක් වර්තමාන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කිරීමේ හා එනමින් ජනමත විචාරණයක් මහරීමේ අවශ්‍යතාව ගැන කතා කරන්නට පටන් ගෙන සිටිති. 'UNP, SLFP poles apart on Constitutional Reforms' [the Sunday Times, 22 January 2017] <<http://www.sundaytimes.lk/170122/columns/unp-slfp-poles-apart-on-constitutional-reforms-225740.html>> accessed 30 January 2017.

²⁴ 2016 ගෝලීය ජනමත විචාරණ ගණනාවක්ම පරාජයට පත් වූ බව දැකිය හැකි වූ අතර ආණ්ඩුවේ සමහරෙකු වාසිදායක ප්‍රතිඵලයක් ලබා ගනු පිණිස අවශ්‍ය සුදානම් කිරීමේ වැඩ තවමත් කර නොමැති බවත් ගමානාවක් නිර්මාණය කිරීමට ඇත්තේ අප්‍රමාණවත් කාලයක් කාලයක් බවත් කියමින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඒ හා සමාන අභ්‍යාසයක් කිරීමට පසුබාහු ලැබේ. 2016 දෙසැම්බර් හා 2017 ජනවාරි සම්මුඛ සාකච්ඡාව, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය.

²⁵ නීතිය සම්මතව තිබියදීත් අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය පිහිටුවීම තවමත් සිදු වී නැත. අනුගමනය කළ යුතු අධිකරණය පිළිබඳ නීතිය සමග සත්‍ය හා සංහිදියා කොමිසම (TRC) හා හානිපූර්ණය පිළිබඳ කාර්යාලය යන යාන්ත්‍රණ දෙක සම්බන්ධ නීතිය 2017 මාර්තු වේදී සුදානම් කරනු ඇති බවට විදේශ අමාත්‍යවරයාගේ ප්‍රකාශය තිබියදීත් එය වසර අවසානයට ගොස් ඇත. එපරිද්දෙන්ම ආරක්ෂක අංශය ඇතුළු අනෙකුත් ප්‍රතිසංස්කරණ හෝ අතුරුදහන්වීම් පිළිබඳ නීතිය පැනවීම හා ත්‍රස්තවාදය වැලැක්වීම පිළිබඳ පනත අහෝසි කිරීම/සංශෝධනය කිරීම ඇතුළු නීති ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව ඇත්තේ ඉතා සුවල්ප දැනුමකි.

²⁶ වාර්තා වගවීම හා ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණ ඇතුළුව සංක්‍රාන්තික යුක්තියේ ප්‍රතිවිරුද්ධ පැතිවල විවිධ අංශ පෙන්වුම් කරයි.

විවේචන වැඩෙමින් තිබේ.²⁷

2.2 පුළුල් සහාය ඇතුළත ශක්තිමත් විපක්ෂයක අවශ්‍යතාව

2015 පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණයේ දී දෙමළ ජාතික සන්ධානය ආසන 16 ක් සහිතව විපක්ෂයේ තනි විශාලතම දේශපාලන පක්ෂය බවට ද එහි දේශපාලනිකව පදම් වූ නායකයා වන රාජවරෝදයම් සම්බන්ධන් විපක්ෂ නායකයා බවට ද පෙරළා පත් විය. මේ දක්වා හඳුන්වා දෙන ලද ඇතැම් ප්‍රතිසංස්කරණවල දී දමිළ ජාතික සන්ධානය වැදගත් භූමිකාවක් රඟපා තිබේ²⁸ නමුදු මෙම නිමේශයේ නායකත්වය පිළිබඳ පරීක්ෂණය වන්නේ ජාතික ගැටළුවට දේශපාලන විසඳුමක් ලබා ගත හැකි ද යන්න ය. වගවීම, ඊළඟ මහ මැතිවරණයේ දී එහි අනාගත බලාපොරොත්තු කෙරෙහි බලපෑමක් විය හැකි දේශපාලන සුදුසුක යෙදීම හා තනි දේශපාලන සැකැස්මක් වශයෙන් එහි පැවැත්ම වැනි ප්‍රශ්නවලට ඉහළින් දමිළ ජාතික සන්ධානය නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සඳහා වන අවශ්‍යතාව ප්‍රමුඛතාවට ගෙන තිබෙන බව පෙනේ.

2015 පුළුල් සන්ධානයෙහි විශිෂ්ටත්වය වන්නේ එහි විවිධත්වය යි. කෙසේ වුව ද 2015 ජනවාරි ජනාධිපතිවරණයට සුදානම් වීමෙහි ලා සිවිල් සමාජය තීරණාත්මක භූමිකාවක් රඟ පෑවේ වුව ද ජනාධිපතිවරණයට පසු කාලය තුළ එහි භූමිකාව පැහැදිලිව ප්‍රකාශයට පත් වූයේ නැත. තව ද 19 වෙනි සංශෝධනය වැනි එහි පොරොන්දු ඉටු කරවා ගැනීමට ආණ්ඩුව මෙහෙයවා ගැනීමට දරන ලද ඇතැම් ප්‍රයත්නයන් තිබියදීත් ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයට බලපෑමෙහිලා වූ ක්‍රියාකාරිත්වයේ දී මේ දක්වා රඟපා ඇත්තේ නිහඬ භූමිකාවකි. මැතිවරණයට සුදානම් වීමෙහිලා ප්‍රධාන භූමිකාවක් රඟ පාන ලද්දන් අතර විපරිවර්තනය පැහැදිලි ය. ඇතැමුන් ආණ්ඩුවට ගොස් සිටින අතර බොහොමයක් දිගටම ආණ්ඩුවෙන් පිටත සිටිමින් මුර බල්ලකුගේ භූමිකාවක් රඟපාති. මෙය 'ක්‍රියා මාර්ගවල අපැහැදිලිතාවය' ඇති කිරීමට හේතු වී තිබෙනවා පමණක් නොව පූර්වයෙහි දක්නට තිබුණු ශක්තියෙහි හා ප්‍රාණවත්භාවයෙහි වෙනසක් ද ඇතිවී තිබේ. 2015 මැතිවරණයට සුදානම් වීමෙහි පැවති ඇතැම් ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රවල එකට එක් වීමේ හැකියාවට වෙනස්ව වඩා පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය තුළ²⁹ සිවිල් සමාජය ඇතුළත දේශපාලන විසඳුමක් හා යුද්ධය සමයේ අපරාධ පිළිබඳ පැන නැගිය හැකි බව පෙනෙන බොහෝ බෙදීම් දැන් පවතී. ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය තීරණාත්මක සන්ධිස්ථානයකට එළඹීම සමග 2017 අවුරුද්ද ප්‍රතිසංස්කරණ යේ වපසරිය, ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයෙහි ගම්‍යයන් හා පීඩනය පවත්වා ගැනීමට අනුව සිවිල් සමාජය හා අනෙකුත් අය පරීක්ෂාවට භාජනය වන තීරණාත්මක අවුරුද්දක් වනු ඇත.

²⁷ තවත් දේශපාලනඥයෙකු හා තවත් අය ඝාතනය කිරීම පිළිබඳව හිටපු පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු වූ දුමින්ද සිල්වා වරදකරුවෙකු කොට දඬුවම් කළ ප්‍රධාන නඩුවක් හැරුණු විට පද්ධතිය ස්වාධීන හා ක්‍රියාත්මක වීමට සමත් බව පෙන්නුම් කිරීමට සමත්ව ඇත්තේ ඉතාමත්ම ස්වල්ප සිද්ධි කිහිපයක දී පමණි. හිටපු පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රී රවිරාජ ඝාතනය හා කුමාරපුරම් සමූහ ඝාතන සිද්ධිවල සිදුකල බවට චෝදනා ලැබුවත් නිවැරදිකරුවන් බවට පත් කිරීම අධිකරණ අංශයෙහි කිසිදු වෙනසක් සිදු වී තිබේද යන්න බොහෝ ප්‍රශ්න මතුකර තිබේ.

²⁸ 19 වෙනි සංශෝධනය හා අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ නීතිය සම්මත කිරීම ද කෝප් වාර්තාව, ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීම හා සංශෝධනය කිරීම හා යෝජනා 65, 000 නිවාස යෝජනා ක්‍රමය වැනි ප්‍රශ්න පිළිබඳව පීඩනය පවත්වා ගැනීම ද ඇතුළුව.

²⁹ 19 වන සංශෝධනය සම්මත වීම හා මහ බැංකු අධිපතිවරයා පත් කිරීම් පිළිබඳ පීඩනය සහ කෝප් වාර්තාවට අදාළ විමර්ශනය සිවිල් සමාජය ආණ්ඩුව හා විපක්ෂය මත පීඩනය එල්ල කිරීමට සමත් වූ ඇතැම් අවස්ථා විය. එහෙත් මෙය අවස්ථා කිහිපයකට සීමා වේ.

2.3 අන්තර් ජාතික මානය

ආණ්ඩුව 2015 දී විදේශ ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ ප්‍රධාන අභියෝග තුනකට මුහුණ දුන්නේ ය: කලින් ආණ්ඩුව පිටස්තර කර තිබුණු රටවල් සමග සබඳතා අළුත්වැඩියාකර ගැනීම, ගෙවුම් ශේෂ තුළන අර්බුදය වළක්වා ගැනීම සඳහා අරමුදල් සුරක්ෂිතකර ගැනීම හා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කාර්යාලයේ ශ්‍රී ලංකාව සම්බන්ධ විමර්ශනයට (OISL) මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස්වරයාගේ එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්යාලයට (OHCHR) උත්තර බැඳීම ය. තනිකරම විදේශ ප්‍රතිපත්තිමය පර්යාලෝකයක හා ප්‍රායෝගික මට්ටමක් මත සිට ශ්‍රී ලංකාව මේ අභියෝග තුනටම එලඳායී අන්දමින් ප්‍රතිචාර දක්වා තිබේ. මෙම විදේශ ප්‍රතිපත්ති සාර්ථකත්වයන් තීරණව පවත්වා ගැනීමට ආණ්ඩුව ප්‍රගතිය වේගවත් කිරීම හා එහි අන්තර් ජාතික පොරොන්දු මගින් බැඳී සිටීම අවශ්‍ය කරනවා ඇත.

අන්තර් ජාතික සුප්‍රකාශනය යළි අත්කර ගැනීම ආණ්ඩුවේ ප්‍රමුඛ ප්‍රතිශ්ඨාවක් විය. 2015 දී හා 2016 දී ප්‍රධාන විදේශ අගනගරවලට ජනාධිපතිවරයා, අගමැතිවරයා, විදේශ අමාත්‍යවරයා හා අනෙකුත් අය විසින් කරන ලද සංචාරත් සමග අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව තුළ උද්යෝගය ඉහළට නැගුණි. ද්වි පාර්ශවීය හා බහු පාර්ශවීය හවුල්කරුවන් සමග ආණ්ඩුවේ ක්‍රියාකාරීත්වය ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ විමර්ශන වාර්තාව (OISL report)³⁰ කල් දීම හා ඉතාමත්ම වැදගත් පුද්ගලයින්ගේ (VVIPs) ඉහළ පෙළේ ශ්‍රී ලංකා සංචාර³¹ වැනි මුල් කාලීන විදේශ ප්‍රතිපත්ති සාර්ථකත්වයන් මාලාවකට මග පෑදී ය. 2015 ඔක්තෝබර්වල එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ සම අනුග්‍රාහකත්වයෙන් යුතු යෝජනාව පෙර දී අත්දුටු ගැටුම්කාරී ප්‍රවේශයට පරස්පරව අන්තර් ජාතික ප්‍රජාවේ සාමාජිකයින් සමග සංහිදියාව හා හවුල්වීම අරමුණු කළ ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වූ රාමුවක් සැපයීමෙහිලා තීරණාත්මක විය. එසේම ආණ්ඩුව එහි ආර්ථික රාජ්‍යතාන්ත්‍රිකත්වයේ වැදගත් සාර්ථකත්වයන් මුදුන් පමුණුවා ගති. 2016 ජූනිවල දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල (IMF) ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහනට ආධාර කිරීම හා ගෙවුම් ශේෂ අර්බුදය මග හැරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට මාස තුනක් සඳහා එක්සත් ජනපද ඩොලර් බිලියන 1.5 ක ණය පහසුකමක් අනුමත කළේ ය.³² ඒ මාසයේ දී ම යුරෝපීය සංගමය පාලනයෙන් තොර ධීවර කටයුතුවල යෙදීම සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකාවට එරෙහිව 2015 ජනවාරිවල

³⁰ ආණ්ඩුව විසින් කරන ලද ඉල්ලීම මත මානව හිමිකම් සඳහා වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ කොමසාරිස් සයිද් රා ද් අල් - හුසේන් ශ්‍රී ලංකාව පිළිබඳ විමර්ශන වාර්තාව (OISL report) සලකා බැලීම මාස හයක කාලයක් සඳහා කල් දමන්නැයි එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. 'ශ්‍රී ලංකාවේ ගැටුම පිළිබඳ ප්‍රධාන වාර්තාව "එක් වරකට පමණක්" කල් දමන්නැයි සයිද් ඉල්ලයි' ('Zeid requests "one time only" deferral of key report on Sri Lanka conflict', Office of the High Commissioner for Human Rights,) 2015 පෙබරවාරි 16, <<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=15574#sthash.QF8dD23c.dpuf>> accessed 12 December 2016.

³¹ 2015 ජනවාරිවල ෆ්‍රැන්සිස් පාප් වහන්සේගේ සංචාරය ඇතුළු රාජ්‍ය නායකයින්ගේ ගණනාවකගේ සංචාර, 2015 මැයි 2 එක්සත් ජනපද රාජ්‍ය ලේකම් කෙරීගේ සංචාරය (එය අවුරුදු 43කින් පසු එවැනි පළමු සංචාරය විය), 2016 එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයාගේ සංචාරය හා වෙනත් බොහෝ අයගේ සංචාර.

³² බලන්න, 2016 ජූනි 3 ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ අංක 16/262 දරන පුවත් නිවේදනය 'IMF Executive Board Approves Three-Year US\$1.5 Billion Extended Arrangement under EFF for Sri Lanka, International Monetary Fund' Press Release No. 16/262, 3 June 2016, <<http://www.imf.org/external/np/sec/pr/2016/pr16262.htm>> accessed 12 December 2016.

පනවා තිබූ මත්ස්‍ය අපනයන තහනම ඉවත් කළ³³ අතර ආණ්ඩුව යුරෝපීය සංගමයේ ජීඑස්පී + යෝජනා ක්‍රමය නැවත ලබා ගැනීමට ට විධිමත්ව අයදුම් කරන බව ප්‍රකාශයට පත් කළේ ය.³⁴

2015 මුල දෙන ලද පොරොන්දු නොතකා අනතුරුව ආ මාසවල ආණ්ඩුව ඇතුළත ආතතීන් හා බෙදීම ප්‍රකට වන්නට වූ³⁵ අතර මෙය අඛණ්ඩව සිදුවන බව පෙනෙන්නට තිබේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ සැසිය හා ජීඑස්පී + අයදුම සමග මේ වසර ඉතා වැදගත් වනු ඇත. මේ වසරේ මාර්තු වල එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිල සැසියේ දී මානව හිමිකම් සඳහා වූ මහ කොමසාරිස්වරයා විසින් පෙරළා වාර්තා කිරීමක් දක්නට ලැබෙනු ඇත. දෙන ලද පොරොන්දු සම්බන්ධ මේ දක්වා වන සීමිත ප්‍රගතියක් සමග යෝජනාවට අනුකූලව වැඩ කිරීම සඳහා ආණ්ඩුවට වැඩි කාලයක් ලබා දීමට වත්මන් යෝජනාවේ දිගුවක් සිදුවිය හැකි ය. ජීඑස්පී + අයදුම සම්බන්ධ කටයුතු වර්තමානයේ යුරෝපීය පාර්ලිමේන්තුවේ සිදුවෙමින් පවතී. මේ දෙකම ශ්‍රී ලංකාවෙහි වඩා වැඩි ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා කවුළුවක් සපයයි. කෙසේ වුව ද එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ සැසි හා ජීඑස්පී + අයදුම සමග කඩිමුවියේ ප්‍රතිසංස්කරණ කිරීමට යාම ද මෙම වාර්තාවෙහි තවදුරටත් සාකච්ඡා කරනු ලබන එහි අනෙක් පැත්තේ ප්‍රතිවිපාක ඇති කරනු හැකි ය. ද්වි පාර්ශවීය පෙරමුණෙහි ආණ්ඩුව කේන්ද්‍රීය අවධානය යොමු කරනුයේ සංවර්ධනය, දිළිඳුකම අඩු කිරීම හා ණය සහන පිළිබඳව ය.³⁶ 2015 පෙර දක්නට ලැබුණු අන්දමට විදේශ ප්‍රතිපත්තියේ මාරුවීමක් ඇත්තේ වුව ද පොරොන්දු වූ ප්‍රතිසංස්කරණ ඉටු කිරීම සහතික කිරීම සඳහා තවත් වැඩි වැඩ කොටසක් කිරීමට තිබේ. මේ තුළ අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව සිය නියැලීම තිරසර කළ යුතු අතර පීඩනය පවත්වා ගත යුතු ය. එක්සත් ජනපදයේ හා එක්සත් රාජධානියේ නව ආණ්ඩු සමග විදේශ ප්‍රතිපත්ති න්‍යාය පත්‍රවල වෙනස්කම් ප්‍රකට බව දක්නට තිබේ. එසේම මෙය සිදු වන්නේ සිරියාව, ඉරානය, ඇෆ්ගනිස්ථානය හා යේමනය වැනි ලෝකයේ අනෙකුත් කොටස්වල අර්බුද සමග සසඳන විට බොහෝ දෙනෙකු ශ්‍රී ලංකාවේ කතාන්තරය සාර්ථක එකක් ලෙස සලකන සන්දර්භයක් තුළ ය.

³³ බලන්න, 'European Union completely lifts ban on import of Sri Lanka seafood' [Daily FT, 17 June 2016] <<http://www.ft.lk/article/548996/European-Union-completely-lifts-ban-on-import-of-Sri-Lanka-seafood>> accessed 12 December 2016.

³⁴ බලන්න, 2016 ජූනි 29 ඩේලි නිව්ස් 'Sri Lanka formally applies for GSP+' [Daily news, 29 June 2016] <<http://dailynews.lk/2016/06/29/local/86027>> accessed 12 December 2016.

³⁵ නිදසුන් ලෙස ආණ්ඩුව සංක්‍රාන්තික යුක්තිය, මානව අයිතිවාසිකම් හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රතිසංස්කරණය වැනි ඇතැම් ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව එක හඬකින් යුතුව කතා නොකරයි. විදේශ ඇමති මංගල සමරවීර එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ දී දෙන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ පොරොන්දුවල අවංක ආධාරකරුවෙකු ලෙස විශ්වීය වශයෙන් දක්නට තිබෙන අතර ජනාධිපතිවරයා, අගමැතිවරයා හා කැබිනට් අමාත්‍යවරු ගණනාවක් වඩා දෙශිචියාවට පත්ව සිටින බව දක්නට තිබේ.

³⁶ මෙයට කොළඹ වරාය නගරය හා හම්බන්තොට කාර්මාන්ත කලාපය පිළිබඳව සිදු කෙරෙමින් තිබෙන ගනු දෙනු ඇතුළත් වන අතර 2017 අනෙකුත් ප්‍රදේශවල වැඩි ගනුදෙනු සිදුවන බව වාර්තා පෙන්වුම් කරයි. ශ්‍රී ලංකාව 2018 වන විට මිලේනියම් වැලෙන්ජ් කෝපරේෂණයට (MCC) ඇතුළත්කර ගැනීම අනුමත කිරීමේ ඉඩකඩ සහිතව සාකච්ඡා පැවැත් වෙමින් තිබේ. එසේම ආර්ථික හා තාක්ෂණික සහයෝගිතාව පිළිබඳ ගිවිසුමක් (ETCA) සම්බන්ධ සාකච්ඡා ඇතුළුව ඉන්දියාව සමග වැඩි දුරටත් සම්බන්ධතා ඇතිකර ගැනීමේ උත්සාහයන් සිදු වෙමින් තිබේ. තව දුරටත් ආණ්ඩුව විනය හා සිංගප්පූරුව සමග නව ද්වි පාර්ශවීය වෙළෙඳ ගිවිසුම් සඳහා සාකච්ඡා කිරීමේ අපේක්ෂාව ප්‍රකාශයට පත් කර තිබේ.

3. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය

මෙම කොටස පළමුවෙන්ම 2015 මැතිවරණ කාලයේ එළි දැක්වුණු ප්‍රධාන ප්‍රතිපත්ති ලේඛනවල ආලෝකයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට අදාළව දෙන ලද ප්‍රධාන පොරොන්දු විභාග කරනු ඇත. අනතුරුව එය අත්කර ගන්නා ලද ප්‍රගතිය විභාග කරනු ලබන අතර සිදුවෙමින් පවතින ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට මේවා යොදා ගනිමින් අනුමානකර ගත හැකි පාඩම් කෙරෙහි කේන්ද්‍රීය අවධානය යොමු කරනවා ඇත. අවසාන වශයෙන් එය සිදුවෙමින් පවතින ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය හමුවේ ඇති අභියෝග පරීක්ෂා කරනවා ඇත.

3.1 2015 මැතිවරණ හා ඒවායේ ජන වරම්

2015 ජනවාරි ජනාධිපතිවරණය හා 2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය විධායකය, ව්‍යවස්ථාදායකය හා අධිකරණය අතර බලතල ප්‍රතිතුනසකට තුඩු දුන්නේ ය. එසේම විධායක බලයේ විශය ක්ෂේත්‍රය තුළ විධායක ජනාධිපති පදවියේ ආධිපත්‍යය ද සැලකිය යුතු තරම් අඩු කෙරුණු අතර අග්‍රාමාත්‍යවරයාට හා කැබිනට් අමාත්‍යවරුන්ට සැලකිය යුතු විධායක බලයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඉඩ සැලසිණ. විධායක ජනාධිපති ධුරයේ බලතලවල මෙම හීන වීම 2015 ජනාධිපතිවරණය පොදු අපේක්ෂක මෙමතීපාල සිරිසේන විසින් ජයග්‍රහණය කිරීම මගින් නිර්මාණය කරන ලද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය නිර්මිතය හා දේශපාලන තත්ත්වයන්ගේ සුවිශේෂතා යන දෙකේම ප්‍රතිඵලයක් විය.

“පොදු විපක්ෂ පෙරමුණ”³⁷ නියෝජනය කළ මෙමතීපාල සිරිසේන “යහ පාලනය” ප්‍රතිශ්ඨාපනය කිරීමේ ප්‍රධාන පොරොන්දුව මත මැතිවරණ ව්‍යාපාරය ගෙන ගියේ ය. ප්‍රකාශනයේ ඉංග්‍රීසි හා සිංහල පිටපත්වල වෙනස තිබියදීත්³⁸ ඔහුගේ මැතිවරණ වේදිකාවේ ප්‍රධාන අංගයක් වූයේ විධායක ජනාධිපති ධුරය අහෝසි කිරීමේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය සංශෝධන පැනවීමයි.³⁹ ජනාධිපතිවරයා තවදුරටත්

³⁷ එසේම මෙම වාර්තාව මෙම පුද්ගලයන්ගේ හා කණ්ඩායම්වල විවිධත්වය විස්තර කිරීමට ‘පුළුල් සහාය’ (‘broad coalition’) යන පදය ද යොදා ගනී.

³⁸ ප්‍රකාශනයේ සිංහල පිටපතෙහි සඳහන් කරන්නේ ඔහු විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය වෙනස් කරනු/සංශෝධනය කරනු ඇති බව ය. ඉංග්‍රීසි පිටපතෙහි යෙදෙන්නේ “අහෝසි කරනවා” (“abolish”) යන පදය ය. කෙසේ වුව ද පිටපත් දෙකම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ආරක්ෂිත විධිවිධානවලට වෙනස්කම් ගෙන නොඑන බවට පොරොන්දු වී තිබේ. බලන්න ප්‍රකාශනයේ සිංහල පිටපත ‘මෙමතී පාලනයක් ස්ථාවර රටක්’ (Onlanka, 2015 දෙසැම්බර් 19)

<http://www.onlanka.com/wp-content/uploads/2014/12/maithripala-election-manifesto sinhala.pdf> accessed 30 January 2017; තවද <<http://constitutionalreforms.org/2016/05/10/chapter-2-the-politics-of-negotiating-competing-interests-in-promulgating-the-nineteenth-and-twentieth-amendments>> හි ලබා ගත හැකි ආචාර්ය අසංග වැලිකලගේ *The Nineteenth Amendment to the Constitution: Content and Context* [Centre for Policy Alternatives 2016]හි එන ආචාර්ය කලන සේනාරත්නගේ ‘The politics of negotiating competing Interests in promulgating the Nineteenth and Twentieth Amendments’ ලිපිය බලන්න

³⁹ ප්‍රකාශනවල පද යෙදීම නොතකා ජනාධිපති සිරිසේන දිගටම ප්‍රකාශකර සිටියේ ඔහුගේ ධුර කාලය තුළ විධායක ජනාධිපති ධුරය අහෝසි කරන බව ය. ‘මහනුවර අති පූජනීය දළදා මාලිගාව අභියස විශේෂ

පවතින මැතිවරණ ක්‍රමය වෙනස් කරන බවට, 2010 පැනවූ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහ අටවන සංශෝධනය අහෝසි කරන බවට, පාර්ලිමේන්තුවේ කමිටු ක්‍රමය ශක්තිමත් කරන බවට හා තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ නීතිය පනවන බවට ද පොරොන්දු විය. ප්‍රකාශනය හා ඒ සමග ආ දින 100 වැඩ සටහන බලය බෙදීම අදාළව කිසිදු පොරොන්දුවක් අඩංගුකර නොගත් අතර සැබවින්ම ප්‍රකාශනය ජනාධිපති සිරිසේන මහතා ජනමත විචාරණයක් අවශ්‍ය කරන කිසිදු ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණයක් නොකරන බව විශේෂයෙන් ප්‍රකාශ කළේ ය.⁴⁰

ඊට වෙනස් ලෙස 2015 අගෝස්තු පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණ සමයේ එක්සත් ජාතික පක්ෂයේ මැතිවරණ ප්‍රකාශනය විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීමේ හා පාර්ලිමේන්තු ආණ්ඩු ක්‍රමයකට ආපසු පැමිණීමේ එහි පොරොන්දුව වඩාත් අවධාරණයෙන් ඉදිරිපත් කළ එකක් විය. එය ඒකීය රාජ්‍යයක් තුළ හැකි උපරිම බලය බෙදීම, මැතිවරණ ක්‍රමය ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම, මූලික අයිතිවාසිකම් ශක්තිමත් කිරීම හා ආණ්ඩුවේ හතරවන කුළුණ ලෙස යහ පාලන ආයතන ඇති කිරීම සලසන බවට තව දුරටත් පොරොන්දු විය. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පිළිබඳ පොරොන්දුව ජනාධිපති සිරිසේන මහතාගේ ප්‍රකාශනයේ පොරොන්දු ඉටු කිරීම පිණිස ගම්‍යමානවන හා අවශ්‍යවන අතර මෙම ප්‍රකාශනයේ එය බෙහෙවින් පැහැදිලි හා කේන්ද්‍රීයව ඉදිරිපත් වෙයි. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කිරීමේ අවශ්‍යතාව එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය විසින් ජාතික සමගි ආණ්ඩුවක් පිහිටුවීමට අත්සන් කළ අවබෝධතා ගිවිසුමේ එකඟ වූ කරුණු 10 අතර එකක් විය.⁴¹

3.2 19 වෙනි සංශෝධනය

ක්‍රියාවලිය

ජනාධිපතිවරණයෙන් පසු ඉනික්බිතිවම ජනාධිපති සිරිසේන හා අගමැති රනිල් වික්‍රමසිංහ යන දෙදෙනාම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ පොරොන්දුව ඉටු කිරීමේ ක්‍රියාවලියෙහි සැලකිය යුතු අභියෝගවලට මුහුණ දුන්හ. දේශපාලන වශයෙන් විවිධ වූ සභාගයක් තුළ හා එසේම පාර්ලිමේන්තුවේ සැලකිය යුතු බහුතරයක් ඇතිව දිගටම පවත්නා විපක්ෂයක වෙනස් මත ගැලපෙන සේ

පීඨිකාවක සිට ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතා පවත්වන ලද සමාරම්භක දේශනය’
<http://www.president.gov.lk/the-inaugural-address-of-president-maithripala-sirisena-from-the-hollowed-precincts-of-the-most-sacred-sri-dalada-maligawa-in-kandy/> accessed 30 January 2017

⁴⁰ ‘Maithripala Sirisena’s 100 Day Work Programme; Detailed Diary Description’ [Colombo Telegraph, 20 December 2015 <<https://www.colombotelegraph.com/index.php/maithripala-sirisenas-100-day-work-programme->

⁴⁰ ‘මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතාගේ දින 100 ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන, විස්තරාත්මක දින සටහන් විස්තරය’ ‘Maithripala Sirisena’s 100 Day Work Programme; Detailed Diary Description’ [Colombo Telegraph, 20 December 2015
 <<https://www.colombotelegraph.com/index.php/maithripala-sirisenas-100-day-work-programme->

⁴¹ එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය හා මානව අයිතිවාසිකම් ශක්තිමත් කිරීමට, පාලනයෙහි ප්‍රාදේශීය නියෝජනය සහතික කිරීමට, විශේෂ ජනවාර්ගික හා ආගමික අනන්‍යතාවන් හා සියලු ජනවර්ග අතර සමානත්වය ආරක්ෂා කරන අතර ශ්‍රී ලාංකීය අනන්‍යතාවක් සහතික කිරීමට නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කිරීමට එකඟ විය.

යොදා ගැනීමට ආණ්ඩුවට සිදුව තිබිණ.⁴² ශ්‍රීලනිපයේ පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන් එහි නව නායකයා වෙතට ආකර්ෂණය වෙතැයි බොහෝ දෙනා අපේක්ෂා කළ ද විවිධ සාධක සමූහයක් ශ්‍රීලනිපයේ පාර්ලිමේන්තු කණ්ඩායමේ බහුතරයක් දිගටම හිටපු ජනාධිපතිවරයාට සහාය දීමට හෝ ඔවුන්ගේ සහාය ලබා දීමේ දී පැත්තක් නොගෙන සිටීමට තීරණය කළහ.⁴³ ජනාධිපතිවරයාට ආණ්ඩුවේ ඵදිනෙදා කටයුතු හා ඔහුගේ ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රීලනිපය හා එජනිසයේ එහි අනෙක් හවුල්කරුවන් මත රැඳී සිටීමට සිදුව තිබුණ සන්දර්භය මෙය යි. අවිචල්‍ය වශයෙන් මෙය යෝජනා ප්‍රතිසංස්කරණවල වේගයට හා අන්තර්ගතයට බලපෑවේ ය.⁴⁴

19 වන සංශෝධනය පිළිබඳ ප්‍රධාන විවේචනයක් වන්නේ එය කෙටුම්පත් කිරීමේ හා සම්මත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය වටා පැවති රහසිගත භාවය යි.⁴⁵ පනත ගැසට් පත්‍රයේ පළ කරන තෙක් සංශෝධනයට අදාළව රාජ්‍යපරිමණ්ඩලයෙන් ලබාගත හැකි වූ තොරතුරු ප්‍රමාණය සීමිත විය. එසේම ගැසට් කරන ලද පනතට කැබිනට් අමාත්‍යවරුන් විසින් අනුමත කරන ලද වෙනස්කම් ද පනත ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හමුවේ ඉදිරිපත් කරන තෙක් මහජනයාට දැන ගැනීමට සලස්වන්නේ නැත.⁴⁶ එය යෝජනා සම්බන්ධ සහයෝගය සවිමත් කිරීමෙන් හා එයට එරෙහිව එන විපක්ෂයට මුහුණ දීමෙන් ආණ්ඩුව වළක්වන හෙයින් නිල හා ප්‍රමාණික තොරතුරුවල අඩුව ප්‍රශ්නාත්මක වෙයි. එසේම මෙය පනතේ විරුද්ධවාදීන්ට

⁴² 2015 ජනාධිපතිවරණයෙන් පසු ශ්‍රීලනිපයේ සමහර මන්ත්‍රීවරු ආණ්ඩුවට සම්බන්ධ වූ අතර කැබිනට් අමාත්‍ය පදවි ද ගත්හ. ඒ අතර ශ්‍රීලනිපයේ අනෙකුත් කොටස් විපක්ෂයේ වාඩිවීම තෝරා ගත්හ. බලන්න 'Mahinda Rajapaksa loyalists seek ouster of Sri Lankan Opposition leader Nimal Siripala de Silva' [The Economic Times, 7, April 2015]

http://economictimes.indiatimes.com/articleshow/46838378.cms?utm_source=contentofinterest&utm_medium=text&utm_campaign=cppst accessed on 1 February 2017.

⁴³ ජනාධිපති මෛත්‍රීපාල සිරිසේන මහතා තෝරාපත්කර ගන්නා ලද්දේ ප්‍රධාන වශයෙන් එජාපයේ සහාය මත ය. ජනාධිපතිවරණ සමයෙහි හිටපු ජනාධිපති රාජපක්ෂට සහයෝගය දුන් ශ්‍රීලනිප/එජනිස සාමාජිකයන් විසින් මෙය සලකන ලද්දේ පාවාදීමක් ලෙස ය. හිටපු ජනාධිපති දිගටම ශ්‍රීලනිපයේ සිංහල බෞද්ධ පදනම අතර ජනප්‍රියව සිටි අතර එජනිසයේ මන්ත්‍රීවරුන් ගණනාවක් ඔවුන්ගේ දේශපාලන පැවැත්ම වෙනුවෙන් හිටපු ජනාධිපති රාජපක්ෂ මහතාට ණය ගැති ය.

⁴⁴ එජනිස විසින් බලකරන ලද ප්‍රධාන වෙනස වූයේ ව්‍යවස්ථා සභාවේ සංයුතිය, විශේෂයෙන් සභාවෙහි නිර් දේශපාලන පත්වීම් ලාභීන්ගේ සංඛ්‍යාව අඩු කිරීමට අදාළව ය.

⁴⁵ කෙසේ වුව ද ක්‍රියාවලිය තුළ ව්‍යවස්ථාමය යෝජනා ගණනාවක් හෙළිදරව් වී තිබිණ. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ මෑත ආණ්ඩුක්‍රම සංශෝධන ක්‍රියාවලියෙහි ආගන්තුක වූ ප්‍රභවයකි. තුලනාත්මකව ලත් කල පැවැත්වෙමින් තිබෙන මෙහෙයුම් කමිටු ප්‍රවීචාරණයන්ට අදාළව සැබවින්ම හෙළිදරව් වීම් සිදුව නැත.

⁴⁶ <<http://constitutionalreforms.org/2016/05/10/chapter-2-the-politics-of-negotiating-competing-interests-in-promulgating-the-nineteenth-and-twentieth-amendments>> හි ලබා ගත හැකි ආචාර්ය අසංග වැලිකලගේ *The Nineteenth Amendment to the Constitution: Content and Context* [Centre for Policy Alternatives 2016] හි එන අරුණි ජයකොඩිගේ 'The Process of Constitutional Reform: January to May 2015' ලිපිය බලන්න. තව ද කැළඹි බණ්ඩාරගේ '19A Riddled with Confusions, Complications and Contradictions' [Daily mirror, 3 April 2015] ලිපිය බලන්න.

<<http://www.dailymirror.lk/68407/19a-riddled-with-confusions-complications-and-contradictions>> accessed 30 January 2017

එහි අන්තර්ගතය හා ගමයන් පිළිබඳව වැරදි තොරතුරු පැතිර වීමට ඉඩ සලසයි.⁴⁷ ආණ්ඩුව කාල බාධක හා අනෙකුත් ප්‍රායෝගික දුෂ්කරතා දැක්විය හැකි වුව ද එවැනි නිදහසට කාරණා මගින් තොරතුරු සීමාසහිතවීම සාධාරණීකරණය කිරීම දුෂ්කර වෙයි. විශේෂිත තොරතුරක් පිළිබඳ රහස්‍ය ක්‍රියාවලිය හා ආකාරය මහජනයාට හෙළි වීම විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීම ඇතුළු ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර පිළිබඳව එකඟත්වයක් නැති බව පෙන්නුම් කරයි.

සාරය

සංශෝධනයේ අවසන් අන්තර්ගතය දේශපාලන අතරමැදි සන්ධානයක ප්‍රතිඵලයක් විය.⁴⁸ එය වියවුල්කාරී ක්‍රියාවලිය⁴⁹ නොතකා පාර්ලිමේන්තුවේ ඒකමතික සහයෝගය ලැබීය. 19 වෙනි සංශෝධනයෙහි සලසන ලද ඇතැම් වැදගත් ක්ෂේත්‍රවලට නිල ක්‍රියාවන් සම්බන්ධයෙන් ජනාධිපතිවරයාගේ/වරියගේ මුක්තිය ඉවත් කිරීම⁵⁰, පාර්ලිමේන්තුවට අදාළව ජනාධිපතිවරයාගේ/වරියගේ බලතල අඩු කිරීම⁵¹, ජනාධිපති ධුරය සඳහා වාර සීමා යළි හඳුන්වා දීම⁵², ප්‍රධාන ස්වාධීන ආයතනවලට පත් කිරීම් කිරීමේ ජනාධිපතිවරයාගේ/වරියගේ ඒකාන්ත බලතල ඉවත් කිරීම⁵³ හා නීති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ විනිවිදභාවය දියුණු කිරීම⁵⁴ ඇතුළත් විය. තවදුරටත් කැබිනට් පත්වීම් පිළිබඳ අනෙකුත් පැති සම්බන්ධ බලතල ජනාධිපතිවරයා/වරිය වෙත රඳවා ගත්⁵⁵ අතර

⁴⁷ කැමිලියා නතානියෙල් , ‘19-A: Threat To National Security- Sarath Weerasekera’ [සන්චේ ලීඩර්, 2015 මැයි 3 <<http://www.thesundayleader.lk/2015/05/03/19-a-threat-to-national-security-sarath-weerasekera/>> accessed 30 January 2017

⁴⁸ පනතේ කමිටු අදියරේ දී සැලකිල්ලට භාජනය කිරීම සඳහා ඉදිරිපත්කර තිබුණු මුළු සංශෝධන ගණන 174 කි (සංශෝධන 63 ක් ආණ්ඩුව විසිනි, 111 විපක්ෂය විසිනි). සභාගය ඇතුළතින් ලැබුණු දේශපාලන සහයෝගයේ අඩුව හේතු කොට ගෙන විධායක ජනාධිපතිවරයාගේ සියලු තීරණ අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ උපදෙස් වලට යටත් කිරීමේ උත්සාහය වැනි ඇතැම් ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර සම්මතකර ගැනීමට අසමත් විය. ‘A Brief Guide to the Nineteenth Amendment to the Constitution’ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, 2015 මැයි. <<http://www.cpalanka.org/a-brief-guide-to-the-nineteenth-amendment-to-the-constitution/>> accessed 30 January 2017.

⁴⁹ කමිටු අදියරේ වියවුල්කාරී ක්‍රියාවලිය මගින් පනතට ගෙනෙන ලද වෙනස්කම් අපැහැදිලි විය. 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පැනවීමෙන් පසුව සම්පූර්ණයෙන්ම වාගේ සති තුනකට පසු (අවසන් සංශෝධනය කතානායකවරයා සහතික කිරීමෙන් පසු) පමණි මහජනයාට පර්ලිමේන්තුව විසින් සම්මත කරන ලද අවසන් පිටපතට ප්‍රවේශ විය හැකිව තිබුණේ. <<http://constitutionalreforms.org/2016/05/10/chapter-1-the-process-of-constitutional-reform-january-to-may-2015>> හි ලබා ගත හැකි ආචාර්ය අසංග වැලිකලගේ *The Nineteenth Amendment to the Constitution: Content and Context* [Centre for Policy Alternatives 2016]හි එන අරුණි ජයකොඩිගේ ‘The Process of Constitutional Reform: January to May 2015’ ලිපිය බලන්න. accessed 30 January 2017

⁵⁰ විශේෂිතව දක්වන ලද ජනාධිපතිවරයාගේ /වරියගේ නිල ක්‍රියා මූලික අයිතිවාසිකම් අධිකරණ පාත්‍රතාවට යටත් වේ. ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 19 වෙනි සංශෝධනයේ 7 ව්‍යවස්ථාව.

⁵¹ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 70(1) ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ 19 වෙනි සංශෝධනයේ 17 ව්‍යවස්ථාව

⁵² ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 31(2) ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ 19 වෙනි සංශෝධනයේ 4 ව්‍යවස්ථාව

⁵³ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 35 ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ 19 වෙනි සංශෝධනයේ 7 ව්‍යවස්ථාව

⁵⁴ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 41.ආ.(1) ව්‍යවස්ථාව

⁵⁵ ජනාධිපතිවරයා/වරිය -කැබිනට් මණ්ඩලයේ ප්‍රධානියා- අග්‍රාමාත්‍යවරයා/වරිය පත් කරයි. ජනාධිපතිවරයා/වරිය

ජනාධිපතිවරයා/වරිය කැබිනට් හා අනෙකුත් අමාත්‍යවරුන් පත් කිරීම සඳහා විශේෂිත මන්ත්‍රීන් හඳුනා ගැනීමේ දී අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ උපදෙස් මත ක්‍රියා කළ යුතු ය.

ප්‍රධාන අභියෝග⁵⁶ තිබියදීත් ආණ්ඩුව 18 වෙනි සංශෝධනයට ඡන්දය දුන් පාර්ලිමේන්තුවම එම සංශෝධනය අහෝසිකර මෙම සංශෝධනය සම්මතකර සඳහා ඡන්දය ලබා ගැනීමට උපයෝගීකර ගැනීමට සමත් විය. කරන ලද වෙනස්කම්වල ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් වත්මන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව යටතේ විධායක ජනාධිපති ධුරයේ බලතල බෙහෙවින් සීමා වී ඇත. 1994 පටන් ධුරය දැරූ සියල්ලන්ම විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීමට පොරොන්දු වූයේ වුව ද ශ්‍රී ලංකාව මෙම පොරොන්දුව සාක්ෂාත් කර ගැනීම කරා පැමිණි සම්පතම වූ අවස්ථාව වූයේ 19 වෙනි සංශෝධනය යි.

කෙසේ වුව ද එය ක්‍රියාත්මකව පැවති කාල පරිච්ඡේදය තුළ 19 වෙනි සංශෝධනයේ ප්‍රතිඵල මිශ්‍රිත වී තිබේ. ව්‍යවස්ථා සභාව පිළිබඳව විශේෂයෙන් එහි සංයුතියට අදාළව සැලකිලිමත් විය යුතු කරුණු ගණනාවක් මතුකරනු ලැබ තිබේ⁵⁷. ව්‍යවස්ථා සභා ක්‍රියාදාමය හරහා කරනු ලබන විශේෂිත පත් කිරීම්වල ස්වභාවය හා ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ බරපතල ප්‍රතිශ්ඨාවන් මතුකර නොමැත්තේ⁵⁸ වුව ද පත් කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ සැලකිය යුතු ප්‍රමාදයන් සිදුව ඇති බව දක්නට තිබෙන අතර එහි තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලියෙහි විනිවිද භාවයේ අඩුව පිළිබඳ ප්‍රශ්න මතු කෙරී තිබේ⁵⁹. එසේම ස්වාධීන ආයතනවල ක්‍රියාකාරිත්වය අතැම් කොමිෂන් සභා විධායකයේ තීරණ සම්බන්ධයෙන් දැඩිව සිටිමින් හා

කැබිනට් අමාත්‍ය සංඛ්‍යාව, අමාත්‍යවරුන්ට/වරියන්ට පවරන විෂයයන් තීරණය කරයි. එම අමාත්‍යවරුන්ගේ/වරියන්ගේ විෂයයන් හා කාර්යයන් මාරු කිරීමේ බලය රඳවා ගනියි. කෙසේ වුව ද ජනාධිපතිවරයාට/වරියට මන්ත්‍රීවරයෙකු/වරියක අමාත්‍යවරයෙකු/වරියක ලෙස පත් කළ හැක්කේ හා එවැනි අමාත්‍යවරයෙකු /වරියක අස් කළ හැක්කේ අග්‍රාමාත්‍යවරයාගේ/වරියගේ උපදෙස් මත පමණි. තව ද ජනාධිපතිවරයාට/වරියට අගමැතිවරයා/වරිය පහ කිරීමේ බලය නොමැත්තේ ය. බලන්න ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 44 - 46 ව්‍යවස්ථා.

⁵⁶ ඉහත 3.1 කොටස බලන්න.
⁵⁷ දේශපාලන ක්‍රියාධරයන්ගේ ආධිපත්‍යය (දේශපාලන ක්‍රියාධරයින් 7 කට දේශපාලන නොවන ක්‍රියාධරයින් 3 ක්) හා ව්‍යවස්ථා සභාවට විධායකයේ සාමාජිකයින් ඇතුළත් කිරීම යන දෙකම
⁵⁸ පොලිස්පති පූජිත ජයසුන්දරගේ පත් කිරීමේ සිද්ධියේ දී හැර. බලන්න ධර්ෂා බැස්ටියන්ස් ගේ ‘Police Chief under fire over ‘phone gate’ Scandal’ [Daily FT, 3 December 2016] <<http://www.ft.lk/article/583814/Police-Chief-under-fire-over--phone-gate—scandal>> accessed 30 January 2017.
⁵⁹ ආචාර්ය නිහාල් ජයවික්‍රමගේ ‘The Constitutional Council Fiasco’ [The Island, 6 February 2016] ලිපිය <http://www.island.lk/index.php?page_cat=article-details&page=article-details&code_title=139922> accessed 30 January 2017.

අභියෝග කරමින්⁶⁰ ද ඇතැම් ඒවා විශාල වශයෙන් අකාර්යක්ෂම වෙමින්⁶¹ ද මිශ්‍ර ප්‍රතිඵල පෙන්වන බව දක්නට තිබේ. තව ද ස්වාධීන කොමිෂන් සභා ගණනාවක්ම නීතිය බල ගැන්වීමට ක්‍රියා කිරීම ප්‍රමාද කිරීම මගින් අවහිරයට පත් කරනු ලැබ තිබේ⁶².

3.3 වත්මන් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය

19 වෙනි සංශෝධන ක්‍රියාවලියට සමානවම ආණ්ඩුව නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් පැනවීම සඳහා පාර්ලිමේන්තුව ඇතුළත විවිධ දේශපාලන පක්ෂ අතර එකඟතාවය ගොඩ නැගීමේ ප්‍රවේශයක් තෝරා ගත්තේ ය. නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්මත කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කරන බහුතරය කිසිදු තනි දේශපාලන පක්ෂයකට නොතිබූ හෙයින් පාර්ලිමේන්තුව ඇතුළත විවිධ දේශපාලන පක්ෂ අතරින් පුළුල් සහයෝගයක් අවශ්‍ය වූයේ ය යන්න පිළිබඳ කිසිදු සැකයක් නැත. ආණ්ඩු කරන පක්ෂයේ පටු දේශපාලන වුවමනාව මත පදනම්ව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව වෙනකස් කිරීමේ ශ්‍රී ලංකා ඉතිහාසය සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී මෙම ප්‍රවේශය ධනාත්මක සංවර්ධනයකි.

ආණ්ඩුවේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය වෙන් වෙන් මැතිවරණ දෙකක දී ඡන්ද දායකයන් නිසි අනුමත කරනු ලැබේ. ඊට පාලක ආණ්ඩුවට යටත් පිරිසෙයින් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරුන්/වරියන් 160 කගේ සහයෝගය ඇත⁶³. මෙසේ දේශපාලන පක්ෂ අතර ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ

⁶⁰ ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව විශේෂයෙන්ම සිය කාර්යයන් කර ගෙන යාමේ දී ස්ථිර සාරව ක්‍රියා කරයි. බලන්න හන්ටර් එස්. තොම්ප්සන්ගේ 2016 ඔක්තෝබර් 1 Ceylon Today හි 'Restriction of access to legal assistance'

<<http://www.ceylontoday.lk/print20160701CT20161030.php?id=6476>> accessed 30 January 2017; හා ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව 2016 ඔක්තෝබර්වල හිංසනයට එරෙහි කමිටුවට යවන ලද වාර්තාව 'Report of the Human Rights Commission to the Committee Against torture', <<http://hrcls.lk/english/wp-content/uploads/2016/11/Report-to-CAT-Committee-.pdf>> accessed 30 January 2017; හා 2015 නොවැම්බර් 5 ColomboPage හි 'Sri Lanka Human Rights Commission investigates police action at student protest' වාර්තාව

<http://www.colombopage.com/archive_15B/Nov05_1446738286CH.php> accessed 30 January 2017

⁶¹ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය විසින් සම්මුඛ සාකච්ඡාවට භාජනය කරන ලද පුද්ගලයින් ගණනාවක්ම ප්‍රකාශ කළේ රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව අකාර්යක්ෂම වූ බව ය. සම්මුඛ සාකච්ඡාව - විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, 2016 දෙසැම්බර්.

⁶² ජාතික විගණන කොමිෂන් සභාව පිහිටුවීමට කිසිදු නීතියක් ගෙනවිත් නැත. බලන්න අගාන්ති වරුණසූරිය හා අමවසා සිරිසේන, 'New National Audit bill: Boon or Bane?' 2016 ජූලි 17 පත්‍රය <http://www.thesundayleader.lk/2016/07/17/new-national-audit-bill-boon-or-bane/> accessed 30 January 2017.

⁶³ 2016 අයවැය තුන්වන වර කියවීම (ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුව 2015 දෙසැම්බර් 19) <<https://www.parliament.lk/en/budget-2016/third-reading-division>> accessed 30 January 2017; 2016 අයවැය තුන්වන වර කියවීම (ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුව 2015 දෙසැම්බර් 10) <<http://www.parliament.lk/en/budget-2017/third-reading-division>> accessed 30 January 2017; 2017 අයවැය තුන්වන වර කියවීම, ඡන්ද විමසීම (Manthri.lk) <<http://www.manthri.lk/en/blog/posts/budget-2017-3rd-reading-vote>> accessed 30 January

පමණක් අවධානය යොමු කරමින් සිටින නමුත් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව ජනතාවට පොදුවේ ගත් කල කිසිදු තොරතුරක් ලැබෙන්නේ නැත⁶⁴. මෙමගින් ආණ්ඩුව එහි ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය වටා පුළුල් මහජන සහයෝගයක් ගොඩ නැගීමට නැතහොත් අවම වශයෙන්වත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳව වැරදි තොරතුරු මහජනතාව අතර පැතිරවීම වැළැක්වීමේ වටිනා අවස්ථාවක් නාස්තිකර ගෙන තිබේ. මෙම අහිමි වූ අවස්ථාව අපේක්ෂිත ප්‍රතිසංස්කරණයේ මතභේදාත්මක ස්වභාවය සැලකිල්ලට ගත් කල පාර්ලිමේන්තු ක්‍රියාවලිය අවසානයේ දී ජනතාව ජනමත විචාරණයක දී කෙටුම්පත් ව්‍යවස්ථාව පිළිගත යුතුව තිබෙන නිසා විශේෂයෙන්ම ගැටළුකාරී ය.

පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණයෙන් මාස හයක් ඇතුළත ආණ්ඩුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව මහජන අදහස් විමසීමේ කමිටුවක් (PRC) පත් කළ අතර නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්පාදනය කිරීම පිණිස ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයක් පිහිටුවීමේ යෝජනාවක් පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළේ ය.⁶⁵ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය කරන පක්ෂ අතර දේශපාලන සාකච්ඡා අපේක්ෂිත වේගයෙන් ඉදිරියට නොගිය අතර ආණ්ඩුව තමන්ගේම කාල නියමයන් මගහැරී ඇත.⁶⁶ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ මහජන නියෝජන කමිටු වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට අනතුරුව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයේ මෙහෙයුම් කමිටුව විසින් පත් කරන ලද අනු කමිටු හය මෙහෙයුම් කමිටුවට ඉදිරිපත් කළ යුතු යෝජනා සූත්‍රගත කිරීම ආරම්භ කළේ ය. මෙය ලියන අවස්ථාව වන විට මෙහෙයුම් කමිටුව 50

2017.

64 විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, 'Topline Report- Opinion Poll on Constitutional Reform', 2016 ඔක්තෝබර් <http://www.cpalanka.org/opinion-poll-on-constitutional-reform-topline-report/> වලින් ලබා ගත හැකි ය. accessed 30 January 2017

65 කේ. වෙන්කඩරාමනන්, 'In the Throes of Political Reform' (2016 ජනවාරි 6 ද හින්දු පුවත්පත) [The Hindu, 6 January 2016] <<http://www.thehindu.com/opinion/op-ed/In-the-throes-of-political-reform/article13984280.ece>> accessed 30 January 2017; 'Sri Lanka Kick-Starts Process to adopt a new statute' [The Hindu, 9 January 2016] <<http://www.thehindu.com/news/international/Sri-Lanka-kick-starts-process-to-adopt-new-statute/article13990310.ece>> accessed 30 January 2017.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ මහජන නියෝජන කමිටුව වෘත්තිකයන්ගෙන් හා වියතුන්ගෙන් සමන්විත වූ අතර ඊට නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සඳහා යෝජනා ලබා ගැනීමට රට පුරා පුරවැසියන්ගෙන් අදහස් එකතු කරීමේ කාර්යය පැවරිණ. "අපගේ වාර්තාවලට අනුව පුද්ගලයින්/සංවිධාන 2500 කට වැඩි ගණනක් අප ඉදිරියට පැමිණ වාචිකව හා ලිඛිතව කරුණු දක්වා තිබේ. තවත් නියෝජිතයින් 800 ක් පමණ ඊ තැපෑලෙන් ද 150 ක් පමණ ෆැක්ස් පණිවිඩවලින් ද, 60 ක් පමණ දුරකථන ඇමතුම් ද තැපෑලෙන් ලැබුණු හා කාර්යාලයට භාර දුන් නියෝජන 700 ක් පමණ ද අප වෙත ලැබිණ." ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ මහජන නියෝජන කමිටුව, 'ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ මහජන නියෝජන කමිටුව. 2016 මැයි <http://english.constitutionalassembly.lk/images/pdf/PRC_1.pdf> accessed 30 January 2017.

66 මීරා සිරිනිවාසන්, 'Rajapaksha slams draft proposals for Constitution' [The Hindu, 2016 දෙසැම්බර් 5] <<http://www.thehindu.com/news/international/Ranil-aims-to-present-draft-Constitution-by-year-end/article14380964.ece>> accessed 30 January 2017; රාමු යෝජනාව සම්මත කිරීම හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලය පිහිටුවීම සම්පූර්ණයෙන්ම මාස දෙකක් ප්‍රමාද වීම.

වරකට වැඩි වාර ගණනක් රැස්ව තිබුණි.⁶⁷

3.4 වත්මන් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය තුළ ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍ර

අ. බලය බෙදීම හා විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය

රාජ්‍යයේ ස්වභාවය හා පළාත් සභාවලට කෙතරම් දුරකට බලය බෙදිය යුතු ද යන්න ඉතාමත්ම මතභේදාත්මක හා සමස්ත ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය තුළ දේශපාලන වශයෙන් ආවේග පිරි ප්‍රශ්න යයි. එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය ඇතුළත බොහොමයක් 'ඒකීය රාජ්‍යය' ආරක්ෂා කිරීමට කැපවී සිටින අතර දමුළ ජාතික සන්ධානය 'ඒකීය රාජ්‍යය' යන ලේබලයට විරුද්ධ බව වාර්තා පෙන්වුම් කරයි. එසේම රාජ්‍යය පිළිබඳ විධිගත විස්තර කිරීමෙන් ඔබ්බට බලය බෙදීමට අදාළ සැලකිය යුතු මූලිකාංග පිළිබඳව තවමත් එකඟතාවක් නොමැත.⁶⁸ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ අනෙක් ප්‍රධාන පොරොන්දුව වූයේ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීමයි. වඩාත් මෑතක දී ශ්‍රීලනිපය එය අහෝසි කිරීමට විරුද්ධ බව හා එහි වර්තමාන ස්වරූපයෙන් විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය පවත්වා ගැනීම වෙනුවෙන් පෙනී සිටින බව ප්‍රසිද්ධියට පත් විය.⁶⁹ එය අහෝසි කිරීමට සහය දුන් වූ දේශපාලන පක්ෂ අතර පවා ඒ වෙනුවට ආදේශ කළ යුත්තේ කුමක් ද යන්න අදාළව ඇත්තේ සුළු එකඟතාවකි. නැතහොත් නොඑකඟතාවකි.⁷⁰

වර්තමානයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කිරීම හා බලය බෙදීම යන මෙම ප්‍රශ්න දෙක මත රඳා පවතින බව පෙනේ. මෙය මෙසේ වන්නේ බලය බෙදීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නය ඓතිහාසික වශයෙන් මතභේදාත්මක ප්‍රශ්නයක්ව තිබෙන නිසා හා යටත් පිරිසෙයින් ශ්‍රීලනිපයේ ඇතැම් කොටස්වලට විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය වත්මන් ආකාරයෙන් පවත්වා ගැනීම සඳහා බලය පිළිබඳ සහන යොදා ගැනීමට උවමනා කරන නිසා ය.⁷¹ ඒ අතර විධායක ජනාධිපති

⁶⁷ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයේ තුන්වන රැස්වීම, 2016 නොවැම්බර් 19, <<http://english.constitutionalassembly.lk/media/press-releases/106-steering-committee-discuss-electoral-reforms-devolution-executive>> accessed 30 January 2017.
⁶⁸ 2016 දෙසැම්බර් වන තෙක් වුව ද ඇඟවීම් වූයේ මෙහෙයුම් කමිටුව තුළ විකාශනය වෙමින් පවත්නා එකඟතාවක් වූයේ ය යන්නයි. බලන්න, 2017 ජනවාරි 18 ඩේලි මිරර් හි 'Unitary Character and Devolution: Decision up to Parliament: Kiriella' <<http://www.dailymirror.lk/122381/Unitary-character-and-devolution-Decision-upto-Parliament-Kiriella>> accessed 30 January 2017; 2017 ජනවාරි 17 ඩේලි මිරර් හි කැළුම් බණ්ඩාරගේ 'Proposed Constitution somewhat Similar to APRC: Says Sumanthiran' <<http://www.dailymirror.lk/article/Proposed-Constitution-somewhat-Similar-to-APRC-Proposals-Says-Sumanthiran-122280.html>> accessed 30 January 2017.
⁶⁹ 'ශ්‍රීලනිපයට විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය පවත්වා ගැනීමට හා සිරිසේන තරග කිරීම උවමනායි' 2017 ජනවාරි 8 ද සන්ඩේ ටයිම්ස්, 'SLFP wants executive presidency retained and Sirisena to contest' [the Sunday Times, 8 January 2017] <<http://www.sundaytimes.lk/170108/news/slfp-wants-executive-presidency-retained-and-sirisena-to-contest-223367.html>> accessed 30 January 2017
⁷⁰ විකල්ප අගමැති ඡන්දයෙන් ආප්‍රව තෝරාපත් කර ගැනීමේ සිට තනිකරම වෙස්ට්මින්ස්ටර් ක්‍රමය දක්වා විවිධ වෙයි. බලන්න විකල්ප ප්‍රතිපත්ති ආයතනයේ 'Reshaping the Executive: Choosing the Prime Minister in a Parliamentary System', June 2016 <http://constitutionalreforms.org/wp-content/uploads/2016/06/CPA-Working-Paper-2.pdf> accessed 30 January 2017.
⁷¹ වාමිකර වීරසිංහ, 'SLFP backs Executive Presidency, broader power to PCs' [ඩේලි නිවිස්, 2016 මැයි 30

ක්‍රමය අහෝසි කිරීම සඳහා පුළුල් සහයෝගයක් තිබුණ ද එක් අතකින් දමිළ සන්ධානය ද අනෙක් අතින් එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය ද අතර බලය බෙදීමේ වපසරිය අදාළව පැහැදිලි නොඑකඟතාවක් තිබේ. කෙසේ වුව ද ඒකාබද්ධ විපක්ෂය හැර අනෙකුත් සියලු දේශපාලන සැකස්මවල් මෙහෙයුම් කමිටුවේ දී කිසි ලෙසකින් සාකච්ඡාවට නොගත යුතු කොන්දේසියක් ඉදිරිපත් කර නැත.⁷² මෙලෙස මෙහෙයුම් කමිටු ක්‍රියාවලිය පාර්ලිමේන්තුව නියෝජනය කරන දේශපාලන පක්ෂවල පුළුල් හරස්කඩක් අතර එකඟතාවක් සංවර්ධනයකර ගැනීමේ විශිෂ්ට අවස්ථාවක් නියෝජනය කරයි. 2016 දෙසැම්බර්වල ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතව තිබූ මෙහෙයුම් කමිටු වාර්තාව මෙම ප්‍රශ්න පිළිබඳව එළඹී දේශපාලන එකඟතාවන් පිළිබඳ පැහැදිලිතාවක් ලබා දිය හැකිව තිබුණේ වුව ද තවමත් එය ප්‍රසිද්ධියට පත් කරන්නේ ද හා කවදා ද යන්න අදාළව මේ ලියන මෙහෙයුමේ ප්‍රසිද්ධියේ හුවමාරු කර ගත හැකි කිසිදු තොරතුරක් ලබා ගන්නට නොමැත.⁷³ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය හා බලය බෙදීම පිළිබඳව ශ්‍රීලනිපයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ සාමාජිකයින් විසින් මැත දී කර තිබෙන ප්‍රසිද්ධ ප්‍රකාශනත් සමග ගත් කල⁷⁴ මේ හා අදාළව දේශපාලන එකඟතාවක් සඳහා වන මතු බලාපොරොත්තු හීන වී යාමේ ප්‍රවණතාවයක් දක්නට තිබේ.

විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය එහි වත්මන් ස්වරූපයෙන් තබා ගැනීමේ ප්‍රස්තුතය කරදර ප්‍රශ්ණකාරී එකකි. පෙර දී සාකච්ඡා කළ පරිදි 19 වෙනි සංශෝධනය ජනාධිපතිවරයා හා අගමැතිවරයා අතර විධායක බලතල බෙදීම සංකීර්ණ කරයි.⁷⁵ එහෙයින් අගමැතිවරයා හා ජනාධිපතිවරයා අතර වැඩ කිරීමේ

<<http://www.dailynews.lk/?q=2016/05/30/political/83151>> accessed 30 January 2017; අසේල කුරුච්චංග, 'SLFP candidate for presidential poll: President must abide by party decision: SB' [ඩේලි නිව්ස්, 2017 ජනවාරි 13] <<http://dailynews.lk/2017/01/13/local/104601/slfp-candidate-presidential-poll-president-must-abide-party-decision-sb>> accessed 30 January 2017; 'SLFP wants Executive Presidency- Deputy Speaker' [News Radio, 2017 ජනවාරි 15] <<https://www.newsradio.lk/retain-post-executive-presidency-deputy-speaker/>> accessed 30 January 2017

⁷² ෂමින්ද්‍රා ප්‍රනාන්දු, 'Constitution making process: JO spells out non-negotiable conditions, urges govt. to reveal UNP- SLFP proposals' [දි අයිලන්ඩ්, 2016 දෙසැම්බර් 21] http://www.island.lk/index.php?page_cat=article-details&page=article-details&code_title=157575 accessed 30 January 2017

⁷³ තවදුරටත් අභ්‍යන්තර අදහස් විමසීම් සඳහා ශ්‍රීලනිපයේ නියමයට අනුව දින නියමයක් නැතිව කල්දමා තිබුණු වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීම දෙසැම්බර්වල සිට 2017 ජනවාරිවලට කල් දමා තිබුණි.

⁷⁴ එජාප ශ්‍රීලනිප ධූව ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව දුරස් වෙයි. 'UNP, SLFP poles apart on Constitutional reforms' [ද සන්ඩේ ටයිම්ස් 2017 ජනවාරි 22] <<http://www.sundaytimes.lk/170122/columns/unp-slfp-poles-apart-on-constitutional-reforms-225740.html>> accessed 30 January 2017; ඩිලාන්, 'SLFP favours proposals not requiring referendum: Dilan' [ඩේලි මිරර් 2017 ජනවාරි 13] <<http://www.dailymirror.lk/article/SLFP-favours-proposals-not-requiring-referendum-Dilan-122110.html>> accessed 30 January 2017; '2020 වන තෙක් මැතිවරණ නෑ' රාජ්‍ය කියයි. 'No Elections in 2020: Says Rajitha' [Daily FT, 12 January 2017] <<http://www.ft.lk/article/590986/ft>> accessed 30 January 2017.

⁷⁵ ඉහත 55 සටහන බලන්න

සම්බන්ධතාවක් නොමැති අවස්ථාවක මෙම පටිපාටිය වැඩ කළ නොහැකි තත්ත්වයකට පත් විය හැකිය.⁷⁶ 19 වෙනි සංශෝධනයේ බල විසඳුම දීර්ග කාල පරිච්ඡේදයක් පුරා වැඩ කළ නොහැකි තත්ත්වයක් බවට පත් වනු ඇති දේශපාලන අතරමැදි සන්ධානයක් වන අතර මෙම ශ්‍රී ලාංකීය ජනාධිපතිවරයාගේ සාමාජිකයින්ට මෙම ක්‍රමය දීර්ඝව පවත්වා ගෙන යන්නට අවශ්‍ය වන්නේ මන් ද යන්න කුතුහල දනවයි.

ආ. මැතිවරණ ප්‍රතිසංස්කරණ

ඇතැම් පසු බැසීම් තිබියදීත් මැතිවරණ ක්‍රමයට සංශෝධන ගෙන ඒම සම්බන්ධයෙන් එජාප, ශ්‍රී ලාංකීය, දමිළ ජාතික සන්ධානය හා ඒකාබද්ධ විපක්ෂය අතර පුළුල් එකඟතාවක් තිබේ. පවතින මැතිවරණ ක්‍රමය වෙනුවට ඡන්දදායකයාට ඡන්ද දෙකකින් යුත් මිශ්‍ර මන්ත්‍රී අනුපාත ක්‍රමය (MMP) ආදේශ කළ යුතු බවට පක්ෂ පුළුල් එකඟතාවක් දක්වන බව පෙනේ. කෙසේ වුව ද ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් කොංග්‍රසය (SLMC) හා දමිළ ප්‍රගතිශීලී සන්ධානය (TPA) සුළුතර ප්‍රජාවන්ගේ නියෝජනය පිළිබඳව යෝජිත ක්‍රමයේ ඇති බලපෑම පිළිබඳව සාංකා මතුකර තිබේ.⁷⁷ කෙසේ වුව ද මිශ්‍ර මන්ත්‍රී අනුපාත ක්‍රමයට (MMP) මාරු වීමකින් බෙහෙවින් වාසි ලැබිය හැකි තත්ත්වයක පසුවන ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ (ජවිපෙ) යෝජනා සම්බන්ධව ප්‍රසිද්ධ ස්ථාවරයන්ගෙන් නොමැත.⁷⁸ මැතිවරණ ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳව පුළුල් එකඟතාව තිබියදීත් වඩා පුළුල් ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය ප්‍රකාරව එය අවශ්‍ය වන නමුත් මැතිවරණ ප්‍රතිසංස්කරණය පමණක්ම තේරී පත්වන නියෝජිතයන්ගේ විනිවිදභාවය හා වගවීම දියුණු කිරීමට ප්‍රමාණවත් පියවරක් නොවනු ඇත. පක්ෂ අභ්‍යන්තරයේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය ශක්තිමත් කිරීම පිණිස ආණ්ඩුව මැතිවරණ නීතියට සංශෝධන ගෙන ඒමට හා මැතිවරණ සම්බන්ධ මූල්‍ය නීති හඳුන්වාදීමට කැප වී සිටිය ද එවැනි පියවරවලට දේශපාලන සහාය ලබා ගැනීමට හැකි වනු ඇති ද යන්න තවමත් නිශ්චිතව කිව නොහැක.⁷⁹

⁷⁶ තව ද දරන පදවියට ඔබ්බෙන් ජනාධිපතිවරයාට/වරියට තවදුරටත් කිසිදු අමාත්‍යාංශ වගකීමක් දැරිය නොහැකිය. බලන්න 19 සංශෝධනයේ 9 වන ව්‍යවස්ථාව හා 50(අ) හා 51 ව්‍යවස්ථා.

⁷⁷ ශ්‍රී ලංකා මුස්ලිම් කොංග්‍රසයේ (SLMC) හා දමිළ ප්‍රගතිශීලී සන්ධානයේ (TPA) තණස්සලට කාරණා වන්නේ ප්‍රධාන වශයෙන් භූගෝලීය නියෝජනය පිළිබඳ ගැටළු හේතු කොට ගෙන ඒවායේ අපේක්ෂකයන්ට ඇතිවන ප්‍රශ්න හා භූගෝලීය ඡන්දදායක කොට්ඨාස පෝෂණය කිරීමට නොහැකි වීමේ දිගුකාලීන දේශපාලන බලපෑම ය. 'SLMC opposed to new electoral system' [ඩේලි මිරර් 2017 ජනවාරි 2] <<http://www.dailymirror.lk/article/SLMC-opposed-to-new-electoral-system-121497.html>> accessed 30 January 2017.

⁷⁸ වර්තමානයේ දී 5% කඩඉම් ලක්ෂ්‍යය නිසා දිස්ත්‍රික් මට්ටමේ දී ජවිපෙට පාවිච්චි කරන සැලකිය යුතු ඡන්ද ප්‍රමාණයක් ආසන වෙන් කිරීමේ දී (එනම් ඔවුන් කඩඉම් ලක්ෂ්‍යයට ළඟා නොවන තැන්වල) ගණනය කරන්නේ නැත. කෙසේ වුව ද ද්විත්ව ඡන්දය සහිත මිශ්‍ර මන්ත්‍රී අනුපාත ක්‍රමය (MMP) පළාත් හෝ ජාතික මට්ටමේ දී ක්‍රියාත්මක වන විට මෙය අවම කෙරෙනු ඇත. Furthermore the dual ballot in addition to securing their existing votes will increase the JVP's chance of attracting votes from the two main political parties.

⁷⁹ ෂාරා ඉම්ටියාස්, 'Pecuniary interest in polls campaigns: call to cap spending' (ඩේලි නිව්ස් 2016 සැප්තැම්බර් 16) <<http://dailynews.lk/2016/09/16/features/93314>> accessed 30 January 2017.

ඇ. නව මූලික අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදයක්

ප්‍රතිසංස්කරණ පොරොන්දු වූ තවත් ක්ෂේත්‍රයක් වන්නේ මූලික අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදය ශක්තිමත් කිරීම යි. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අනු කමිටුවේ වාර්තාව නව අයිතිවාසිකම් ගණනාවක්⁸⁰ පිළිගැනීම හා සීමා කිරීමවල විෂය පථය වෙනස් කිරීම සමග ප්‍රගතියක් ඇතිකර තිබේ. අනු කමිටුවේ වාර්තාව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් සලකා බලනු සඳහා යෝජනාවක් පමණක් වුව ද එය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ ප්‍රගතිශීලී හා ශක්තිසම්පන්න පරිච්ඡේදයක් වනු ඇති බව පෙනේ. මෙම අනු කමිටු වාර්තාව නීති විෂයික ආර්ථික හා සමාජ අයිතිවාසිකම්⁸¹ ඇතුළත් කිරීම හා වාරිතුතුකුල නීති මූලික අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන්ට⁸² අනුකූලවනු වනු සඳහා අධිකරණවල විමර්ශනයට භාජනය කිරීම පිළිබඳව සැලකිය යුතු මහජන විවාදයක් උත්පාදනය කර තිබේ. අමතර වශයෙන් මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අනු කමිටුව හා අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ අනු කමිටුව යන දෙකම මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අධිකරණ බලය පහළ උසාවි වලට (ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයට වඩා) දිය යුතු යයි නිර්දේශ කරයි. මෙය මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳ සිද්ධිවල දී පිළියම් සඳහා උසාවිවලට ප්‍රවේශය ලබා ගැනීම පුරවැසියන්ට වඩා පහසු කරණු ඇත. ප්‍රතිසංස්කරණ සිදුවන විට මෙම විවාදවලට හා යෝජනාවලට ආමන්ත්‍රණය කරනුයේ කෙසේ ද යි දැකීම ඉතිරිව පවතී.

⁸⁰ ජීවිතයට, ගරුත්වයට, පුද්ගලිකත්වයට ඇති අයිතිය; බලහත්කාර අතුරුදහන් කිරීමට භාජනය නොවී සිටීමේ අයිතිය; සංස්කෘතිය බුක්ති වදීමට හා ප්‍රවර්ධනය කිරීමට සහ භාෂාව භාවිතා කිරීමට ඇති අයිතිය; ඕනෑම නීත්‍යානුකූල ජීවිතා වෘත්තියක, වෙළෙඳාමක, රැකියාවක, වෘත්තියක, ව්‍යාපාරයක හෝ ව්‍යවසායක නියුතු වීමේ නිදහස; සෞඛ්‍යයට ඇති අයිතිය; අධ්‍යාපනයට ඇති අයිතිය ඇතුළත් වේ. බලන්න, ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයේ අනු කමිටුවේ වාර්තාව, ලබා ගන්න,

<<http://english.constitutionalassembly.lk/images/pdf/01-Fundamental-Rights-ste.pdf>> accessed 30 January 2017

⁸¹ ආචාර්ය අසංග වැලිකල, ‘The Case Against Constitutionalizing Justiciable Socioeconomic Rights in Sri Lanka’, CPA Working Papers on Constitutional Reform No. 12, January 2017, <<http://constitutionalreforms.org/wp-content/uploads/2016/06/Working-Paper-12-1.pdf>> ලබා ගත හැකි ය. accessed 30 January 2017; ඩැනියෙල් ඇන්ටෝනියෝ ගාර්ෂියා හොරේටා, ‘A Constitution for Human Rights: Between Abstract Principles and Social Transformation’, CPA Working Papers on Constitutional Reform No. 11, January 2017, <http://constitutionalreforms.org/wp-content/uploads/2016/06/Working-Paper-11-1.pdf> ලබා ගත හැකිය. accessed 30 January 2017; මාරියෝ ගෝමස්, කොනෝර් හාට්නට් හා දිනේශා සමරරත්න, ‘Constitutionalizing Economic and Social Rights in Sri Lanka’, CPA Working Papers on Constitutional Reform No. 7, September 2016, <<http://constitutionalreforms.org/wp-content/uploads/2016/06/Working-Paper-7.pdf>> ලබා ගත හැකි ය, accessed 30 January 2017; හා ‘Economic and Social Rights in the New Constitution: A New Justification’ [Daily FT, 23 November 2016] <<http://www.ft.lk/article/581680/ft>> accessed 30 January 2017.

⁸² උමීර් ෆායිස්, ‘Muslim Personal Laws Reform: On or Not?’ [Groundviews, 29 October 2016] <<http://groundviews.org/2016/10/29/muslim-personal-laws-reforms-on-or-not/>> accessed 30 January 2017

රනින්ද්‍රා කුරුච්චි, ‘Addressing women’s issue will strengthen Muslim Community’ [Ceylon Today, 14 November 2016] <<http://www.ceylontoday.lk/print20161101CT20161231.php?id=9241>> accessed 30 January 2017

ඇ. ව්‍යවස්ථා අධිකරණය

එහි ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය ප්‍රකාරව ව්‍යවස්ථා අධිකරණය ආණ්ඩුව විසින් දෙන ලද පැහැදිලි පොරොන්දුවක් නොවීය. එවැනි අධිකරණයක් නව ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සංවර්ධනය කිරීමේ දී විශේෂයෙන් මූලික අයිතිවාසිකම් වලට හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ උත්තරීයත්වයට අදාළව ඉමහත් ලෙස වැදගත් වන බවට කරුණු ගෙන හැර දක්වා තිබේ.⁸³

අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ අනු කමිටුව⁸⁴ සංවිධාන හා කණ්ඩායම් ගණනාවක්⁸⁵ විසින් කරන ලද ඉදිරිපත්කිරීම් සැලකිල්ලට ගෙන තිබෙන අතර වැදගත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව අර්ථ නිරූපණය කිරීම සම්බන්ධ ඉහළම ආයතනය විය යුතු ව්‍යවස්ථා අධිකරණයක් පිහිටුවීමට නිර්දේශකර තිබේ. ව්‍යවස්ථා අධිකරණය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාමය අර්ථ නිරූපණයන්ට අදාළව සුවිශේෂී අධිකරණ බලය ක්‍රියාත්මක කරන හෙයින් එම අධිකරණය නීතිවේදීන්ට හා විනිසුරුවන්ට අමතරව නීති විද්වතුන් ද ඇතුළුව සමන්විත විය යුතු බව අනු කමිටුව තව දුරටත් නිර්දේශකර තිබේ.⁸⁶

3.5 ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට අභියෝග

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයක් හෝ විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය අහෝසි කරන හා අර්ථවත් බලය බෙදීමක් සලසන නව ව්‍යවස්ථාවක් ජනමත විචාරණයක දී ජනතාව විසින් අනුමත කිරීම අවශ්‍ය වනු ඇත.⁸⁷ මේ දක්වා වන ප්‍රධාන පසු බැස්ම වන්නේ මේ ප්‍රශ්න පිළිබඳව මහජන කතිකාව පුළුල් කිරීමට ආණ්ඩුවේ දායකත්වය ස්වල්පයක් වීමයි; ආණ්ඩුව මේ ප්‍රශ්න සම්බන්ධව මහජන එහි දැක්ම ඉදිරිපත් කර නොමැති අතර පුරවැසියන් අතර අවබෝධය ගැඹුරු කිරීමට අසමත්ව තිබේ. ඊට අමතරව පිරිහෙමින්

⁸³ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, 'Written Submissions to the Subcommittee of the Constitutional Assembly on the Judiciary', 2016 ජූලි
<<http://www.cpalanka.org/written-submissions-by-the-centre-for-policy-alternatives-to-the-subcommittee-of-the-constitutional-assembly-on-the-judiciary/>> accessed 31 January 2017.

⁸⁴ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදක මණ්ඩලයේ මෙහෙයුම් කමිටුව, 'Report of the sub-committee on judiciary'
<<http://english.constitutionalassembly.lk/images/pdf/02-Judiciary-ste1.pdf>> accessed 31 January 2017.

⁸⁵ ඉහත 84 සටහන බලන්න

⁸⁶ අනු කමිටු වාර්තාව අධිකරණය පිහිටුවීම නිර්දේශ කරන්නේ වුව ද එහි නිර්දේශ යෝග්‍ය ලෙස යුක්ති යුක්තකර නැත. මෙය විශේෂයෙන්ම එවැනි අධිකරණයක් පිහිටුවීමට විරුද්ධව තර්ක ගණනාවක් අනු කමිටුව හමුවේ ඉදිරිපත් කරන ලද නිසා සහ ආයතනය සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකාවේ අතීත අත්දැකීම් නිසා ය. බලන්න, ආචාර්ය නිහාල් ජයවික්‍රම, 'Establishing a Constitutional Court: The Impediments Ahead', CPA Working Paper on Constitutional Reform No. 13, January 2017, <<http://constitutionalreforms.org/wp-content/uploads/2016/06/Working-Paper-13-1.pdf>> accessed 31 January 2017.

⁸⁷ මෙය මෙසේ වන්නේ මේ වන විටත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ හා පළාත් සභා පනතේ තිබෙන බලය බෙදීමේ රාමුව ඉක්මවා යාම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහනුවන සංශෝධනයට හා පළාත් සභා පනතට (1987) අදාළව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ පූර්ණ විනිශ්චය මඩුල්ලක බහුතර තීන්දුකින් ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 2 වන ව්‍යවස්ථාවට දෙන අර්ථ නිරූපණය මත පදනම්වූ ජනමත විචාරණයක් අවශ්‍ය කරන නිසා ය. එසේම ජනාධිපති ධුරය නාමික ජනාධිපති ධුරයකට පරිවර්තනය කිරීමේ දී ද ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහනුවන සංශෝධනයට (2002) අදාළව හා ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ දහනුවන සංශෝධනයට (2015) අදාළව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ තීරණය ප්‍රකාරව ජනමත විචාරණයක් අවශ්‍ය වනු ඇත.

පවතින ආර්ථික තත්ත්වය, මෑත වසරවල ආ දරුණු නියඟයේ බලපෑම, ජීවන වියදම වැඩවීම,⁸⁸ ආණ්ඩුවට එරෙහිව අඛණ්ඩව එල්ල වෙමින් තිබෙන දූෂණ චෝදනා⁸⁹ පූර්ව රෙජිමයට එරෙහිව කිසිදු ප්‍රධාන දූෂණ සිද්ධියක් පිළිබඳව ප්‍රගතියක් නැතිකම, අකාර්යක්ෂමතාව පිළිබඳ සංජානනය සංකීර්ණ වීම, වත්මන් ආණ්ඩුව ඇතුළත තිබෙන අකර්මකතාව හා දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුව සැලකිය යුතු ය. මෙම තත්ත්වයන් ජනමත විචාරණයක් ජය ගැනීමේ ආණ්ඩුවේ හැකියාව එන්ට එන්ටම දුෂ්කර කරයි.⁹⁰

2017 හා 2020 සමයේ ශ්‍රී ලංකාව මැතිවරණ මාලාවක් දකිනු ඇත. පළාත් පාලන හා පළාත් සභා අමාත්‍යවරයාට මෑත දී භාර දෙන ලද සීමා නිර්ණ කොමිසමේ වාර්තාව හා ජනවාරි අග⁹¹ එය ගැසට් කරනු ලැබීමත් සමග පළාත් පාලන අධිකාර මැතිවරණය පවත්වනු ලැබීම මාස කිහිපයක කාරණයක් විය හැකි ය.⁹² එවැනි සන්දර්භයක් තුළ මේ කාලය තුළම පළාත් සභා හා ජාතික මැතිවරණ පැවැත් වීමට ඇති ඉඩ ප්‍රස්තාව සමග ගත් විට පළාත් පාලන අධිකාර මැතිවරණ පවත්වනු ලැබීමට අදාළව ප්‍රශ්න පවතිනවා ඇත. පළාත් සභා මැතිවරණ 2017 සැප්තැම්බර්, 2018 හා 2019 ට නියමිත ය⁹³. ජනාධිපතිවරණය 2019 පැවැත්විය යුතු ය.⁹⁴ පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය 2020 ය.

එක වින්ත ගුරුකුලයක් අදහස් කරන්නේ පළාත් පාලන අධිකාර මැතිවරණය පැවැත් වීමට පෙර ජනමත විචාරණය පරමාධ්‍යාශී වශයෙන් නිම කළ යුතු බව ය. මෙය මෙසේ වන්නේ විශාල වශයෙන් නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව වෙනුවෙන් ව්‍යාපාරයක් ගෙන යාම පිණිස තමන්ගේ බිම් මට්ටමේ පක්ෂ

⁸⁸ ලෝක ආහාර වැඩ සටහන, 'Sri Lanka- Initial Rapid Assessment on Drought 2016, January 2017' <https://www.wfp.org/Sri_Lanka_Drought_Assessment> accessed 31 January 2017; 'Drought Could Cost Sri Lanka Billions: Report' [Asian Mirror, 26 January 2017] <<https://www.asianmirror.lk/news/item/22086-drought-could-cost-sri-lanka-billions-report>> accessed 31 January 2017.

⁸⁹ දූෂණ සංජානන දර්ශකය 2015': 'Transparency International' [Transparency International] <<https://www.transparency.org/cpi2015/>> accessed 30 January 2017.

⁹⁰ එසේම මෙය සැලකිල්ලට ගත යුත්තේ සුළුතර ජනතාවන්ට සහන අරමුණු කරන ඕනෑම යෝජනාවක් රට බෙදීමකට මග පාදනු ඇතැයි යන්න රටේ බහුතරයකට පහසුවෙන් ඒත්තු ගැන්විය හැකි බව ඉතිහාසය විසින් ඔප්පු කරනු ලැබ තිබෙන සන්දර්භයක් තුළ ය. බලන්න, කේතීස්වරන් ලෝගනාදන්, See Ketheshwaran Loganathan, *Sri Lanka: Lost Opportunities: Past Attempts at Resolving Ethnic Conflict* [CEPRA, Faculty of Law, University of Colombo 1996].

⁹¹ සඳුන් ඒ ජයසේකර, 'Delimitation Report Handed over to Minister' [Press reader, 18 January 2017] <https://www.pressreader.com/sri-lanka/daily-mirror-srilanka/20170118/282239485326771> accessed 30 January 2017.

⁹² කෙසේ වුව ද මැතිවරණ කොමිෂන් සභාව යථාචාරී වශයෙන් පළාත් පාලන අධිකාර මැතිවරණය මැයි අග වන තෙක් පවත්වන්නට නොහැකි බව යෝජනා කර තිබේ. 'Local government elections cannot be held before May- Election Commissioner' [ColomboPage, 17 January 2017] <http://www.colombopage.com/archive_17A/Jan17_1484591635CH.php> accessed 30 January 2017.

⁹³ 'පළාත් සභා මැතිවරණ ප්‍රතිඵල' [Election Commission of Sri Lanka] <<http://www.slelections.gov.lk/web/index.php/en/past-provincial-council-election-results>> accessed 30 January 2017.

⁹⁴ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 31 (3) ව්‍යවස්ථාවට අනුව ජනාධිපතිවරයෙකු තෝරා ගැනීමට පවත්වනු ලබන ඡන්ද විමසීම යටත් පිරිසෙයින් ඔහුගේ/ඇයගේ වාරය අවසාන වීමට එක් මාසයකට පෙර පැවැත් විය යුතු ය. (එනම් අන්තිමම දිනය 2019 දෙසැම්බර් 8 ය.)

යාන්ත්‍රණය බලමුළු ගැන්වීමට හා මැතිවරණ සඳහා අවධානයක් තිබෙන කාල පරිච්ඡේදයක් තුළ ඡන්දය හැරවීමට දේශපාලන පක්ෂවලට ඇති හැකියාව වැනි ප්‍රායෝගික හා දේශපාලන කාරණා හේතු කොට ගෙන ය. තව ද නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක ඉඩප්‍රස්තා ඇතුළු වඩා විශාල කාරණා ද්විතීයික භූමිකාවක් ගැනීමත් සමග බිම් මට්ටමේ කාඩ්වරුන් අතර සටන්ගායේ හා සතුරුතාවයේ ඉඩප්‍රස්තා වැඩිවේ. ජනමත විචාරණයේ හා පළාත් පාලන මැතිවරණයේ කාලය අදාළව සැලකිලිමත් විය යුතු තවත් සාධකයක් වන්නේ පළාත් පාලන මැතිවරණ කල් දැමීම සමග වැඩෙන නිර්මෝහනය හා කලකිරීම හා මෙය හදිසි හැරවීමක් බවට පත්විය හැකි ද යන්න ය. මෙම සියලු සාධක හා ඇතැම් විට අනෙක් ඒවා ද 2017 - 2019 මැතිවරණ චක්‍රය තුළ ජනමත විචාරණයකට පාක්ෂිකයන්ගේ හා ආධාරකරුවන්ගේ සම්පූර්ණ සහාය ලැබෙනු ඇද්ද යන්න කෙරෙහි බලපානු ඇත. ආණ්ඩුව ජනමත විචාරණයක් ජය ගන්නට අපේක්ෂා කරනවා නම් මෙම සහාය ඒකාන්තයෙන්ම අවශ්‍ය ය.

වත්මන් ප්‍රගතියේ අනුපාතය සලකා බැලීමේ දී 2017 පළමු භාගය තුළ ජනමත විචාරණයක් සඳහා ජනතාව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පතක් සම්පාදනය කරන්නට ආණ්ඩුව සමත් වේ යයි දැකීම උගහට ය. එසේම ජනමත විචාරණයක දී සාර්ථකත්වය සහතික කර ගැනීම පිණිස ආණ්ඩුවට මහජනතාවගේ විශ්වාසය දිනා ගැනීමට හා විශ්වසනීයත්වයක් සැපයීමට ප්‍රධාන ක්ෂේත්‍රවල විදහා දැක්විය හැකි ප්‍රගතියක් මුදුන් පත්කර ගනු ඇතැයි ද සිතිය නොහැකි ය. ජනමත විචාරණයක දී පරාජය ආණ්ඩුවට ව්‍යසනකාරී විය හැකි අතර ඉන් පසු ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය පිළි පනිනවා පමණක් නොව ආණ්ඩුවේ සුජාතභාවය පිළිබඳ ප්‍රශ්න මතු කරනවා ද ඇත.

නව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවකට යෝජිත විකල්ප වනුයේ වත්මන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ජනමත විචාරණයක් අවශ්‍ය නොකරන්නා වූ සුළු වෙනස්කම් ගෙන ඒම ය. ජනමත විචාරණයක් කරා යාමෙන් තොරව මෙමගින් ආණ්ඩුව විසින් දෙන ලද පොරොන්දු කෙරෙහි බලපාන කිසිදු සැලකිය යුතු වෙනසක් මුදුන් පමුණුවා ගත හැකි යයි සිතීම අසීරු ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ ආණ්ඩුවේ පරමාර්ථය මුදුන් පමුණුවා ගෙන තිබේ ද යන්න හුදු සංකේතාත්මක වෙනස්කම්වලින් මහජනතාවට ඒත්තු ගැන්වීමේ ඉඩක් නැත. මෙම ආණ්ඩුව බලයට පැමිණියේ ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කිරීමේ පොරොන්දුව මත බව හා එකී පොරොන්දු ඉටු කිරීමේ නොහැකියාව අනාගත මැතිවරණවල දී ආණ්ඩුව අවදානම් තත්ත්වයකට පත්වීම බව අවධාරණය කළ යුතුව තිබේ.

තව ද බලය බෙදීම පිළිබඳ යම් අර්ථවත් ප්‍රගතියක් නොමැති විම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට ආධාර කරන දම්ල ජාතික සන්ධානය ඇතුළත මූලයන් නිර් සුජාතකරණය වීමට ද ඉඩ තිබේ.

4. දූෂණ විරෝධය හා අදාළ ගැටළු

“යහ පාලනය” ස්ථාපිත කිරීම 2015 මැතිවරණ දෙකේ දීම ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන මැතිවරණ ව්‍යාපාර පොරොන්දුවක් වූයේ ය. ආණ්ඩුව ඇතුළත විනිවිදභාවය හා ස්වාධීනත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ගෙන ඒමට පොරොන්දු වූ වෙනස්කම් ඉහත පරිච්ඡේදයේදී සාකච්ඡා කෙරිණ. වත්මන් පරිච්ඡේදයේදී දූෂණ විරෝධයට අදාළ පුළුල් කාරණා සලකා බලනු ඇත.

4.1 ප්‍රධාන අභියෝග

මෙම ක්‍ෂේත්‍රයේ දී ආණ්ඩුව මුහුණ දෙන අභියෝග වන්නේ දූෂණ පිළිබඳ වෝදනා සම්බන්ධයෙන් කෙරෙන විමර්ශනවල ප්‍රගතියක් නොමැතිකම හා එයට එරෙහිව එල්ලවන විශාල පරිමාණයේ දූෂණ පිළිබඳ වෝදනා ප්‍රමාණය යි.⁹⁵ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණවලට හා සංක්‍රාන්ති යුක්තියට අදාළ ප්‍රශ්න පිළිබඳව නොඑකඟතාවන් තිබියදීත් 2015 ජනවාරි ජනාධිපතිවරයාගේ ජයග්‍රහණයට ආධාර කළ සභාගය වඩාත් පාරදෘශ්‍ය හා වගකියන ආණ්ඩුවක් නිර්මාණය කිරීමේ යෝජනාවලට ආධාර කළ බව පොදුවේ එකඟවන කාරණයකි. එමනිසා මෙම පෙරමුණේ පසු බැසීම ආණ්ඩුව පිළිබඳ මහජන සංජානනය කෙරෙහි බෙහෙවින් වැදගත් බලපෑමක් ඇති කරයි.

අනුක්‍රමිකව මෙය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණවලට හා සංක්‍රාන්ති යුක්තියට අදාළ ප්‍රතිසංස්කරණ උත්සාහයන් තවදුරටත් සංකීර්ණ කරයි. ආණ්ඩුව මෙම විය හැකි බලපෑම, පිළිබඳව දැනගෙන සිටිය යුතුව තිබුණි, එහෙයින් ඔවුන් මෙම පසුබැසීම වලට ඉඩ සලසා තිබෙනවාය යන කරුණ එක්කෝ දුග් කළමනාකරණය නිසා නැතහොත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ හා සංක්‍රාන්ති යුක්තිය සම්බන්ධ මන්දගාමී ප්‍රගතියට නිදහසට කාරණයක් ලෙස මෙය යොදා ගැනීමේ සැලැස්මක් පැවතීම පෙන්නුම් කරන්නක් ද යන්න පිළිබඳව ගැටළු මතු කරයි.

අ) දූෂණ වෝදනා පිළිබඳ විමර්ශන

ඉකුත් ආණ්ඩුවේ මහා පරිමාණ දූෂණය පිළිබඳ වෝදනා අඛණ්ඩව පවතිද්දීම විමර්ශනවල සැලකිය යුතු ප්‍රගතියක අඩුව ආණ්ඩුවේ විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ බරපතල ප්‍රශ්න මතු කරයි.⁹⁶ විමර්ශන සංකීර්ණ හා

⁹⁵ සෑම් සමරසිංහ හා දුෂ්‍යන්ත මෙන්ඩිස්, ‘The Bond issue controversy- an analysis’ [Daily FT, 25 March 2015] <<http://www.ft.lk/2015/03/25/the-bond-issue-controversy-an-analysis/>> accessed 31 January 2017; ‘Good Governance activist writes to Monetary Board demanding Bond info’ [Mirror Business, 20 April 2016] <<http://www.dailymirror.lk/108375/Good-governance-activist-writes-to-Monetary-Board-demanding-bond-info>> accessed 31 January 2017; ධර්ෂා බැස්ටියන්ස් ‘Sumanthiran Vs Swaminathan on 65,000 houses in NE’ [Daily FT, 7 December 2016] <<http://www.ft.lk/article/584534/ft>> accessed 31 January; නාමිනී විජේදාස, ‘Conditional approval for 10, 000 prefab houses in North’ [the Sunday Times, 18 December 2016] <<http://www.sundaytimes.lk/161218/news/conditional-approval-for-10000-prefab-houses-in-north-221172.html>> accessed 31 January; නාමිනී විජේදාස, ‘Tycoon gets sweetheart deal for mega tyre city in Horana’ [the Sunday Times, 15 January 2017] <<http://www.sundaytimes.lk/170115/news/tycoon-gets-sweetheart-deal-for-mega-tyre-city-in-horana-225018.html>> accessed 31 January 2017.

⁹⁶ සංසන්දනාත්මකව සුළු වැරදි සම්බන්ධයෙන් ඇතැමුන් අත්අඩංගුවට ගෙන ප්‍රශ්න කිරීම සම්බන්ධයෙන් පුද්ගලයින්ගේ විවේචනයක් ද ඇත. “මහා පරිමාණ දූෂණ පිළිබඳ විමර්ශන නැත”: සේනාරත්න තමන්ගේ ආණ්ඩුවටම දොස් කියයි “No investigation on Large Scale Corruption”: Senaratne Slams Own Government’ [Asian Mirror, 2016 ඔක්තෝබර් 5] <<http://www.asianmirror.lk/top-news/item/19587-no-investigations-on-large-scale-corruption-senaratne-slams-own-government>> accessed 31 January 2017; රනිල් විජයපාල, ‘Fraud and Corruption: Investigations moving at snail’s pace’ [සන්ඩේ ඔබ්සර්වර් 2015 මාර්තු 15] <<http://archives.sundayobserver.lk/2015/03/15/sec03.asp>> accessed 31 January 2017.

කාලය ගන්නා බවට සැකයක් නැත.⁹⁷ කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුව මෙය හා විමර්ශන ආයතන ශක්තිමත් කිරීමෙහිලා අත්කර ගෙන ඇති ප්‍රගතිය සන්නිවේදනය කිරීමට අසමත්ව තිබේ.⁹⁸ එසේම දූෂණයට එරෙහිව සටන් කිරීමට ආධාර කිරීම සඳහා අපේක්ෂිත ප්‍රතිසංස්කරණ ගණනාවක් හඳුන්වා දීමට ද ආණ්ඩුව අසමත්ව තිබේ.⁹⁹

වත්මන් ආණ්ඩුවේ සාමාජිකයින්ට එරෙහිව දූෂණ හා ඥාති සංග්‍රහ පිළිබඳ වෝදනා වැලක් මගින් තත්ත්වය තව දුරටත් උග්‍ර කර තිබේ. එකී වෝදනා මුළුමනින්ම වාගේ තවමත් විස්තීරණ වශයෙන් විමර්ශනය කිරීමට තිබෙන¹⁰⁰ අතර ආණ්ඩුව තුළ ඉන්නා ඇතමුත් මෙම සිද්ධීන් වසන්කිරීමට ක්‍රියාකාරීව උත්සාහ කරමින් සිටිනවාය යන අවබෝධය වැඩි යාමත් දැකිය හැකි ය.¹⁰¹ මෙය වත්මන් ආණ්ඩුව එහි

⁹⁷ වෙනස් නෙස් විමර්ශන ආයතන අතර තොරතුරු හුවමාරු කර ගැනීමේ නොහැකියාව, වැරදිවල සංකීර්ණ ස්වභාවය, ප්‍රවීණ විමර්ශකයින්ගේ අඩුව හා මෙම වරදවල්වල පාර ජාතික ස්වභාවය යන සියල්ල විමර්ශන ප්‍රමාද වීමට දායකත්වය සපයයි. විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රයේ සම්මුඛ සාකච්ඡාව, 2016 සැප්තැම්බර්; එසේම රසිකා ජයකොඩිගේ 'Cabinet defers paper on anti-corruption delays' [Sunday Observer, 22 May 2016] <<http://archives.sundayobserver.lk/2016/05/22/fea01.asp>> accessed 31 January 2017; NelumGamage, 'Feature: The Offence of Corruption in the Bribery Act' [Daily news, 12 December 2016] <<http://dailynews.lk/2016/12/12/law-order/101650>> accessed 31 January 2017.

⁹⁸ 'හිටපු ප්‍රථම පවුලේ වස්තුව සොයා ගන්නට ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර සහය පතයි' 'Sri Lanka calls on the international help to find former first family's alleged foreign fortune' [The Telegraph, 23 January 2017] <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/asia/srilanka/11806234/Sri-Lanka-calls-on-international-help-to-find-former-first-familys-alleged-foreign-fortune.html>> accessed 30 January 2017; අගමැතිවරයා විමර්ශන පමාව පිළිබඳව පාර්ලිමේන්තුව යාවත්කාල කරයි' 'Prime Minister update Parliament on Investigation delay' [News.lk, 9 June 2016] <<http://www.news.lk/news/sri-lanka/item/13597-prime-minister-update-parliament-on-investigation-delay>> accessed 31 January 2017.

⁹⁹ රනිල්ට එක්සත් රාජධානි ආකාරයේ බරපතල වංචා විමර්ශන කොට්ඨාසයක් උවමනා කරයි' 'Ranil wants to create UK-type serious Frauds Division' [2015 ජූනි 5 Ada Derena,] <<http://www.adaderana.lk/news/31135/ranil-wants-to-create-uk-type-serious-frauds-division>> accessed 30 January 2017, 28. 06. 2016 දන පැවති කැබිනට් අමාත්‍ය රැස්වීම විසින් තීරණ ගනු ලැබිණ. 'Decisions taken by the cabinet of ministers at its meeting held on 28.06.2016' [News.lk, 29 June 2016] <<http://www.news.lk/cabinet-decusions/item/13820-decisions-taken-by-the-cabinet-of-ministers-at-its-meeting-held-on-28-06-2016>> accessed 30 January 2017; රනිල් විෂයපාල, 'Special Tribunal to investigate Corruption: Redrafted Bill Soon in Parliament' [The Sunday observer, 29 January 2017] <<http://sundayobserver.lk/2017/01/29/news/special-tribunal-investigate-corruption-redrafted-bill-soon-parliament>> accessed 31 January 2017.

¹⁰⁰ යාවත්කාලීන කරන ලද: Australian firms linked to bribe scandals in Sri Lanka' [Daily FT, 25 August 2016] <<http://www.ft.lk/article/563708/Australian-firms-linked-to-bribe-scandals-in-Sri-Lanka--Sirisena-implicated>> accessed 31 January 2017; 'ජනාධිපතිවරයා බැඳුම්කර ප්‍රශ්නය විමර්ශනය කිරීමට කොමිෂන් සභාවක් පත් කරයි' 'President appoints commission to investigate bond issue' [Colombo Gazette, 27 January 2017] <<http://colombogazette.com/2017/01/27/president-appoints-commission-to-investigate-bond-issue/>> accessed 31 January 2017.

¹⁰¹ වන්දා ජයරත්න, 'කෝප් කමිටුවේ එජාප මන්ත්‍රීන්ට විවෘත ලිපියක්' 'An Open Letter To UNP Members of COPE' [Colombo Telegraph, 10 July 2016] <<https://www.colombotelegraph.com/index.php/an-open-letter-to-unp-members-of-cope/>> accessed 31 January 2017; 'දූෂණය: අපහසුව ගෙන දෙන සත්‍යයක්'

පුර්ව ගාමියා වගේම නැතහොත් ඊටත් වඩා දූෂිතය යන සංජානනය සැලකිය යුතු අන්දමින් වැඩි යාමට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් දී තිබේ.¹⁰²

ආ. තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත

මෙම කාල පරිච්ඡේදය තුළ ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන සාර්ථකත්වයන්ගෙන් එකක් වී ඇත්තේ තොරතුරු තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත (RTI) සම්මත කිරීම යි.¹⁰³ තොරතුරු දැන ගැනීමේ කොමිෂන් සභාවට කොමසාරිස්වරුන් පත් කිරීමේ දී සැලකිය යුතු ප්‍රමාදය නොතකා පනතේ සියලු විධිවිධාන පෙබරවාරි තුන්වෙනිදා වන විට ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු යොදා තිබිණ.¹⁰⁴ එය වසර 20 කට අධික කාලයක් පුරා සිවිල් සංවිධාන විසින් දරන ලද ප්‍රයත්නයක් කුළු ගැන්වීමක් වූ හෙයින් පනත සම්මත වීම සැලකිය යුත්තක් විය.¹⁰⁵ පනත පරිහානිය වශයෙන් ඉතා ශක්තිමත් හා ආණ්ඩුව තුළ වඩා වැඩි වගවීමක් සහතික කරනු පිණිස පෞද්ගලික පුරවැසියන්ට හා සිවිල් සමාජ සංවිධානවලට බෙහෙවින් අවශ්‍ය වූ මෙවලමක් ලෙස පිළිගැනී තිබේ. කෙසේ වුව ද අනෙකුත් බොහෝ ප්‍රගතිශීලී නීති සම්බන්ධයෙන් මෙන්ම නීතිය ක්‍රියාත්මක කරනු ඇති වපසරිය දකින්නට ඉතිරිවී තිබේ.¹⁰⁶ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත අදාළ ප්‍රධාන සාංකාවන් පැන නගින්නේ ආර්ථික සංවර්ධනයට අදාළ තොරතුරු හෙළදරව් කිරීම මත පනවා ඇති සීමාවෙන් හා රාජ්‍ය නොවන අංශයට ද නීතිය අදාළකර ගැනීමෙනි ය.¹⁰⁷ අනෙක් ඒවා සාපේක්ෂව ආණ්ඩුව දැනුවත් බව නගාලීමේ ව්‍යාපාර වැඩි

'Corruption: The Inconvenient Truth' [Daily FT, 12 May 2016]
<<http://www.ft.lk/article/541415/Corruption--The-inconvenient-truth>> accessed 31 January 2017;
IfhamNizam, 'Protecting the Mandate To Fight Corruption' [The Sunday Leader, 16 October 2016]
<<http://www.thesundayleader.lk/2016/10/16/protecting-the-mandate-to-fight-corruption/>> accessed 31 January 2017.

¹⁰² 'ශ්‍රී ලංකාව දූෂණ සංජානන දර්ශකයෙහි 95 තැනට එයි' Sri Lanka ranked 95 in 2016 Corruption Perception Index' [කලම්බු ගැසට්, 2017 ජනවාරි 25,]
<<http://colombogazette.com/2017/01/25/sri-lanka-ranked-95-in-2016-corruption-perception-index/>> accessed 30 January 2017.

¹⁰³ 2016 අංක 12 දරණ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත (Right to Information Act, No. 12 of 2016)

¹⁰⁴ 'ශ්‍රී ලංකාව: අති විශේෂ ගැසට් නිවේදනය පෙබරවාරි 3 තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත ක්‍රියාත්මක වන බව ප්‍රකාශයට පත් කරයි. [2017 ජනවාරි 22 කලම්බු පේජ්]
<http://www.colombopage.com/archive_17A/Jan22_1485073570CH.php> accessed 31 January 2017.

¹⁰⁵ නාලක ගුණවර්ධන, 'ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය පිළිබඳ අරගලයේ පුරෝගාමියෝ' (2016 ජූලි 3, රාවය) <<http://www.vikalpa.org/?p=27152>> accessed 31 January 2017; 'RTI Time Line'(Sinhala) [Vikalpa, 16 May 2016] <<http://bit.ly/2kpWrp7>> accessed 31 January 2017.

¹⁰⁶ සැම් බ්‍රෙස්නික්, 'RTI, lifting the curtain of secrecy' [ඩේලි නිව්ස්, 2016 ඔක්තෝබර්]
<<http://dailynews.lk/2016-10-03-193000/features/94810>> accessed 31 January 2017; ආචාර්ය අසංග වැලිකල ගේ The Nineteenth Amendment to the Constitution: Content and Context [Centre for Policy Alternatives 2016] හි ගිහාන් ගුණතිලක, 'The Right to Information as a Fundamental Right' <http://constitutionalreforms.org/2016/05/10/chapter-8-the-right-to-information-as-a-fundamental-right/> accessed 30 January 2017.

¹⁰⁷ රාජ්‍ය නොවන සංවිධානවලට හා ආණ්ඩුවට කොටස් හිමි සමාගම්වලට අදාළව පනත ක්‍රියාත්මක කරනු අත්තේ

ප්‍රමාණයක් මෙය සම්බන්ධයෙන් පවත්වා තිබෙන්නේ වුව ද ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිය සම්පූර්ණ වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කරන්නට තව ගොඩක් දේ කිරීම අවශ්‍ය වෙයි.

ඇ) අනෙකුත් නීති

තොරතුරු දැන ගැනීමේ අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ පනත පිළිබඳ ප්‍රගතියක් ඇත්තේ වුව ද ආණ්ඩු ක්‍රියාවලීන්ගේ පාරදෘශ්‍යභාවය වැඩි කිරීම අරමුණු කළ ආණ්ඩුව විසින් පොරොන්දු වූ අනෙකුත් නීති පනවා නොමැත.¹⁰⁸ ඒ අතර රාජ්‍ය සේවකයින් විසින් මතු කරනු ලැබ ඇති ප්‍රශ්න හේතු කොට ගෙන ඇතැම් යෝජනා නීති ප්‍රමාද වී ඇත.¹⁰⁹ අනෙක් යෝජනා නීතිවලට අදාළ ප්‍රමාදයන් තවමත් පැහැදිලිකර දිය යුතුව තිබේ.

යෝජනා නීති ගණනාවක්ම විශේෂයෙන්ම සංවර්ධන කටයුතු හා සම්බන්ධ නීති මගින් බලය එක් පුද්ගලයෙකුගේ හෝ දෙදෙනෙකුගේ විෂය පාත්‍රතාව තුළට කේන්ද්‍රගත කිරීමට හා පවතින සංවරණ හා තුළන අඩු කිරීමට අපේක්ෂාකර තිබේ.¹¹⁰ දේශීය තරගකාරීත්වය වැඩි කිරීම පිණිස ක්‍රියාවලිය සරල කිරීම හා ඉක්මන් තීරණ ගැනීම සහතික කිරීමේ අවශ්‍යතාවක් තිබේ යනු ආණ්ඩුවේ ආස්ථානය බව පෙනේ.¹¹¹ කෙසේ වුව ද අතීත අත්දැකීම් පෙන්වා තිබෙන්නේ එවැනි ප්‍රතිසංස්කරණ ආර්ථික අපේක්ෂාවන්හි පැහැදිලිව දැකිය හැකි දියුණුවීමට වුවත් තොර හිතුවක්කාරී තීරණ ගැනීමට හා දූෂණය දිරි ගන්වීමට මග පාදන බව ය.¹¹² මෙලෙස ආණ්ඩුවේ ආස්ථානය බව පෙනෙන්නේ අතීතයේ කළ

තෙරම් දුරකට ද යන්න පිළිබඳව අපැහැදිලිතාවක් පවතී. තව ද රාජ්‍ය අංශයට අදාළව අන් ආකාරයකට ව්‍යුහගත කළ යුතුව තිබුණු නීතිය තුළට ඒවා - ප්‍රමාදව - ඇතුළත් කිරීම විශේෂයෙන්ම ඒවා මත කරදරකාර බරක් පටවයි.

¹⁰⁸ මේවාට ජාතික විගණන පනත ද අල්ලස් පනතට, වත්කම් හා වගකීම් ප්‍රකීශ්ණ කිරීමේ පනතට හා 1955 අංක 32 දරණ රාජ්‍ය රහස් පිළිබඳ පනතට සංශෝධන ද ඇතුළත් වේ.

¹⁰⁹ ලැසිල් ද සිල්වා, Lacille De Silva, 'The National Audit Bill: Should they hold it up?' [Daily FT, 25 July 2016] <<http://www.ft.lk/article/557042/The-National-Audit-Bill--Should-they-hold-it-up>> accessed 31 January 2017

¹¹⁰ බලන්න, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, See Centre for Policy Alternatives, 'The Western Region Megapolis Master Plan and The Megapolis Authority', April 2016 available at <<http://www.cpalanka.org/the-western-region-megapolis-master-plan-and-the-megapolis-authority/>> accessed 31 January 2017; චන්ද්‍රා ජයරත්න, 'Development (Special Provisions) Bill and the Coalition Government' [Daily FT, 28 July 2016] <<http://www.ft.lk/article/557628/The-Development--Special-Provisions--Bill-and-the-Coalition-Government>> accessed 31 January 2017; 'Bill to facilitate overall National Policy formulation' [the Sunday Times, 4 December 2016] <<http://www.sundaytimes.lk/161204/news/bill-to-facilitate-overall-national-policy-formulation-219107.html>> accessed 31 January 2017.

¹¹¹ කැළුම් බණ්ඩාර, 'Development (Special Provisions) Bill: We want economic development and rapid decision making' [Daily mirror, 3 January 2017] <<http://www.dailymirror.lk/article/Development-Special-Provisions-Bill-We-want-economic-development-and-rapid-decision-making--121572.html>> accessed 30 January 2017; 'Will the Development (Special Provisions) Bill Paves Way for a Super Minister' [News 1st, 21 December 2016] <<http://newsfirst.lk/english/2016/12/157557/157557>> accessed 31 January 2017.

¹¹² මෙය විධායක ජනාධිපති ක්‍රමය තුළ බලය මධ්‍යගත කිරීම සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැකීම වී තිබේ. බලන්න, 'for overview of broad issues; Executive Presidency at the root of the problem' [the Sunday Times, 23 October 2016] <<http://www.sundaytimes.lk/161023/editorial/executive-presidency-at-the-root-of-problem-213378.html>> accessed 31 January 2017; The Divineguma development department was another recent example of centralisation of power ostensibly to aide poverty alleviation but which has been

දෙයම සැලකිය යුතු වෙනස් කිරීමකින් තොරව නැවත යොදා ගැනීම ය. එහි මැතිවරණ වරමට හා යහපාලනය පිළිබඳ අලංකාරකයට අනුව ආණ්ඩුව සිටින්නේ විශේෂයෙන්ම එවැනි ප්‍රයත්නයන් සාධාරණීය කළ නොහැකි දුෂ්කර තත්ත්වයක ය.

4.2 පවත්නා සංවරණයන් හා කුලනයන්

ඉකුත් වූ අවරුදු දෙක තුළ දේශපාලන ආයතන පිළිබඳව සංසන්දනාත්මක වශයෙන් දේශපාලනීකරණයෙන් මුදුන ලද අධිකෂණයක් දක්නට තිබේ.¹¹³ දේශපාලන ක්‍රියාකාරීන් හා නිලධාරීන් අතර ආතතිය විශේෂයෙන්ම ප්‍රලිපති කාරණා පිළිබඳව අපේක්ෂා කළ යුතු විය. කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුව මෙම ආයතන සම්බන්ධයෙන් ගත් කල පාරදායකභාවය අදාළ ප්‍රශ්න පිළිබඳව සැලකිය යුතු මට්ටමක ප්‍රතිරෝධනයක් ප්‍රදර්ශනය කර තිබේ.¹¹⁴ අධිකෂණ මණ්ඩල සමග ගැටුම් ඇතිවන අවස්ථාවල ආණ්ඩුව ආර්ථික කාරණා සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කරන විට නිදහසේ කටයුතු කිරීමක හා නම්‍යතාවක අවශ්‍යතාව සම්බන්ධ සාමාන්‍ය සාධාරණීකරණයේ පිහිට පතා තිබේ. මෙය කලින් ආණ්ඩුවේ කථාවම දෝංකාර දීමක් වන අතර 2015 මැතිවරණ සමය තුළ ජනාධිපතිවරයා සහ එජාපය සටන් කළ කතාන්තරය යටින් බිඳ දමයි. ආණ්ඩුව මෙම අධිකෂණ මණ්ඩල සමග පරිණත සබඳතාවක් ශක්තිමත්ව ගොඩ නගා ගැනීමට සමත්වේ ද යන්න ඉදිරියේදී දක්නට ලැබෙනු ඇත. ආණ්ඩුව මෙම ආයතන සමග දිගටම ගැටෙන්නේ නම් ආණ්ඩුවේ සුජාතභාවය හා ස්වාධීන ආයතනවල සුජාතභාවය අවදානමකට ලක් විය හැකි ය.¹¹⁵

විශේෂයෙන් ප්‍රශ්නකාරී වී තිබුණේ මධ්‍යය පිළිබඳ ආණ්ඩුවේ ආකල්පය යි. පසුගිය අවුරුදු දෙක තුළ විසම්මුතිය පිළිබඳව පොදුවේ හා මාධ්‍ය නිදහස පිළිබඳ වාතාවරණයේ දියුණුවක් පෙන්නුම් කළේ වුව ද¹¹⁶ ආණ්ඩුවේ කොටස් මාධ්‍ය හෙළා දැකීමේ නැමියාවක් පෙන්නුම් කර ඇති අතර මාධ්‍ය වාර්තාකරණය

plagued by accusations of corruption. “Divineguma’ Funds Siphoned Off to Bail Out Cash Strapped Newspaper Companies’ [Asian Mirror, 11 May 2015] <<http://www.asianmirror.lk/keyhole/item/8719-divi-neguma-funds-siphoned-off-to-bail-out-cash-strapped-newspaper-companies>>accessed 31 January 2017; Centre for Policy Alternatives, ‘Note on the Divineguma Bill’, February 2013 <<http://www.cpalanka.org/note-on-the-divineguma-bill/>> accessed 31 January 2017

¹¹³ බලන්න, ඉහත 3.2 කොටසේ 19 වෙනි ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණය, කෙසේ වුව ද පාලනය පිළිබඳ ගැටළු සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියා කරන්නට ආයතනම ප්‍රමාණවත් ද යන්න අදාළව ප්‍රශ්න මතු කරනු ලැබ තිබේ. ‘Dismissing Magic formulas in restoring judicial integrity’ [the Sunday Times, 6 December 2015]

¹¹⁴ ‘Ravi slams Auditor General, accuses him of crossing the line’ [Colombo Gazette, 25 January 2017] <<http://colombogazette.com/2017/01/25/ravi-slams-auditor-general-accuses-him-of-crossing-the-line/>> accessed 30 January 2017; ‘Steamrolling of Central Bank by Minister of Finance: An unsavoury Development’ [Daily FT, 23 January 2017] <<http://www.ft.lk/article/593041/Steamrolling-of-Central-Bank-by-Minister-of-Finance--An-unsavoury-development> >accessed 30 January 2017; Tharushan Fernando, ‘CBSL Governor vs. Finance Minister: State Minister of Finance defends Governor’s honesty’ [News 1st, 6 January 2017] <<http://newsfirst.lk/english/2017/01/cbsl-governor-vs-finance-ministerstate-minister-of-finance-defends-governors-honesty/158985>>accessed 30 January 2017; ‘Sri Lanka Central Bank Governor is a good soul: Finance Minister’ [economynext, 12 January 2017] <http://www.economynext.com/Sri_Lanka_Central_Bank_Governor_is_a_good_soul_Finance_Minister-3-7073-1.html> accessed 30 January 2017.

¹¹⁵ එම

¹¹⁶ ‘Sri Lanka’s ratings improve in World Press Freedom Index’ [Daily FT, 22 April 2016] <<http://www.ft.lk/article/537602/ft>> accessed 30 January 2017.

සම්බන්ධයෙන් සතුරු ආකල්පයක් දරා තිබේ.¹¹⁷ ආණ්ඩුවට ඇතැම් අවස්ථාවල අසාධාරණ වාර්තාකරණයට ලක් කරනු ලබන බව හා ඇතැම් මාධ්‍ය සංවිධාන විසින් ප්‍රචාරණය කරනු ලබන වෛරී කතා වැළැක්වීමට උවමනා බව කියා සිටිය හැකි වුව ද ඒ සම්බන්ධයෙන් විවාදයක නිරත වීමට හා කාරණා පැහැදිලි කිරීමට යෝධ රාජ්‍ය මාධ්‍ය මෙවලම් යොදා ගැනීමට ද ඒ අතරම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ 4 වෙනි කුළුණ වන මාධ්‍ය සම්බන්ධයෙන් පරිණත ස්ථාවරයක් ගැනීමට ද ආණ්ඩුව අසමත්ව තිබෙන බව ද පෙනේ.

¹¹⁷Attack on Media: Dangerous trend by Govt.: JVP' [Daily mirror, 28 November 2016] <<http://www.dailymirror.lk/119871/Attack-on-media-Dangerous-trend-by-Govt->>accessed 30 January 2017; අස්වින් හෙම්මානගම, Ranil rips up the press' [Daily FT, 29 January 2016] <<http://www.ft.lk/article/521931/Ranil-rips-up-the-press->>accessed 30 January 2017; 'CaFFE, CHR concerned over attacks on Media' [Ceylon Today, 01 November 2016] <<http://www.ceylontoday.lk/print20161101CT20161231.php?id=9720>> accessed 30 January 2017; 'President slams NGOs, the Media, Traitorous Forces' [mirror CITIZEN, 28 October 2016] <<http://mirrorcitizen.dailymirror.lk/2016/10/28/president-slams-ngos-the-media-traitorous-forces/>>accessed 30 January 2017.

5. සංක්‍රාන්ති යුක්තිය

සංක්‍රාන්ති යුක්තියට අදාළ ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන පොරොන්දු පෙර අවස්ථාවලට වෙනස් ලෙස 2015 සැප්තැම්බර්වල දී ජනීවා හි එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 30 වෙනි සැසියේ දී ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවේ සම අනුග්‍රාහකත්වයෙන් යුතුව පිළිගන්නා ලද එකඟතා යෝජනාවෙහි කැටි කොට තිබේ.¹¹⁸ පහතින් එන ඡේද සංක්‍රාන්තික යුක්තියට අදාළව ආණ්ඩුව විසින් දෙන ලද පොරොන්දු, මේ දක්වා අත්කර තිබෙන ප්‍රගතිය, විශේෂයෙන් ප්‍රගතියේ අඩුවක් ඇතිව තිබෙන ඒවාට අදාළ හඳුනාගත හැකි අභියෝග හා ප්‍රවනතා හා එළඹෙන වසර සඳහා ප්‍රක්ෂේපණ පරීක්ෂා කර බලනු ඇත.

5.1 සංක්‍රාන්තික යුක්ති යාන්ත්‍රණයන් හා අනෙකුත් පෙරොන්දු

එකඟතා යෝජනාව හා විදේශ අමාත්‍යවරයාගේ කතාව¹¹⁹ හරහා එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ දී සංක්‍රාන්තික යුක්ති යාන්ත්‍රණයන්ට අදාළව ආණ්ඩුවේ පොරොන්දු:

- i. සත්‍ය, යුක්ති, ප්‍රතිසන්ධාන හා නැවත සිදු නොවීම පිළිබඳ කොමිෂන් සභාවක්
- ii. අතරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලයක්
- iii. හානි පූර්ණ සඳහා වූ කාර්යාලයක්
- iv. විශේෂ උපදේශකයෙකු සහිත අධිකරණ යාන්ත්‍රණයක්

පිහිටුවීමට අපේක්ෂා කළේ ය.¹²⁰

ආණ්ඩුවේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරකයන් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශවල යෝජිත කාල නිර්ණ දක්වයි.¹²¹ 2015 යෝජනාව සම්මත වීමේ සිට වසරකට වඩා වැඩි කාලයක් ගතව ඇති අතර කාල සීමාවන් පිළිපැද

¹¹⁸ HRC/30/L.29 යෝජනාව. මෙම ප්‍රධාන පොරොන්දු සංක්‍රාන්තික යුක්ති යාන්ත්‍රණයන් පිහිටුවීම, ඉඩම් ආපසු භාරදීම, නිර් හමුදාකරණය, ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත (PTA) අහෝසි කිරීම හා අන්තර් ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල හා මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින්ට ඔත්තු බැලීමට ලක්වීමෙන් තොරව නිදහසේ ක්‍රියා කිරීමට වැඩි අවකාශ සලසන නීතියක් ගෙන ඒම යන ඒවායින් සමන්විත විය.

¹¹⁹ ජනීවා හි එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 30 වන සැසියේ දී මංගල සමරවීර මහතා විසින් කරන ලද ප්‍රකාශය, [News.lk, 15 September 2015] <<http://www.news.lk/fetures/item/9742-statement-by-mangala-samaraweera-at-the-30th-session-of-the-unhrc-geneva>> accessed 30 January 2017.

¹²⁰ අධිකරණ හා අධිකරණමය නොවන පූර්ණ පරාසය සංස්ථාපනය කරන අතීතය සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමේ විස්තීරණ ප්‍රවේශයක් ක්‍රියාවට නැගීමට.... සත්‍ය, යුක්ති, ප්‍රතිසන්ධාන හා නැවත ඇති නොවීම පිළිබඳ කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවීම, අතුරුදහන් පුද්ගලයන් සඳහා වූ හා හානි පූර්ණය සඳහා වූ කාර්යාලයක් පිහිටුවීම... සඳහා කැපවී සිටී. තව ද එසේම ආණ්ඩුව අදාළ වන පරිදි මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් හා අපයෝජනයන් සහ අන්තර් ජාතික මානුෂීය නීතිය උල්ලංඝනය කිරීම පිළිබඳ වෝදනා විමර්ශනය කිරීම සඳහා විශේෂ උපදේශකයෙකු සහිත අධිකරණ යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීමට ද යෝජනාකර තිබේ. අධිකරණ ක්‍රියාවලියට විශේෂ උපදේශකයාගේ කාර්යාලය, පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලයේ හා වෙනත් විදේශීය විනිසුරුවරුන්, විත්ති නීතීඥයින්, බලය ලත් අභිචෝදකයින් හා විමර්ශකයින් ඇතුළු සිය අවංකත්වය හා අපක්ෂපාතීභාවය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකට ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ යාන්ත්‍රණයක් තුළ නියෝජනය වන පුද්ගලයින් විසින් නායකත්වය දෙනු ලබන ස්වාධීන අධිකරණ හා නීති කෘත්‍ය ආයතන ඇතුළත් කළ යුතු විශ්වසනීය අධිකරණ ක්‍රියාවලියක් සහතික කරයි....'

¹²¹ යෝජනාව සම්මත වීමෙන් මාස 12 සිට 18 දක්වා කාලය ඇතුළත යාන්ත්‍රණය ක්‍රියාත්මක කරනු ඇති බව විදේශ අමාත්‍යවරයා පැවසීය. ප්‍රතිසන්ධාන යාන්ත්‍රණයන් සම්බන්ධීකරණය සඳහා වූ මහ ලේකම් කාර්යාලයේ (SCRM) මහ ලේකම්වරයා 2016 අවසානය වන විට අතුරුදහන් පුද්ගලයින් පිළිබඳ කොමිෂන් සභාවේ කොමසාරිස්වරුන් පත් කරනු ලැබීමට ඉඩ ඇතැයි ද 2017 ආරම්භයේ දී වැඩ ආරම්භ කළ හැකි යයි ද

නොමැති වුව ද යම් ප්‍රගතියක් අත්කර ගෙන තිබෙන අතර වැඩි ප්‍රමාණයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබේ.

ප්‍රගතියක් අත්කර ගෙන තිබෙන ඇතැම් ක්ෂේත්‍රවලට විශේෂිත ක්ෂේත්‍රවල උපදේශන හා ව්‍යවස්ථාදායක ප්‍රතිසංස්කරණ සම්බන්ධ ප්‍රගතිය ඇතුළත් ය. නිදසුන් ලෙස ආණ්ඩුව මහජනතාවගේ අදහස්වලට ඇහුම්කන් දීමේ අවශ්‍යතාව සැලකිල්ලට ගෙන දේශ ව්‍යාප්ත උපදේශන ක්‍රියාවලියක් කර ගෙන යාමේ වැදගත් පියවර ගත්තේ ය. 2016 ජනවාරියේ දී සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවීචාරණ කාර්ය සාධක බලකාය (CTF) පත් කරනු ලැබිණ.¹²² 2017 ජනවාරිවල අවසන් වාර්තාවකින් කුටුප්‍රාප්ත වන දේශ ව්‍යාප්ත ප්‍රවීචාරණවල යෙදුනි. එසේම 2016 අගෝස්තුවල පාර්ලිමේන්තුව අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාල පනත (ස්ථාපිත කිරීම, පරිපාලනය හා කාර්යයන් ඉටු කිරීම) හා මරණ ලියා පදිංචි කිරීමේ (තාවකාලික විධිවිධාන) (සංශෝධන) පනත¹²³ සම්මත කරනු ලැබූව ද ඒ එකක්වත් මෙම වාර්තාව ලියන විටත් ක්‍රියාත්මකව නොතිබිණ.

අභියෝග හා ප්‍රවනතා

2015 දී ඉදිරිපත් කරන ලද අධි අභිලාෂී යෝජනා නොතකා ආණ්ඩුව සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳ පොරොන්දු ඉටු කරමින් තිබෙන්නේ අතිශයින්ම මන්දගාමීව ය. මේවා පහතින් සැකෙවින් සාකච්ඡා කෙරේ.

අ) සංක්‍රාන්තික යුක්තියට ඉහළින් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රමුඛතාවට ගෙන ඒම

සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳ ප්‍රගතියට එල්ලවන ප්‍රධාන අභියෝගයක් වන්නේ ආණ්ඩුවේ අංශ තුළ වන සංක්‍රාන්තික යුක්තිය ප්‍රමුඛතාවට ගැනීම අවශ්‍ය නොවේ යන පොදු මනෝභාවය යි. ආණ්ඩුව තුළ වන බොහෝ දෙනා එවැනි ප්‍රතිසංස්කරණ ජනවාර්ගික ප්‍රශ්නය පිළිබඳව දිගු කාලීන විසඳුමක් මෙන්ම මූලික මානව අයිතිවාසිකම් ශක්තිමත් කිරීම අවශ්‍යයෙන්ම ඇතුළත් වෙනවාය යන පදනමෙන් බැහැරව ඒ වෙනුවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණවල ප්‍රමුඛතාවය පෙරට දමති. දෙපාර්ශවයේම විරුද්ධවාදීන් සංක්‍රාන්තික යුක්තිය යුද වීරයන් යුද අපරාධකාරයන් බවට හරවනු ඇති ක්‍රියාවලියක් ලෙස විකෘති කරනු

පැවසීය. 2016 අගෝස්තුවල ශ්‍රී ලංකා පාර්ලිමේන්තුව මහත් මතභේදයක් මැදදේ අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාල පනත පැනවීය. 2017 පළමුවන කාර්තුව වන විට අතුරුදහන් කිරීම් සාපරාධී කරන නීති ගෙන එන බවට පොරොන්දු වූ අතර එය අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය සම්පූර්ණයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමට පෙර සිදුවිය හැකි බව ද ප්‍රකාශ කෙරිණ. තව ද සත්‍ය කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවන බව ද 2017 තුන්වන කාර්තුව අවසන් වන විට එය ක්‍රියාත්මක වන බව ද ඉන් පසු විශේෂ උසාවි පිටුවනු බව ද පැවසිණ.

¹²² සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවීචාරණ කාර්ය සාධක බලකාය (CTF) සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවීචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ කලාපීය කාර්ය සාධක බලකායන් (ZTF) පත් කිරීම මගින් ශක්තිමත් කෙරුණු අතර ඒ හරහා ඊට පළාත් හා දිස්ත්‍රික් මට්ටම්වල මහජනතාව වෙත ළඟා වීමට හැකි විය.

¹²³ මෙය අතුරුදහන් වූවන්ගේ පවුල්වලට මරණ සහතික වෙනුවට නොදුටු බවට වන සහතික නිකුත් කිරීම සඳහා විධිවිධාන සලසයි.

ඇති හෙයින් එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය පිළිබඳ අපේක්ෂාවන්ට හානිකර ලෙස බලපානු ඇතැයි කියා ද ඇතැමෙක් විශ්වාස කරති. මේ ආකාරයෙන් ගත් කල වගවීමේ යාන්ත්‍රණය විශේෂිත වැදගත්කමක් ගනී.

2015 දී දෙන ලද (පොරොන්දු අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය පිහිටුවීම පමා වීම ඇතුළුව) ඉටු කිරීමේ නොහැකියාව තවදුරටත් සංක්‍රාන්තික යුක්තිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණය මෙන් සමාන තත්ත්වයක් නොලබන්නේ ය යන සංජානනය පෝෂණය කරයි. පැහැදිලිව පෙනෙන ප්‍රමුඛතාව මැතිවරණ වක්‍රවල කාලය තුළ විශේෂයෙන්ම සංක්‍රාන්තික යුක්තියේ සීමාසහිත ප්‍රගතියත් සමග වැඩෙන අසතුටෙන් පසුවන උතුර හා නැගෙනහිර අතුපතර විහිදී යාමට ඉඩ තිබේ.

ආ) දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුව

අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාල නීතිය 2015 අගෝස්තුවල පනවනු ලැබ තිබියදීත් අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය ස්ථාපිත කිරීම හා කොමසාරිස්වරුන් පත් කිරීම තව දුරටත් ප්‍රමාද කරමින් තවමත් නීතිය ගැසට් කිරීමට පියවර ගෙන නැත. එලෙසම අනෙක් යාන්ත්‍රණ තුන පිහිටුවීම සඳහා ද තවමත් නීතියක් හඳුන්වා දී නොමැති අතර අතුරුදහන් කිරීම් සාපරාධී වරදක් කිරීම, ආරක්ෂක අංශවල ප්‍රතිසංස්කරණ ජනතාව වෙත තම ඉඩම් මුදා හැරීම් වේගවත් කිරීම වැනි අනෙකුත් පොරොන්දු ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා වන ප්‍රමාදයන් දිගටම සිදු වෙයි. ප්‍රමාදයන් බොහෝ සාධකවලට ආරෝපිත කළ හැකි ය.

පළමුව, සංක්‍රාන්ති යුක්තිය 2015 ජනාධිපතිවරණයේ දී වත් 2015 අගෝස්තු මහ මැතිවරණයේ දී වත් සැලකිය යුතු අන්දමින් මතු කෙරුණේ නැත.¹²⁴ එලෙස දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුව සංක්‍රාන්තික යුක්තිය ජනතාව ඡන්දය දී දෙන ලද වරමේ කොටසක් නොවූයේ ය යන කරුණෙන් පැන නැගිය හැකි ය. කෙසේ වුව ද 2015 සැප්තැම්බර්වල එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ දී දෙන ලද පොරොන්දු මගින් (2015 මැතිවරණ දෙකෙන්ම පසු) ආණ්ඩුව සංක්‍රාන්ති යුක්ති ක්‍රියාවලියකට බැඳ දමයි.

දෙවනුව, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කෙන්ද්‍රය විසින් සම්මුඛ සාකච්ඡාවන්ට භාජනය කරන ලද බොහෝ දෙනා දක්වා සිටියේ අභ්‍යන්තරික දේශපාලනය හා ආණ්ඩුව ඇතුළත බල අරගල සංක්‍රාන්තික යුක්ති යාන්ත්‍රණයන් ශක්තිමත් කිරීමේ දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුවට හේතු වී ඇති බව ය. ජාතික සමගි ආණ්ඩුවේ මධුසම කාල පරිච්ඡේදය අහවර වී යන විට ආණ්ඩුවට එහි බලය තහවුරු කර ගැනීම, ඒකාබද්ධ විපක්ෂයෙන් එල්ලවන ප්‍රහාරයන් වළක්වා ගැනීම හා එහි ශ්‍රේණි ඇතුළත එක්සත් භාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා එහි කාලය හා ශක්තිය වැය කරයි. මෙලෙස සංක්‍රාන්ති යුක්තියට පක්ෂ එකම හඬ ලෙස බොහෝ දෙනා හඳුනා ගන්නා විදේශ අමාත්‍යවරයා ගත් විට ආණ්ඩුව තුළ සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳ බොහෝ වීරයන් නොමැත.

¹²⁴ සමහර පක්ෂ මහ මැතිවරණය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද මැතිවරණ ප්‍රකාශනවල සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳ පැති සඳහන්කර තිබේ. නිදසුන් ලෙස දමිළ ජාතික සන්ධානයේ මැතිවරණ ප්‍රකාශනය සැබෑ ප්‍රතිසන්ධානය ගෙන ඒම පිණිස සත්‍යය, යුක්තිය, හානි පූර්ණ හා නැවත සිදු නොවීම සඳහා වන අවශ්‍යතාව සඳහන්කර තිබුණි. එක්සත් ජාතියේ පක්ෂයේ මැතිවරණ ප්‍රකාශනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ වාර්තාවලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමෙහිලා ඔවුන්ගේ කැපවීම ප්‍රකාශ කර තිබේ.

තුවන්වනුව, ආණ්ඩුව ඇතුළත හා පිටත ජාතිකවාදී මූලයන්ගෙන් කෙරෙන ආපස්සට තල්ලු කිරීම තවත් සාධකයකි. ඉහත සඳහන් කරුණ විදේශ විනිසුරුවන්ගේ සහභාගිත්වය වටා වූ විවාදයන් හි දී පැහැදිලිව විඳහා පෙන්වී ය.¹²⁵

ඇ) ක්‍රමෝපායයක් නැතිකම

තවත් අභියෝගයක් වන්නේ පැහැදිලි දැක්මක් හෝ ක්‍රමෝපායයක් නොමැති වීම ය.¹²⁶ ප්‍රතිසන්ධානය හා සංක්‍රාන්තික යුක්තියට අදාළ කාරණා සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට පත් කරන ලද අමාත්‍යාංශ හා ලේකම් කාර්යාල මෙයට නිදර්ශනයකි.¹²⁷ තව ද ඒවා අතර යාන්ත්‍රණයන් හා සම්බන්ධතා පෙළ ගැස්වීම හා අදාළව පැහැදිලි මාර්ග සිතියමක් දැක්වීමට ද නොමැත.¹²⁸ මහජනතාව අතර කලකිරීම ඇවිස්සීමේ ප්‍රතිඵල වශයෙන් ඇතිව තිබෙන ව්‍යාකූල තත්ත්වය ආණ්ඩුව විවේචනයේ පහසු ඉලක්කයක් බවට පමුණුවා තිබේ.

ඇ) ජන සහභාගිත්ව සේවා හා තොරතුරු සැපයීමේ හා සන්නිවේදනයේ අඩුව

එසේම දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුව ද ආණ්ඩුව පැත්තෙන් සන්නිවේදනයේ උග්‍රතාවන්ට මග පාදා තිබේ. අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලයට අදාළව ප්‍රධාන විවේචනය වූයේ ප්‍රධාන පංගු

¹²⁵ ආණ්ඩුව විදේශ විනිසුරුවන්ගේ හා විශේෂඥයින්ගේ සහභාගිත්වය දක්වන වගවීමේ යාන්ත්‍රණයකට කැපවී සිටිය ද ජනාධිපතිවරයා හා අගමැතිවරයා ‘‘යුද විරයින්’’ට දඬුවම් නොකරනු ඇති බවට හා විදේශ විනිසුරුවන්ට ඉඩ නොදෙනු ඇති බවට යළි යළිත් ප්‍රකාශ නිකුත් කර තිබේ. සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවිචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ (CTF) වාර්තාව නිකුත් කිරීමට අනතුරුව ආණ්ඩුවේ අමාත්‍යවරුන් බොහෝ දෙනා මෙම ප්‍රශ්නය නැවත සලකා බැලීම වෙත ගිය අතර විදේශ විනිසුරන්ට ඉඩ නොදෙන බව මාධ්‍යයට දැනුම් දුන්හ. ආණ්ඩුවේ ඇතැම් හඬවල් සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවිචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ (CTF) වාර්තාව සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නැයි පවා කියනු ද අසන්නට ලැබිණ. මෙලෙස ප්‍රවනතාව වී ඇත්තේ ආණ්ඩුවට එහි දෙන ලද පොරොන්දුවලට අනුකූලව දැඩි ස්ථාවරයක් ගන්නවාට වඩා ජාතිකවාදී හඬවල් සංසිඳුවීමට අනලස් වීම ය. බලන්න, විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, Hybrid vs. Domestic: Myths, Realities and Options for Transitional Justice in Sri Lanka, 2016 ජනවාරි.

¹²⁶ ශ්‍රී ලංකාවේ හි මියන්මාරයේ තත්ත්වය පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහ කොමසාරිස් සයිද් රාද් අල් හුසේන් විසින් කරන ලද ප්‍රකාශය, බලන්න <<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=20218&LangID=E>> accessed 31 January 2017

¹²⁷ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ සම්බන්ධීකරණය උදෙසා වූ මහ ලේකම් කාර්යාලය, ජාතික එක්සත් භාවය හා සංහිදියාව උදෙසා වූ කාර්යාලය, ජාතික ඒකාබද්ධතාව හා සංහිදියා අමාත්‍යවරයා හා රාජ්‍ය අමාත්‍යවරයා මෙන්ම සංක්‍රාන්තික යුක්ති කාරණා වෙනුවෙන් ක්‍රියාකර තිබෙන විදේශ අමාත්‍යවරයා.

¹²⁸ හවාහි ෆොන්සේකා, ‘Human Rights Day, Transitional Justice and the Reform Agenda in Sri Lanka: What Next?’ [Groundviews, 10 December 2016] <<http://groundviews.org/2016/12/10/human-rights-day-transitional-justice-and-the-reform-agenda-in-sri-lanka-what-next/>> accessed 30 January 2017.

පාර්ශවකරුවන් සමග විශේෂයෙන්ම වින්දිතයින් සමග ආණ්ඩුවේ ප්‍රවිචාරණයේ අඩුව මෙන්ම එයින් අදහස් වන්නේ කුමක් ද යන්න පැහැදිලි කිරීමේ ප්‍රමාණවත් නොවන සන්නිවේදනය යි.¹²⁹

සන්නිවේදනයේ අඩුව බොහෝ ප්‍රශ්නකාරී ප්‍රතිවිපාකයන්ට උපත දිය හැකි ය.¹³⁰ පළමුවෙන්ම විනිවිදභාවයේ අඩුව ය. මෙය වින්දිත කණ්ඩායම් හා සිවිල් සමාජයේ අනෙකුත් පංගු පාර්ශව කණ්ඩායම් අතර අවිශ්වාස නිර්මාණය කරයි, අවිශ්වාසයට හේතු වෙයි. එසේම අවම මහජන සහභාගිත්වයෙන් යුත් තෝරා ගන්නා ලද ස්වල්ප දෙනෙකුත් විසින් වසන ලද දොරවලින් ඔබ්බෙහි සිට තීරණයකර ඉදිරිපත් කරන යාන්ත්‍රණයන් හෝ විසඳුම් සැබෑ වින්දිතයින්ගේ හඬ ප්‍රතිරාව නොදෙන ප්‍රභූ මෙහෙයුම් ක්‍රියාවලියක් ය යන සංජානනය සංයුක්ත කරමින් හිමිකම පිළිබඳ හැඟීමක් ඇති නොකරනු ඇත.

අනෙක් අතට සන්නිවේදනයේ උගන්වා සමහර ඉඩම් නිදහස් කිරීම හා දඬක ගණනාවක් අවතැන්ව සිටි ජනයාට තම නිවෙස්වලට පැමිණීමට හැකියාව ලබා දීම වැනි ආණ්ඩුව කරමින් තිබෙන යහපත් වැඩ පිළිබඳව ජනතාව දැනුවත් නොකර තබා ගැනීමට ද හේතු වෙයි.

දෙවනුව, දුර්වල සන්නිවේදනය ඒකාබද්ධ විපක්ෂය වැනි ආණ්ඩුවට විරුද්ධවන කොටස්වලට න්‍යාය පත්‍රයක් සකසා ගැනීමට හා වත්මන් තත්ත්වය පිළිබඳ අධිපතවාදී සිද්ධි කථනය ප්‍රක්ෂේපණය කර ගැනීමට අවස්ථාව සලසයි. ප්‍රමාණවත් නොවන හා අදක්ෂ සන්නිවේදනය නිසා ආණ්ඩුව න්‍යාය පත්‍රය සැකසීම හා අධිපතිවාදී සිද්ධි කථනය විපක්ෂයට පවරා දී තිබේ.

තුන්වනුව, දක්නට ඇති පරිදි වගවීමේ යාන්ත්‍රණය සම්බන්ධ ආණ්ඩුව තුළ විවිධ රඟන්නන් විසින් පරස්පර විරෝධී ප්‍රකාශන කර තිබේ. මෙය ආණ්ඩුව ඇතුළත එක්ව බැඳුණු බවේ අඩුව පිළිබිඹු කරන අතර ප්‍රතිවිරෝධතා හා අසමන්භාවය පිළිබඳ සංජානනයන් පෝෂණය කරයි.

ඇ) මැලවී යන ජාත්‍යන්තර පීඩනය

දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුවට හා පැහැදිලි දැක්මක අඩුවට අමතරව අන්තර් ජාතික පීඩනයේ අඩුව තිබේ. අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව මෙම ආණ්ඩුව සමග මෘදුව කටයුතුකර තිබෙන අතර අතීතයේ දීට වඩා දුර ගිය ලිහිල් කරන ලද ස්ථාවරයක් යොදා ගෙන තිබේ.¹³¹ මෙම තත්ත්වය අනාගතයේ දී, විශේෂයෙන්ම බොහෝ රටවල පාලක රෙජිම් වෙනස්වීම සැලකිල්ලට ගැනීමේ දී අඛණ්ඩව පවත්වා ගෙන යාමට බෙහෙවින් ඉඩ තිබේ.

¹²⁹ අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාලය සම්බන්ධ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවිචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ (CTF) අන්තර් වාර වාර්තාව නිකුත් කිරීමට පෙර නීතිය සම්මත කරනු ලැබීම ප්‍රධාන උනන්දු කණ්ඩායම්වල අදහස් විමසීමට ආණ්ඩුවේ ඇති නොකැමැත්තට නිදර්ශනයක් වශයෙන් ගෙන හැර දක්වනු ලැබිණ.

¹³⁰ ‘කොළඹ ඔල්වරසන්, යාපනයේ උදාසීනත්වය’ ‘Cheers in Colombo, apathy in Jaffna’ [2016 අගෝස්තු 28 ද සන්ඩේ ටයිම්ස්] <<http://www.sundaytimes.lk/160828/columns/cheers-in-colombo-apaty-in-jaffna-206454.html>> accessed 30 January 2017; හියුමන් රයිට්ස් වොච්, ‘Sri Lanka: Consultations Lacking on Missing Person's Office’ [Human Rights Watch, 27 May 2016] <<https://www.hrw.org/news/2016/05/27/sri-lanka-consultations-lacking-missing-persons-office>> accessed 30 January 2017.

¹³¹ 2015 මාර්තු වල වෙනුවට එම වසරේම සැප්තැම්බර් වල එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයට වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවට කල් දුන්නේ ය. මෙය ආණ්ඩුව ලත් ජයග්‍රහණයක් ලෙස සලකනු ලැබිණ. සැප්තැම්බර් සැසියෙන් එකඟතා යෝජනාවෙන් පසුව අන්තර් ජාතික ප්‍රජාව කලින් අවුරුදුවල එය යොදාගත් පරිදි එතරම් පීඩනයක් යෙදුවේ නැත.

5.2 ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීම හා අදාළ ගැටළු

ආණ්ඩුව ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීමට හා 2015 යෝජනාවට අනුව අන්තර් ජාතික ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල වන නව නීති හඳුන්වා දෙන බවට පොරොන්දු විය. මෙම කාල පරාසය නොතකා එහි රාමුව යටතේ දිගටම අත් අඩංගුවට ගැනීම් සිදු කරමින් ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අද ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක වෙයි.¹³² ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත වෙනුවට ගෙන ඒමට යෝජිත ප්‍රති ත්‍රස්තවාදී පනත (CTA) ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතට වඩා වඩාත් දරුණු හා මූලික මානව අයිතිවාසිකම් සහතිකයන් තව දුරටත් උල්ලංඝනය කරන්නක් බවට විවේචන එල්ල වී තිබේ.¹³³ තව ද ප්‍රති ත්‍රස්තවාදී පනත (CTA) පැමිණියේ වෛරී භාෂණයට¹³⁴ අදාළ නීතිය හා අපරාධ විධිවිධාන සංග්‍රහයට යෝජිත සංශෝධනය පිළිබඳව යෝජනා කරනු ලබන ඇතැම් අනෙකුත් ප්‍රශ්නකාරී සංශෝධනවල පසුබිම තුළ ය.¹³⁵ තවදුරටත් මධ්‍ය වාර්තා මගින් දැක්වෙන්නේ මෙම ආණ්ඩුවේ ප්‍රමුඛතාවන්ට හා දරුණු නීති ක්‍රියාත්මකව පවත්වා ගැනීමේ මනාපයට (හෝ එවැන්නක් නොමැතිකමට) අදාළව සාංකා මතු කරමින් ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් ක්‍රියා සැලසීම තුළට හදිසි නීති තත්ත්වයක් පැනවීමට තුනෙන් දෙකක බහුතරයක අවශ්‍යතාව ඇතුළත් කිරීමට විරුද්ධත්වය දක්වන බවයි.¹³⁶

කනස්සල්ල දනවන මෙම ප්‍රවණතා මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව ආණ්ඩුවේ ස්ථාවරයේ දුර්වල වීමක් දක්වන බව පෙනේ. මෙසේ නොවන බවට දෙන ලද පොරොන්දු තිබියදීත් ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත හා අනෙකුත් නීති අහෝසි කිරීමේ/සංශෝධනය කිරීමේ දේශපාලන අධිෂ්ඨානය අන්තර් ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන්ට අනුකූල නොවීම අඩුවකි. එසේම මෙම ක්‍රියාවන් ජාතිකවාදී හඬවල් සතුටු කිරීමට හා සැනසීමට ඇති ආණ්ඩුවේ කැමැත්ත දක්වයි.

5.3 නිර් හමුදාකරණය, ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණ (SSR) හා පෞද්ගලික ඉඩම් ආපසු දීම

¹³² හියුමන් රයිට්ස් වොච්, 'Sri Lanka: Enforce Commission Directives on Terror Detainees' [Human Rights Watch, 13 June 2016] <<https://www.hrw.org/news/2016/06/13/sri-lanka-enforce-commission-directives-terror-detainees>> accessed 30 January 2017.

¹³³ ඊස්වරන් රත්නම්, 'Alarm Bells Ring Over Proposed Counter Terrorism Act' [ද සන්ඩේ ලීඩර්, 2016 නොවැම්බර් 13] <<http://www.thesundayleader.lk/2016/11/13/alarm-bells-ring-over-proposed-counter-terrorism-act/>> accessed 30 January 2017; 'New Counter-Terror Law triggers old fears in Sri Lanka: The Hindu' [Daily news, 27 October 2016] <<http://dailynews.lk/2016/10/27/local/97288>> accessed 30 January 2017.

¹³⁴ මෙම සංශෝධනය කලින් පැවති ආණ්ඩුව විසින් ඊට විරුද්ධ වූවන් බිය වැද්දීමට යොදා ගන්නා ලද ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනතේ විධිවිධානවලට සමාන විධිවිධාන අඩංගු කර ගනී.

¹³⁵ මෙම සංශෝධනය පොලීසිය විසින් සැකකරුවෙකුගෙන් ප්‍රකාශයක් සටහන් කර ගනීමට පෙර නීතිඥවරයෙකු සිය සේවා දායකයන් වෙත ප්‍රවේශ වීම වැළැක්වීම අපේක්ෂා කරයි.

¹³⁶ GSP Plus: Govt. rushing through rights plan' [ද සන්ඩේ ටයිම්ස් 2017 ජනවාරි 15] <<http://www.sundaytimes.lk/170115/news/gsp-plus-govt-rushing-through-rights-plan-225020.html>> accessed 16 January 2017.

ආණ්ඩුව ඉඩම් මුදා හැරීමට, උතුරේ නිර් හමුදාකරණයට හා ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණයට පොරොන්දු විය.¹³⁷ එසේම ජනාධිපතිවරයාගේ දින 100 සැලසීම ද 'උතුරේ හා දකුණේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සිවිල් පරිපාලනයක් ස්ථාපිත කරනු ඇත'ැයි ප්‍රකාශ කළේ ය. යම් ඉඩම් ප්‍රමාණයක් ඒවායේ නීත්‍යානුකූල හිමිකරුවන්ට නැවත ලබා දී තිබෙන අතර වැඩි ප්‍රමාණයක් ආපසු ලබා නොදී තිබේ. එසේම උතුරෙහි හමුදා පැවැත්ම දිගටම පවතියි.¹³⁸ හමුදාව උතුරෙහි කඩ සාප්පු පෙර පාසල් කළමනාකරණය වැනි සිවිල් පරිපාලන කටයුතුවලට දිගටම මැදිහත්ව සිටින අතර¹³⁹ ප්‍රදේශයේ වැසියන් මෙම ආයතනවල රැකියාවල නිරත වන හෙයින් මෙය එම වැසියන් මිලිටරි ව්‍යුහයට අනුයුක්ත කර ගැනීමට හේතු වී තිබේ.¹⁴⁰ එසේ නොවන බවට දෙන ලද පොරොන්දු තිබියදීත් උතුරේ දිගින් දිගටම හමුදා පැවැත්ම ජයග්‍රාහකයාගේ මනෝභාවය විරස්ථායීව පැවතීමට හේතු වී තිබේ. ඉකුත් රෙජිමය සමයේ ඉස්මතුකර දැක් වූ ජයග්‍රාහකයාගේ මානසිකත්වය මොළොක් කිරීමට ආණ්ඩුව විසින් ගන්නා ලද අනෙක් පියවරවලට මෙය පරස්පර වේ.¹⁴¹ මෙලෙස ආණ්ඩුව එක් අතකින් ජයග්‍රාහකයාගේ මානසිකත්වය මෘදු කරන්නට උත්සාහ දරන අතර අනෙක් අතින් උතුරේ අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා හමුදා පැවැත්ම මෙම උත්සාහයන් නිෂේධ කරයි. එමෙන්ම එයින් ප්‍රදේශයේ නිවැසියන් අතර බිය හා සැක සාංකා අඛණ්ඩව නිර්මාණය කරයි.

තව ද ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණවලට අදාළ ප්‍රගතිය පිළිබඳව ප්‍රසිද්ධියේ ලබා ගත හැකි තොරතුරු නොමැත. එය හමුදාවෙන් විය හැකි විරෝධය පැමක බියක් හේතු කොට ගෙන වන්නක් වීමට පුළුවන.¹⁴² එසේම මෙය සමහර විට හේතු ගණනාවකට සම්බන්ධ වන්නට පුළුවන: පශ්චාත් ගැටුම් යුගයක ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා වන අවශ්‍යතාව පිළිබඳ අවබෝධයේ අඩුව, හමුදා කාර්ය පිරිස්වල සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් සඳහා වෛකල්පික විසඳුම් සොයා ගැනීමේ ප්‍රයෝගික ප්‍රශ්නය, ආරක්ෂක අංශ ප්‍රතිසංස්කරණවල අති විශාලත්වය, නිවැරදි ලෙස ඉටු කරනු ලැබුවේ වුව ද ඉදිරියට

¹³⁷ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ යෝජනාව 2015- HRC/30/L.29

¹³⁸ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, 'Occupation of Land in the Northern Province', 2016 මාර්තු

¹³⁹ සිවිල් සමාජය සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා, 2016 දෙසැම්බර් හා 2017 ජනවාරි; Sri Lanka Brief, 'Report: Militarization Threatens Livelihood of Local Communities in Jaffna' [Sri Lanka Brief, 19 October 2016] <<http://srilankabrief.org/2016/10/report-militarization-threatens-livelihood-of-local-communities-in-jaffna/>> accessed 30 January 2017.

¹⁴⁰ සිවිල් සමාජය සමග සම්මුඛ සාකච්ඡා, 2016 දෙසැම්බර් හා 2017 ජනවාරි;

¹⁴¹ නිදසුන් ලෙස කලින් රෙජිමය විසින් මැයි 18 පවත්වන ලද "විජයග්‍රහණ දිනයේ" උත්සවය දැන් හඳුන්වනු ලබන්නේ "අනුස්මරණයේ දිනය" වශයෙනි. Sri Lanka Brief, 'Rajapaksha's "War Heroes Day" to Counter Sirisena's "Remembrance Day"' [Sri Lanka Brief, 18 May 2015] <<http://srilankabrief.org/2015/05/rajapaksas-war-heroes-day-to-counter-sirisenas-remembrance-day/>> accessed 30 January 2017; 'Sri Lanka to mark May 19 as Remembrance Day' [News.lk, 15 May 2015] <<http://www.news.lk/news/sri-lanka/item/7656-sri-lanka-to-mark-may-19-asremembrance-day-no-longer-victory-day>> accessed 30 January 2017.

¹⁴² ධර්මා බැස්ටියන්ස්, 'New Govt Aware that Sections of the Military Remain Fiercely Loyal to Ex-Def Secy Gotabhaya Rajapaksa' [DBSJYARAJ.COM, 25 February 2015] <<http://dbsjeyaraj.com/dbsj/archives/38971>> accessed 30 January 2017.

යන්නට ධාරිතාවක් හා අවබෝධයක් නැතිකම හා පොරොන්දු වූ ප්‍රතිසංස්කරණ කරගෙන යාමෙහිලා වන උනන්දුවේ අඩුව හා නොකැමැත්ත.

5.4 කොන් කරන ලද කණ්ඩායම්, අධි සෝදිසි කිරීම හා දණ්ඩන මුක්ති සංස්කෘතිය

මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින් හා සිවිල් සමාජය සඳහා ආරක්ෂිත වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව ද 2015 යෝජනාවෙහි දෙන ලද පොරොන්දුවලින් එකක් වූ¹⁴³ අතර වෙනත් කරුණු අතර මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින්ට හා වන්දනීය ස්ථානවලට ප්‍රහාර එල්ල කළ වරදකරුවන් වගවීමට හසුකර ගැනීමේ පියවර ගන්නැයි ශ්‍රී ලංකාවෙන් ඉල්ලා සිටිනු ලැබීය.¹⁴⁴

මෙය නොතකා පූර්ව 2015 යුගයෙහි අත්දකින ලද ආගමික ආතතීන් හා දණ්ඩන මුක්ති සංස්කෘතිය නොනැසී පවතියි. නිදසුන් ලෙස ආණ්ඩුවෙහි ඇතැම් ක්‍රියාකාරී කොටස් ආගම් අතර සමගියට හානි පැමිණවීමේ විභවය තිබෙන මතභේදාත්මක ප්‍රකාශන කර තිබේ.¹⁴⁵ එවැනි සිද්ධීන් මානව අයිතිවාසිකම් සහතික කිරීම හා 2015 ජනවාරිවලදී සත්තකින්ම පැවති මානසිකත්වයේ වෙනසක් ඇති වූයේ ද යන්න අදාළව ආණ්ඩුවේ පොරොන්දු ප්‍රශ්නයට බඳුන් කරයි. මෙම ක්ෂේත්‍රයේ විදහා දැක්විය හැකි ක්‍රියාවක අඩුව එක්කෝ ආණ්ඩුව මේ වරද කළවුන් ආරක්ෂා කරන්නේ ය නැතිනම් නොදැක්කා සේ හිඳිමින් දණ්ඩන මුක්තිය ආරක්ෂා කරන්නේ ය යන සංජානනය ඇති කරයි.

කලින්කල බලයට පැමිණි ආණ්ඩු විසින් ප්‍රතිසන්ධානය සඳහා ප්‍රයත්න දරනු ලැබීම නොතකාම විශේෂිත ප්‍රජාවන් කොන් කරනු ලැබීම දිගටම සිදු වෙයි. ජනාධිපතිවරයාගේ දින 100 සැලසුම ජාතික සමගි ආණ්ඩුව යටතේ සමාජ හා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ සහතික කිරීම සඳහා ජාතික ප්‍රතිපත්ති රාමුවක් සකස් කරන බව ප්‍රකාශ කළේ ය.¹⁴⁶ මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ අනෙක් ඒවා අතර කඳුරට දමිල ජනතාවගේ නිවාස

¹⁴³ “සිදුවෙමින් පවතින මානව අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනයන් හා අපයෝජන සම්බන්ධ වාර්තා කෙරෙහි අවධානය ප්‍රකාශ කරන අතරම ශ්‍රී ලංකාවේ සිවිල් සමාජ සාමාජිකයින් හා මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින් සම්බන්ධයෙන් වන යහපත් වූ වාතාවරණය පිළිගනිමින් ද ලිංගික හා ස්ත්‍රී පුරුෂ සමාජ භාව පාදක හිංසනය හා වධ බන්ධනය, පැහැර ගැනීම් මෙන්ම මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින්ට හා සිවිල් සමාජයේ සාමාජිකයින්ට එරෙහිව එල්ල කරන බිය වැද්දීම් හා තර්ජන ඇතුළු ප්‍රශ්නවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුවේ ප්‍රකාශිත කැපවීම පිළිගනිමින් ද” බලන්න, මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ යෝජනාව 2015. HRC/30/L.29.

¹⁴⁴ “මාධ්‍යවේදීන්ට, මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයින්ට, ආගමික සුළුතර කණ්ඩායම්වල සාමාජිකයින්ට හා සිවිල් සමාජයේ අනෙකුත් සාමාජිකයින්ට මෙන්ම වන්දනීය ස්ථානවලට පුද්ගලයින් හා කණ්ඩායම් විසින් එල්ල කරන ලද බවට චෝදනා කෙරෙන සියලු ප්‍රහාර පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීමට ද එවැනි ප්‍රහාරයන්ගේ වරදකරුවන් නීතිය හමුවට පැමිණ වීමට හා අනාගතයේ දී එවැනි ප්‍රහාර වැළක් වීමේ පියවර ගැනීමට ද ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුව දිරිගන්වයි.” බලන්න, මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ යෝජනාව 2015. HRC/30/L.29.

¹⁴⁵ ශ්‍රී ලාංකික මුස්ලිම් 32 අයිප්ප්අයිප්ප්ලාට බැඳිලා” විජේදාස කියයි. (‘32 SL Muslims have Joined ISIS: Wijedasa Claims’) [ඩේලි මිරර් 2016 නොවැම්බර් 18] <<http://www.dailymirror.lk/article/-SL-Muslims-have-joined-ISIS-Wijedasa-claims-119366.html>> accessed 18 November 2016.

¹⁴⁶ මෙහි පාල සිරිසේනගේ දින 100 කාර්ය වැඩසටහන; සවිස්තර දින විස්තරය’ <https://www.colombotelegraph.com/index.php/maithripala-sirisenas-100-day-work-programme-detailed-diary-description/>, accessed 31 January 2017

හා අධ්‍යාපන අවශ්‍යතාවන්ට ද ආමන්ත්‍රණය කළ ඒවා ද විය.¹⁴⁷ ආණ්ඩුව කඳුරට නව ගම්මාන, වතු යටිතල පහසුකම් හා ප්‍රජා සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය පිහිටු වූ ¹⁴⁸ අතර වතුකර ප්‍රජාවගේ සමාජ සංවර්ධනය පිළිබඳ නව ජාතික ක්‍රියා සැලැස්මක් (2016 - 2020) හඳුන්වා දුන්නේ ය.¹⁴⁹ මෙය තිබියදීත් කඳුරට දමිළ ජනයා අමතක කර දමූ හා නිවාස, ලියකියවිලි, අධ්‍යාපනය හා සනීපාරක්ෂාව වැනි මූලික අවශ්‍යතා නොසපුරන ලද කොන් කරන ලද කණ්ඩායමක් ලෙස දිගටම පසුවෙති.¹⁵⁰ තව ද දමිළ කතා කරන වතුකර ප්‍රජාව හා වැඩි වශයෙන් සිංහල කතා කරන ආණ්ඩුවේ නිලධාරීන් අතර හානි පරතරය, භූගෝලීය වශයෙන් හුදකලාවූ වතු වල පිහිටීම හා තේ සමාගම් විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන පාලනය පවතින ප්‍රශ්න වඩාත් අවුලුවා තිබේ.¹⁵¹ එසේම මීට අමතරව කඳුරට දමිළ ජනයා බොහෝ දෙනෙකු අතුරුදහන්ව සිටින නිසා¹⁵² ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ අත් අඩංගුවට ගෙන ඇති නිසා යුද්ධයේ පීඩනයට ද භාජනය වී සිටින අතර ඔවුන්ගේ ජනවාර්ගික පදනම මත පදනම් වූ වෙනස් කොට සැලකීමට ද භාජනය වී ඇත.¹⁵³ එසේම ආණ්ඩුව, දේශපාලන ක්‍රියාකාරීකයන් හා ඩයස්පෝරාව උතුර හා නැගෙනහිරට වැඩි අවධානයක් යොමු කිරීමත් සමග කඳුරට දමිළ ජනයාගේ දුක් කම්කටොළ නොසලකා හරිනු ලැබේ.

තර්ජන, බිය වැද්දීම හා අධි සෝදිසිය දිගටම පවතින අතර සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවීචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ (CTF) ප්‍රවීචාරණ ක්‍රියාවලිය තුළ පවා ද අත්දැකිය හැකි විය. සාපේක්ෂ වශයෙන් ගත් කල ඉකුත් රෙජිමය සමයේ අත් දුටු ඒවාට වඩා එවැනි සිද්ධීන් සංඛ්‍යාව අඩු විය හැකි අතර එවැනි සිදුවීම් නතර වී නොතිබීම හා මුදුන්පත්කර තිබෙන ප්‍රමාණය දෙන ලද පොරොන්දුවලට බොහෝ දුරින් තිබීම කනස්සල්ල දනවන බව සඳහන් කළ යුතු ය. අධි සෝදිසියට පක්ෂව ඉදිරිපත් කරන තර්කය වන්නේ එය කර ගෙන යන්නේ ජාතික ආරක්ෂාව උදෙසා ය යන්න ය. ජාතික ආරක්ෂාව සහතික කිරීම වැදගත්වන අතර එය හිතක මානසිකත්වයක් පවත්වා ගැනීම, පුරවැසියන්ගේ නිදහස සීමා කිරීම හා මූලික මානව අයිතිවාසිකම් හා ප්‍රජාතන්ත්‍රීය සාරධර්ම බිඳ දැමීම කරා මග නොපෑදිය යුතු ය.

¹⁴⁷ දින 100 වැඩසටහන “වතුකරයේ ජනතාව දැනට ජීවත්වන දුෂ්කර ‘ලයින්’කාමර’ ජීවිතයෙන් මුදවා ගෙන ඔවුන්ට ඉඩම් අයිතිය ද සමග සැබෑ නිවසක හිමිකාරීත්වය ලබා දීම; බදුල්ල, නුවරඑළිය, මහනුවර, මාතලේ හා කැගල්ල යන දිස්ත්‍රික්කවල වතුකරයේ ජනතාවගේ දරුවන්ට දෙමළ මාධ්‍යයෙන් උසස් පෙළ විද්‍යා විෂයයන් හැදෑරිය හැකිවන පරිදි පහසුකම් සහිත පාසල් ආරම්භ කිරීම” කරන බව ප්‍රකාශ කළේ ය.

¹⁴⁸ මෙය කරනු ලැබුවේ වතුකර ප්‍රජාව අභිමානයෙන් හා ආත්ම ගරුත්වයෙන් යුතු ග්‍රාම ප්‍රජාවන් බවට පරිවර්තනය කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ය.

¹⁴⁹ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ පිළිබඳ කලාපීය කාර්ය සාධක බලකායන්, ඒකාබද්ධ වාර්තාව (Consolidated Report, 226- 256 පිටු)

¹⁵⁰ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ පිළිබඳ කලාපීය කාර්ය සාධක බලකායන්, ඒකාබද්ධ වාර්තාව (Consolidated Report, 226- 256 පිටු); විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කෙන්ද්‍රය, ‘Up-Country Tamils: The forgotten 4.2 %’ 2015 ජූනි 15

¹⁵¹ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ උදෙසා ප්‍රවීචාරණ කාර්ය සාධක බලකායේ (CTF) අන්තර්වාර වාර්තාව, *INTERIM REPORT: The Office on Missing Persons Bill and Issues Concerning the Missing, the Disappeared and the Surrendered*, 15, 16 පිටු

¹⁵² සංහිදියා යාන්ත්‍රණ පිළිබඳ කලාපීය කාර්ය සාධක බලකායන්, ඒකාබද්ධ වාර්තාව (Consolidated Report, 226- 256 පිටු)

¹⁵³ සංහිදියා යාන්ත්‍රණ පිළිබඳ කලාපීය කාර්ය සාධක බලකායන්, අවසන් වාර්තාව, 405-406 පිටු

ආණ්ඩුව මෙම සිද්ධීන් සම්බන්ධව බලවත් අවධානයට ගැනීම, නැවත ඇති නොවීම සහතික කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගැනීම හා තර්ජන, බිය වැද්දීම් හා පහර දීම් සම්බන්ධ වගකිව යුතු වූවන් වගවීමට ගෙන ඒම වැදගත් ය. එහෙයින් අනවශ්‍ය ප්‍රමාදයන්ගෙන් තොරව ස්වාධීන විමර්ශන හා නීති කෘත්‍යයන් ආරම්භ කළ යුතු ය.

5.5 භාෂා අයිතිවාසිකම් හා ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීම

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 18 හා 19 යන ව්‍යවස්ථා සිංහල හා දමිළ භාෂා ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය හා ජාතික භාෂා ලෙස පිළිගන්නා අතර ඉංග්‍රීසි සම්බන්ධීකරණ භාෂාව ලෙස පිළිගනී.¹⁵⁴ මෙය මෙසේ තිබියදීත් කලින් කල බලයට පත් වූ ආණ්ඩු භාෂා අයිතිවාසිකම් බිඳ දැමීම දිගටම කර ගෙන ගොස් තිබේ. 2015 වෙනසේ පටන් 2016 නිදහස් දින උත්සවවලදී ජාතික ගීය සිංහලෙන් හා දෙමළෙන් ගායනා කිරීම වැනි ඇතැම් මූලික පියවර ගෙන තිබේ.¹⁵⁵ ජාතික ගීය දෙමළෙන් ගයනු ලැබුවේ වුව ද පොදුවේ රාජ්‍ය භාෂා ප්‍රතිපත්තිය (OLP) ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා ප්‍රගතියක් අත්කර ගෙන නොමැත. තොරතුරුවලට ප්‍රවේශ වීමේ හා අයෙකුට තම භාෂාවෙන් සන්නිවේදනයේ යෙදීමේ පහසුකම මූලික මානව අයිතිවාසිකමක් හා ප්‍රතිසන්ධානය කරා වන අත්‍යවශ්‍ය පියවරකි. කෙසේ වුව ද රාජ්‍ය භාෂා ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාවට නැගීම රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ වැදගත්කම පිළිබඳ අවබෝධයේ විශේෂයෙන්ම රාජ්‍ය අංශය තුළ පුළුල්ව පැතිරී තිබෙන අඩුව විසින් අභියෝගයට ලක් කරනු ලැබේ.¹⁵⁶ බොහෝ ප්‍රශ්න මෙම ගැටළුව උග්‍රකර තිබේ.¹⁵⁷

¹⁵⁴ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 18 හා 19 යන ව්‍යවස්ථා

¹⁵⁵ 'නිදහස් දිනයේ දී ජාතික ගීය දෙමළෙන් ගැයීම 67 වසරක බලා සිටීම නිමා කරයි' - '67 Year wait ends as National Anthem sung in Tamil on Independence Day' (Daily FT, 2016 පෙබරවාරි 5) <<http://www.ft.lk/article/523351/67-year-wait-ends-as-National-Anthem-sung-in-Tamil-on-Independence-Day>> accessed 30 January 2017; අසාම් අමීන්, 'Sri Lanka Anthem sung in Tamil for the first time since 1949' [BBC News, 4 February 2016] <<http://www.bbc.com/news/world-asia-35495567>> accessed 30 January 2017; ආචාර්ය රංග කලන්සූරිය, 'National Anthem sung in Tamil a step for Reconciliation?' [Daily mirror, 12 February 2016] <<http://www.dailymirror.lk/article/National-anthem-sung-in-Tamil-a-step-in-reconciliation--105340.html>> accessed 30 January 2017. මෙම පියවරට ඇතැම් කොටස් විරුද්ධ වූ අතර ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හමුවේ මූලික අයිතිවාසිකම් පෙත්සමක් ද ඉදිරිපත් කරනු ලැබිණ. කෙසේ වුව ද ජාතික ගීය දෙමළෙන් ගැයීම ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා විරෝධී නොවන බවට තීරණය කරමින් පෙත්සම නිෂ්ප්‍රභ කළේ ය.

¹⁵⁶ සඳුන් ජයවර්ධන, 'Lack of bilingual abilities blocking reconciliation: Consultation Task Force' [the Sunday Times, 15 January 2017] <<http://www.sundaytimes.lk/170115/news/lack-of-bilingual-abilities-blocking-reconciliation-consultation-task-force-224982.html>> accessed 30 January 2017; ලයනල් ගුරුගේ, 'Importance of Preserving Language Rights in Sri Lanka' [The Sunday Leader, 27 March 2016] <<http://www.thesundayleader.lk/2016/03/27/importance-of-preserving-language-rights-in-sri-lanka/>> accessed 30 January 2017; විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය, Centre for Policy Alternatives, 'Violation of the Official Languages Policy: The Official Languages Commission receives Eastern Police Head's Observation', 2014<<https://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2014/11/3rd-Edition-Vibhasha-English.pdf>> accessed 30 January 2017.

¹⁵⁷ නීතිමය පියවර හරහා රාජ්‍ය භාෂා ප්‍රතිපත්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ බලතල නොමැති වීම හා වාර්තා වූ රාජ්‍ය භාෂා කොමිෂන් සභාවේ නිලධාරීන්ගේ ඉල්ලා අස්වීම මින් සමහරකි.

විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය රාජ්‍ය භාෂා ප්‍රතිපත්තියේ ඵලදායී ක්‍රියාකාරිත්වය සහතික කිරීමේ වැදගත්කම නැවත නැවතත් අවධාරණයෙන් දක්වා තිබේ.¹⁵⁸

5.6 ප්‍රක්ෂේපණ

ආණ්ඩුව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ දී හා ජීඑස්පී+ ක්‍රියාවලියේ දී අවුරුද්ද පුරා විවිධ අවස්ථාවන්හි දී මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන් හා සම්බන්ධ එහි ප්‍රගතිය පිළිබඳ වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුව තිබේ.¹⁵⁹ මෙලෙස 2017 අවුරුද්ද පුරා මානව හිමිකම් විශයයෙහි සිදු කරන ලද ප්‍රගතියට හා/හෝ එහි අඩුවට අදාළව පාලනයක් කළ රඳවනු ලබනු ඇත. කෙසේ වුව ද මෙම පාලන පද්ධතිය පහතින් සාකච්ඡා කරන කරුණු දෙකක් හේතු කොට ගෙන බිඳ දැමෙන්නට පුළුවන.

ඉක්මන් ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ක්‍රියා කිරීම

පළමුවෙන්ම මෙය ආණ්ඩුව එය අතීතයේ දී කර තිබෙනවා මෙන් අන්තර් ජාතික කාල නියමයන් සපුරාලීම හා අන්තර් ජාතික මතය සනසාලීම සඳහා ඇතැම් පොරොන්දු කඩිමුඩියේ සපුරාලීමට හා ඇතැම් කඩිනම් පියවර ගැනීමට උත්සාහ දරන්නා වූ කනස්සල්ල දනවන ප්‍රවනතාවක් ක්‍රියාත්මක කරන්නට පුළුවන.¹⁶⁰ ආණ්ඩුව මේ වන විටත් 2017-2021 සඳහා වන ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් ක්‍රියා සැලැස්මට කඩිමුඩියේ අමාත්‍යවරුන්ගේ අනුමතිය ලබා ගැනීමට උත්සාහ දැරීමේ ක්‍රියාවලියක නිරතව සිටී. ආණ්ඩුව ඇතැම් මතභේදාත්මක විය හැකි එකඟත්වයන් ඇතිකර ගැනීමට එකඟ වී ඇති හෙයින් මෙය

¹⁵⁸ විකල්ප ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රය මේ සම්බන්ධයෙන් මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට, රාජ්‍ය භාෂා කොමිෂන් සභාවට හා අධිකරණයට පැමිණිලි ගොනුකර තිබේ. වැඩි විස්තර සඳහා බලන්න, ලයනල් ගුරුගේ, 'Importance of Preserving Language Rights in Sri Lanka' [The Sunday Leader, 27 March 2016] <<http://www.thesundayleader.lk/2016/03/27/importance-of-preserving-language-rights-in-sri-lanka/>> accessed 30 January 2017; Centre for Policy Alternatives, 'Violation of the Official Languages Policy: The Official Languages Commission receives Eastern Police Head's Observation', November 2014 <<https://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2014/11/3rd-Edition-Vibhasha-English.pdf>> accessed 30 January 2017.

¹⁵⁹ පළමුවෙන්ම 2017 මාර්තු මාසයේ එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ 34 වන සැසිය පැවැත්වේ. එහිදී 2015 සැප්තැම්බර්වල එකඟතා යෝජනාවේ සිට ශ්‍රී ලංකාව විසින් අත්කර ගන්නා ලද ප්‍රගතිය සියුම් පරීක්ෂාවට භාජනය වනු ඇත. තව ද ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීම හා අනෙකුත් විවිධ මානව අයිතිවාසිකම් සහතික වීම් ඉටු කිරීම මේ වසරේ ශ්‍රී ලංකාවට ජීඑස්පී+ තීරුබදු වරණ නැවත ලබා ගැනීමට තීරණාත්මක වේ. මෙලෙස අන්තර් ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන්ට බැඳී සිටීමේ දේශපාලන අධිෂ්ඨානය අඩුව පවතින විට වුවත් ඒවායේ නෛසර්ගික වටිනාකම හේතු කොට ගෙන ආර්ථික ඵල ප්‍රයෝජන ලබා ගැනීම සඳහා මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන් දියුණු කිරීමට ආණ්ඩුවට බලපෑමක් ඇති විය හැකි ය. දෙවනුව ශ්‍රී ලංකාවේ ඊළඟ විශ්වීය වාරික විමර්ශනය (UPR) 2017 නොවැම්බර්වල පැවැත් වෙන අතර නැවත වරක් ශ්‍රී ලංකාවේ මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රමිතීන් ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විසින් හා ශ්‍රී ලාංකීය කණ්ඩායම් විසින් කරනු ලබන සියුම් පරීක්ෂාවන්ට භාජනය වනු ඇත.

¹⁶⁰ අතුරුදහන් වූවන් පිළිබඳ කාර්යාල පනත (OMP Act) 2017 ජූලි එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ සැසියට පෙර කඩිමුඩියේ සම්මතකර ගත් අතර පංගු පාර්ශව කණ්ඩායම් සමග අවම අදහස් විසීමසීමකින් එය සම්මත කරන ලද හෙයින් විවේචන බොහෝමයකට ලක් විය.

විත්ත වික්ෂේපයකට හේතු වී තිබේ.¹⁶¹ තව ද ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා කවුළු පටු හෙයින් ආණ්ඩුව විසින් කඩිමුඩියේ දෙන ලද පොරොන්දු ඉටු කළ නොහැකි තත්ත්වයක් පැන නැගිය හැකි ය. මෙය පසුගිය අවුරුද්දේ ද දක්නට ලැබී තිබේ.¹⁶²

දේශීය පියවර කෙරෙහි සීමාසහිත බලපෑම

දෙවනුව ශ්‍රී ලාංකික මනෝ සැකස්මට හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණවලට මෙම විමර්ශනවලින් කළ හැකි බලපෑම අවම විය හැකි ය. මෙම අනාගත සිද්ධි ප්‍රකාශනය කටුක වුව ද 2016 දී අත්දැකිය හැකි විය. වධ හිංසනයට එරෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවේ (UNCAT) ශ්‍රී ලංකා නියෝජිත මණ්ඩලය පවත්නා මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් හා වධ හිංසනයේ සිද්ධි වසංකරණයට උත්සාහ කළේ ය. ප්‍රතිඵලය වූයේ වධ හිංසනයට එරෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවේ නිලධාරීන්ගේ තියුණු ප්‍රශ්න කිරීම්වලට මුහුණ දෙනට ය.¹⁶³ තව ද ශ්‍රී ලංකාවෙහි මානව හිමිකම් පිළිබඳ මහකොමසාරිස් කාර්යාලයේ විමර්ශනය සමයේ වධ හිංසන පිළිබඳ වෝදනාවන්ට ලක් වූ නියෝජිතයෙකු ද නියෝජිත කණ්ඩායමට ඇතුළත් කර තිබූ හෙයින් නියෝජිත කණ්ඩායමේ සංයුතිය ද ප්‍රශ්න කිරීමට ලක් වූණි.¹⁶⁴ මෙලෙස ආණ්ඩුව ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව හමුවට ගෙන ආ විට පවා පැහැදිලිව පෙනෙන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන්ට ආමන්ත්‍රණය කිරීමේ දී අසංවේදිතාවක් හා දේශපාලන අධිෂ්ඨානයේ අඩුවක් පෙන්නුම්කර තිබේ. කණස්සල්ල වන්නේ ආණ්ඩුව පැත්තෙන් වන මේ උදාසීනතා ප්‍රවනතාව මේ වසරේදීත් පැවතිය හැකි අතර එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් කවුන්සිලයේ එළඹෙන සැසියේ දී හා විශ්වීය වාරික විමර්ශන ක්‍රියාවලියේ දී බලපාන්නට හැකිවීමයි.

¹⁶¹ මාධ්‍ය වාර්තාවලට අනුව ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් ක්‍රියා සැලසීම (NHRAP)කඩිමුඩියේ ගෙන ඒම පිණිස ක්‍රියා සැලසීමට ගෙන ඒමට යෝජනා වූ හදිසි තත්ත්වයක් ප්‍රකාශයට පත් කිරීමට තුනෙන් දෙකක බහුතරයක අවශ්‍යතාව මෙන්ම සමලිංගිකත්වය නිර් සාපරාධී කිරීමේ යෝජනා ඉවත් කර දමනු ලැබිණ. 'Several Ministers Raise Issues About Some Provisions in Proposed 300 Page National Human Rights Action Plan' [DBSJYARAJ.COM, 14 January 2017. <<http://dbsjeyaraj.com/dbsj/archives/50811>> accessed 30 January 2017.

¹⁶² ආණ්ඩුව අතුරුදහන් වූවත් පිළිබඳ කාර්යාල පනත (OMP Act) කඩිමුඩියේ පනවා ගන්නට ක්‍රියා කළ ද නීතිය තවමත් ගැසට් කර නොමැත. කොමසාරිස්වරුන් තවමත් පත්කර නොමැත. අතුරුදහන් වූවත් පිළිබඳ කාර්යාලය ක්‍රියාත්මක කර නැත. භවානි ෆොන්සේකා, 'Transitional Justice in Sri Lanka: Lessons So Far and the Long Road Ahead' [Groundviews, 11 January 2017 <<http://groundviews.org/2017/01/11/transitional-justice-in-sri-lanka-lessons-so-far-and-the-long-road-ahead/>> accessed 30 January 2017.

¹⁶³ වධ හිංසනයට එරෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ කමිටුවේ දී ශ්‍රී ලංකාවෙන් තදින් ප්‍රශ්න කෙරේ- Sri Lanka grilled at UN Committee Against Torture' [Daily FT, 16 November 2016] <<http://www.ft.lk/article/580333/Sri-Lanka-grilled-at-UN-Committee-Against-Torture>> accessed 30 January 2017.

¹⁶⁴ ඊස්වරන් රත්නම්, 'Decision to Include Mendis in Delegation To UN Backfires' [The Sunday Leader, 11 December 2016] <<http://www.thesundayleader.lk/2016/12/11/decision-to-include-mendis-in-delegation-to-un-backfires/>> accessed 30 January 2017.

6. සමාජිකය

ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය බරපතල පීඩාවකට මුහුණ දී සිටී. ජාතික සමගි ආණ්ඩුවට මාවත තුළ රැඳී සිටීමට නම් ක්ෂණික පිළියම් ලබාදීමේ පියවර අවශ්‍ය කෙරී තිබේ.

සභාගයේ වැදගත්කම: 2015 දී වෙනස ගෙන ඒම සඳහා ක්‍රියාකාරී වූ බොහෝ දෙනෙකුට දේශපාලන ස්ථාවරත්වයක් පවතී. අතීතයෙන් වෙනසක් හා නව දේශපාලන සංස්කෘතියක් අවශ්‍ය කෙරී තිබේ. මේ සඳහා බෙහෙවින් අවශ්‍ය කරන ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණවලට මුලපිරීමට ජනාධිපති සිරිසේන මහතාගේ හා අගමැති වික්‍රමසිංහ මහතාගේ නායකත්වය තීරණාත්මක වේ. එසේම එය අධිකාරිවරුන් පාලනයේ, බහුලව පැවතුණු දූෂණයේ හා ශ්‍රෝති සංග්‍රහයේ සහ විවේචකයින්, සුළුතර ජනයන්, දේශපාලන විරුද්ධවෘත්තීන් අනවරත වටලීමට භාජනය කිරීමේ යුගයක් කරා ආපසු යාමට උවමනා නොකරන බොහෝ දෙනාට වර්තමානයේ දී තිබෙන එකම විකල්පය ද වේ. නායකයින් දෙදෙනාට එකිනෙකා අවශ්‍ය වන අතර 2015 දී දෙන ලද ජන වරම සපුරා ලන්නට එක්ව වැඩ කළ යුතුව ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් ගත් කල ජනාධිපතිවරයා ඔහුගේ පක්ෂයේ හදිසි උවමනාවන්ට ඔබ්බෙන් 2014/2015 දුන් පොරොන්දුවලට කේන්ද්‍රීය අවධානය යොමු කළ යුතු වන අතර ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතියට ශක්තිමත් නායකත්වයක් දිය යුතු වේ. තීරණ ගැනීමේ දී ඔහුගේ ප්‍රභූවාදී ආකාරය සම්බන්ධයෙන් විවේචනයට භාජනය වන අගමැතිවරයා ස්වල්ප දෙනෙකු විසින් තල්ලු කරනු ලබන ඒවායින් ඔබ්බට විවිධ මත හා ආස්ථානයන්ට ගරු කළ යුතු අතර එකඟතා ගොඩ නැගීම හා පාලනයේ පාරදෘශ්‍යභාවය සංස්ථාපනය කළ යුතු ය.

ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට තීරණාත්මක වනු ඇත්තේ මැතිවරණ වක්‍රවලින් ඔබ්බට ජාතික සමගි ආණ්ඩුව අඛණ්ඩව ගෙනයාමට එජාප-ශ්‍රීලනිප දෙකට තිබෙන හැකියාවයි. පක්ෂ දෙකේ නොඑකඟතාවන් වැඩි වීමත් සමග පළාත් පාලන හා පළාත් සභා මැතිවරණ කාලය සමයේ මෙම පක්ෂ දෙක අතර පසම්බරු දේශපාලනය ජාතික සමගි ආණ්ඩුව කෙරෙහි කුමන බලපෑමක් ඇති කරනු ඇද්ද යන්න දැක ගත හැකි වනු ඇත. වර්තමානයේ මෙයට විය හැකි ප්‍රතිබලවේගය වනුයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය ඔස්සේ දකින ජනාධිපතිවරයාගේ හා අගමැතිවරයාගේ දේශපාලන අධිෂ්ඨානය යි. මෙයට විධායකය වසර හතර හමාරකට පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවීම වළක්වන 19 වන සංශෝධනයේ විධිවිධානය මගින් සහායක් සැලසී ඇත. එලෙස යම් ස්ථාවර භාවයක් ඇතිව තිබේ.¹⁶⁵

එසේම වත්මන් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේ සාර්ථකත්වය පොරොන්දුවල දැනෙන ප්‍රගතියක් පෙන්වුම් කිරීම හා අතීත භාවිතයන්ගෙන් කැඩීම මත රඳා පවතිනු ඇත. දූෂණය හා පොරොන්දු පිළිබඳ තම වාර්තාව දියුණු කිරීම හා වගවීම දියුණු කිරීම¹⁶⁶ තීරණාත්මක ය. මෙම වාර්තාවෙහි මතුකර දක්වන ලද දේශපාලන නායකත්වය, පැහැදිලි බව, දක්ම හා දියුණු කරන ලද සන්නිවේදනය වැනි අනෙක් පියවර ද එලෙසම වැදගත් ය. ආණ්ඩුව එය බලයට ගෙන ඒමට, වඩා හොඳ සන්නිවේදන සැලසුම් හා මුලපිරුම්වලට ආධාර කළ පුළුල් සභාගය ඇතුළු විවිධ පංගු පාර්ශවකරුවන් සමග සංවාදයක් ආරම්භ කළ යුතු අතර ඊට පොරොන්දු වූ දේ ප්‍රතිරාව දෙන සාධ්‍ය කාල රාමු හා ලබා දිය හැකි දේ සහිත මාර්ග

¹⁶⁵ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 70(1) ව්‍යවස්ථාව සංශෝධනය කළ 19 වෙනි සංශෝධනයේ 17 ව්‍යවස්ථාව

¹⁶⁶ දූෂණය හා ශ්‍රෝති සංග්‍රහය පිළිබඳ වෝදනා සම්බන්ධයෙන් වගකීම දැරූ දේශපාලනඥයන් හා නිලධාරීන් විසින්. By politicians and officials being held accountable for allegations of corruption and nepotism

සිතියමක් තිබිය යුතු ය. මෙය ආරම්භ කිරීමේ නොහැකියාව හා/හෝ නොකැමැත්ත සැබවින්ම සභාගය හා ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය සම්බන්ධයෙන් මාරාන්තික වනු ඇත.

දේශපාලන සන්ධාන: සලකා බැලිය යුතු තවත් ක්ෂේත්‍රයක් වන්නේ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය සඳහා පාර්ලිමේන්තු සභාය යි. ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ආරම්භයේ සිටම වත්මන් ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය මුදුන්පත්කර ගැනීමට බාධාකර තිබේ.¹⁶⁷ කෙසේ වුව ද ඒකාබද්ධ විපක්ෂයෙන් පිටත ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අදාළ ප්‍රධාන ප්‍රශ්න පිළිබඳව පුළුල් එකඟතාවක් ගොඩ නගා ගැනීම සඳහා වන අවකාශයක් තිබේ. එජාප, ශ්‍රීලනිප, දෙජාස (TNA), ජවිපෙ, ශ්‍රීලමුකො හා දප්‍රස (TPA) යන ඒවායින් පාර්ලිමේන්තු කණ්ඩායම පාර්ලිමේන්තුව තුළ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවක් සම්මතකර ගැනීම සඳහා මෙන්ම ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා අවශ්‍ය අනෙක් නීති සම්මතකර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය කරන බහුතරය සපයයි.¹⁶⁸ ආණ්ඩුව දූෂණය සම්බන්ධ සිය ප්‍රතිරූපය දියුණු කර ගතහොත් සමාජයේ කොටස් නියෝජනය කරන මෙම කණ්ඩායමට ද ජනමත විචාරණයක දී අවශ්‍ය සභාය ලබා දීමට හැකි විය හැකි ය. ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියේ ගමන් පථයෙහි මෑතක් වන තෙක් මේ පක්ෂ අතර එකඟතාවක් ඇතිවීමට බෙහෙවින්ම ඉඩ තිබුණ බව පෙනී ගිය ද පසුගිය සති දෙක පුරා ශ්‍රීලනිපය විසින් කරන ලද ප්‍රකාශ එකඟතාවක හැකියාව සංකීර්ණකර තිබෙන අතර එය එළඹෙන සති හා මාස තුළ අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍ය වන ක්ෂේත්‍රයක් වනු ඇත.

සංගත ප්‍රතිපත්ති කේර්ම: ජාතික සමගි ආණ්ඩුව එය විසින්ම ආරක්ෂාකර ගැනීම ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ. එජාපය හා ශ්‍රීලනිපය සංගත ප්‍රතිපත්ති සැලසුමක් හා ජනතාවට විශාල වශයෙන් දෙනන ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සහතික කිරීම සහිතව පාලනය කිරීමට සමත් විය යුතුව තිබේ. වර්තමානයේ දී ආණ්ඩුව ඇතුළත සංගත ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කිරීමේ යාන්ත්‍රණයක් පෙනෙන්නට නැත. මෙය ආර්ථික කාරණා පිළිබඳව ආණ්ඩුව විසින් කරනු ලබන ප්‍රතිවර්තන හා වෙනස්කම් රැල්ල මගින් ඉතාමත්ම පැහැදිලි වේ.¹⁶⁹ ආණ්ඩුව විසින් දක්වනු ලබන

¹⁶⁷ ඒකාබද්ධ විපක්ෂය ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය දකින බව පෙනෙන්නේ ඊට නැවත බලයට ඒම සඳහා ආධාර කළ හැකි ජාතිකවාදී බලවේගවලට එකතු වීම සඳහා හඬ නැගීමට යොදා ගත හැකි සටන් පාඨයක් ලෙස ය. ඒකාබද්ධ විපක්ෂය බොහෝ ආකාරයන්ගෙන් අනෙක් පක්ෂය සැලකිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණයක නිරතව සිටින විටක අතීතයේ දී එ ජාපය හා ශ්‍රීලනිපය කළ දේශපාලන ගණන් බැලීම් ම කරමින් සිටී. එලෙස ඒකාබද්ධ විපක්ෂය පාර්ලිමේන්තුව ඇතුළත හා පිටත යන දෙකෙහි දීම ඉදිරිපත් කරන පණිවිඩය වී තිබෙන්නේ නව ව්‍යවස්ථාවක් යන්නෙන් අදහස්ව ඇත්තේ විදේශ ඵලප්‍රයෝජන හා දමිළ ජාතිකවාදීන් සැතපීම වන බව හා එහෙයින් එවැන්නක් අවශ්‍ය නොවන බව ය.

¹⁶⁸ 2016 අයවැය- තුන් වෙනි වර කියවීම [Parliament of Sri Lanka, 19 December 2015] <https://www.parliament.lk/en/budget-2016/third-reading-division> accessed 31 January 2017; 'Budget 2017- Third Reading Division' [Parliament of Sri Lanka, 10 December 2016] <<http://www.parliament.lk/en/budget-2017/third-reading-division>> accessed 31 January 2017; 'Budget 2017 3rd reading vote' [Manthri.lk] <<http://www.manthri.lk/en/blog/posts/budget-2017-3rd-reading-vote>> accessed 31 January 2017; 'UPFA: Government Vs Joint Opposition' [Manthri.lk] <<http://www.manthri.lk/en/blog/posts/upfa-government-vs-joint-opposition>> accessed 31 January 2017,

¹⁶⁹ නිදසුනක් ලෙස ආණ්ඩුවේ වැටී යෝජනා ක්‍රමය හා 2016 අයවැයට කරන ලද සංශෝධනත් සමග පැන නැගුණු ප්‍රශ්න දක්විය හැකි ය. 'Govt's policy inconsistency irks Ceylon Chamber' [Daily FT, 10 May 2016] <<http://www.ft.lk/article/541095/Govt-s-policy-inconsistency-irks-Ceylon-Chamber>> accessed 30 January 2017; 'Ceylon Chamber's Mixed View on Budget' [the Sunday times, 20 November 2016] <<http://www.sundaytimes.lk/161120/business-times/ceylon-chambers-mixed-view-on-the-budget-217136.html>> accessed 30 January 2017; එසේම බලන්න රසීන් සැලිගේ 'The Sri Lankan economy after regime change' [Daily FT, 12 August 2016] <<http://www.ft.lk/article/560914/ft>> accessed 31 January

ප්‍රතිවාරය ආණ්ඩුව තුළ තීරණ ගැනීම හා සන්නිවේදනය සඳහා වන පවතින යාන්ත්‍රණයන් සංවර්ධනය කිරීම අවශ්‍ය කරයි. විධායකය තුළ සම්බන්ධීකරණ යාන්ත්‍රණයන් යෝජනා කරන විට¹⁷⁰ හා පාර්ලිමේන්තුවේ කමිටු ක්‍රමය දියුණු කිරීම හා තීරණ ගැනීමේ දී ආණ්ඩුවේ සියලුම මන්ත්‍රීන් මැදිහත් විය යුතු බව¹⁷¹ ගැන කතා කරන විට ආණ්ඩුව මෙය වටහා ගෙන තිබෙන බව බලාපොරොත්තු විය. කෙසේ වුව ද ආණ්ඩුවේ ප්‍රතිවාරය පෙන්නුම් කරන්නේ බලය කැබිනට් මණ්ඩලයෙන් හා අධීක්ෂණ කමිටුවලින් ඉවතට යමින් පුද්ගලයින් අත කේන්ද්‍රගත වන බලයකට ගමන් කරන බව ය.¹⁷²

ඊට ප්‍රතිසංස්කරණ රැක ගැනීමට හා පාලනය කිරීම හැකි වීමට නම් ආණ්ඩුව කඩිනමින්ම දේශපාලන සංනිවේදනය සඳහා විස්තීරණ හා සංගත ප්‍රතිපත්තියක් සම්පාදනය කිරීම හා එය ඵලදායීව ක්‍රියාවට නැගීම සඳහා සම්පත් ආයෝජනය කිරීම අවශ්‍ය ය. ආර්ථිකය හා සම්බන්ධ තත්ත්වයට අදාළව මෙය විශේෂයෙන් වැදගත් ය. ආණ්ඩුව විශේෂිත තත්ත්වයන් තුළ හොඳම දෙය කරමින් සිටින බව හා තත්ත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පැහැදිලි ප්‍රතිපත්ති දිශානතියක් සපයන බව සන්නිවේදනය කරන තාක් දුරට ශ්‍රී ලංකා පුරවැසියන් දුෂ්කරතා අවබෝධකර ගැනීමේ සිය හැකියාව ඔප්පුකර තිබේ.¹⁷³ ආණ්ඩුව එහි වැරදි පිළිගැනීම හා අවශ්‍ය වන විට වාර්තාව නිවැරදි කිරීම ඇතුළුව විශේෂයෙන් මාධ්‍ය සංවිධාන විසින් කරනු ලබන අවාසිදායක වාර්තාකරණය සමග කටයුතු කිරීමේ පරිණත ආකාරයක් ක්‍රියාවේ යෙදීම අවශ්‍ය ය.

2017.

¹⁷⁰ බලන්න, දින 100 වැඩ සටහන ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධීකරණය සඳහා පිහිටුවන ලද තත් කාර්ය කමිටුවක් වූ ජාතික විධායක සභාව . 'National Executive Council holds first meeting to implement Sri Lankan President's 100- day plan' [ColomboPage, 15 January 2015] <http://www.colombopage.com/archive_15A/Jan15_1421345198CH.php> accessed 30 January 2017.

¹⁷¹ රනිල් වික්‍රමසිංහ පාර්ලිමේන්තු කමිටු ශක්තිමත් කිරීම ගැන කතා කරයි' -Ranil Wickremasinghe speaks of strengthening parliamentary committees', [Asian Mirror, 2015 සැප්තැම්බර් 4] <<http://www.asianmirror.lk/news/item/11373-ranil-wickremasinghe-speaks-of-strengthening-parliamentary-committees>> accessed 30 January 2017.

¹⁷² ආර්ථික කළමනාකරණය පිළිබඳ කැබිනට් කමිටුව සංවර්ධන ව්‍යාපෘති හා සංවර්ධන (විශේෂ විධිවිධාන) පනත පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ ප්‍රධාන ආයතනයයි. බලන්න, 'Cabinet Committee on Economic Management to get more power' [News.lk, 5 March 2016] <<http://www.news.lk/news/sri-lanka/item/12471-cabinet-committee-on-economic-management-to-get-more-power>> accessed 31 January 2016. ජ්‍යෙෂ්ඨ කැබිනට් අමාත්‍යවරුන් අවස්ථා ගණනාවක දී ප්‍රසිද්ධියේ එකිනෙකාට පරස්පර විමෙන් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ දී කැබිනට් මණ්ඩලයේ භූමිකාව ද ප්‍රශ්නයක්ව ඇත. බලන්න, රනිල් කුරුච්චි, 'Ranil didn't know' [Ceylon Today, 26 January 2017] <<http://www.ceylontoday.lk/print20170101CT20170331.php?id=13908>> accessed 31 January 2017 and තව දුරටත් බලන්න, 'Formalising economic management through Development Bill: Another communication failure by the unity Government?' [Daily FT, 2 January 2017] <<http://www.ft.lk/article/588569/Formalising-economic-management-through-Development-Bill:-Another-communication-failure-by-the-Unity-Government>> accessed 31 January 2017.

¹⁷³ එසේම ආණ්ඩුව දූෂණය පිළිබඳ තමන්ගේම ප්‍රතිරූපයක් වර්ධනය කරයි.

පාරදෘශ්‍යභාවය හා අන්තර් ග්‍රහණීයභාවය: එසේම එය එහි තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන්හි දී වඩා පාරදෘශ්‍ය වීම අවශ්‍ය ය. එය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලිය හා සංක්‍රාන්තික යුක්තිය පිළිබඳව වට ගණනාවක ප්‍රවීචාරණයන්හි නිරතව තිබේ. එසේ වුව ද එම ප්‍රවීචාරණයන් අවසන් තීරණ ගැනීමේ ක්‍රියාවලීන් දැනුවත් කරන්නේ කෙසේ ද යන්න පැහැදිලි නැත. අවසන් ප්‍රතිපත්ති තීරණ ගැනීමේ දී දේශපාලන අධිකාරියට පරමාධිකාරයක් තිබෙන්නේ වුව ද තීරණවලට එළඹෙන විට ඔවුන් පුරවැසියන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද නියෝජනයන් සැලකිල්ලට ගත යුතු ය. ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීමේ රහස්‍යභාවය හා ප්‍රභූ ස්වභාවය ආණ්ඩුවේ කොටස් තුළ, එහි පාක්ෂිකයන් හා මහ ජනතාව තුළ අවිශ්වාසය නිර්මාණයකර තිබෙන අතර ආණ්ඩුවේ විශ්වසනීයත්වයට බලපා තිබේ. මහ ජනතාවට ප්‍රතිලාභ ගෙන දීමට අදහස් කරන නීතිය හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කළ යුත්තේ සියල්ල ඇතුළත්කර ගන්නා හා පාරදෘශ්‍ය ආකාරයෙන් සහ තවදුර පිටස්තර වීම හා අවිශ්වාසය ඇතිවන ආකාරයෙන් නොවේ.

නායකත්වය: ජනාධිපතිවරයා හා අගමැතිවරයා යන දෙදෙනාම දේශපාලන අධිෂ්ඨානය විඳහා දක්වා තිබෙන අතර 19 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය පනවන විට හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සම්පාදන මණ්ඩලය පිහිටුවන විට එම දූෂ්කර භූමි භාගය තරණය කිරීමට නායකත්වය සපයා තිබේ. ඔවුන් ආණ්ඩුක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියට සහාය දෙන ප්‍රකාශන කිරීම අඛණ්ඩව කරගෙන යනවාය යන කරුණ සාදරයෙන් පිළිගන්නා නමුදු එහි සාර්ථකත්වය සහතික කිරීම සඳහා තව බොහෝ දේ අවශ්‍ය කෙරේ. එසේම පොදු විපක්ෂය ශක්තිමත් කරන දූෂණය හා යහ පාලනය වැනි ප්‍රශ්නවලට ආමන්ත්‍රණය කිරීමට ද නායකත්වය දිය යුතු ය. එපරිද්දෙන්ම ජනාධිපතිවරයා හා අගමැතිවරයා යුද්ධයට සම්බන්ධ වගවීම පිළිබඳ ප්‍රශ්නවලට හා අතීතය සම්බන්ධ ප්‍රශ්න සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට ද නායකත්වය දිය යුතු ය.

ආණ්ඩුව දැන් ජනතාව සමඟ ප්‍රතිසංස්කරණ ව්‍යාපෘතිය විවෘතව හා ප්‍රබල ලෙස ආරක්ෂා කරමින් හා එය ඇතුළතින් හා පිටතින් අවුල් කිරීමට පාක්ෂික ලැදියාවන්ට ඉඩ නොදීම සහතික කරමින් යළි ප්‍රාණවත් කළ යුතු ය. 2015 ජනවාරි පෙරමුණු ගණනාවක් මත ප්‍රජාතන්ත්‍රීය පාලනය සඳහා පෙර නොවූ විරූ අවස්ථාවක් ලබා දුන්නේ ය. ප්‍රමාදයකින් හා පැහැර හැරීමකින් වුව එම අවස්ථාව නාස්තිකර දැමීම ජනප්‍රියවාදී අධිකාරවාදය පෙරළා පැමිණීම කඩිනම් කරනු ඇත.